

SRR 2/2024 rd

**STATSRÅDETS REDOGÖRELSE OM PLANEN FÖR
DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2025—2028**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2025—2028	4
1. Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen	7
2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna	11
3. De ekonomiska utgångspunkterna	13
3.1. De ekonomiska utsikterna	13
3.2. Utsikterna för de offentliga finanserna	15
3.3. Hållbarheten inom de offentliga finanserna	17
4. Statens ekonomiska åtaganden och risker	18
5. Statsfinanserna	22
5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna	22
5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin	24
5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2025—2028	27
5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena	32
Statsrådets kansli	32
Utrikesministeriets förvaltningsområde	32
Justitieministeriets förvaltningsområde	34
Inrikesministeriets förvaltningsområde	34
Försvarsministeriets förvaltningsområde	35
Finansministeriets förvaltningsområde	36
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	37
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	38
Kommunikationsministeriets förvaltningsområde	39
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	40
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde	42
Miljöministeriets förvaltningsområde	44

5.3.2. Förvaltning samt projekt som gäller informationssystem.....	45
5.4. Inkomster inom budgetekonomin	49
5.5. Balansen och skulden i statens budgetekonomi.....	53
5.6. Statsfinanserna utanför budgeten.....	53
5.7. Hållbar utveckling	56
6. Velfärdsområdenas ekonomi.....	58
6.1. Velfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder	58
6.2. Velfärdsområdenas fullmakter att uppta lån samt ansvar för låne- och finansieringsavtal	63
6.3. Uppskattning av velfärdsområdenas inkomster och utgifter	65
6.4. Bedömning av tillräckligheten i fråga om velfärdsområdenas finansiering	67
7. Den kommunala ekonomin	72
7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin.....	72
7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin.....	73
7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans	76
8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	78
9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin.....	80
10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter.....	87
BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	92
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	94
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för de offentliga finanserna jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna.....	100
BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna.....	101
BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos	103
BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet	104
Tabell 1—3	112
Tabell 4—9	115

Statsrådet har antagit planen för de offentliga finanserna för 2025—2028

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2025—2028

Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. Planen för de offentliga finanserna innehåller Finlands stabilitetsprogram samtidigt som den uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. De särskilda uppgifter som gäller stabilitetsprogrammet presenteras i bilaga 6.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna som ingår i planen:

Sammanfattning

Den offentliga ekonomins utmaningar och den ekonomisk-politiska linjen

Finansministeriet uppskattar att den ekonomiska tillväxten 2024 närmar sig noll. Ekonomin förutspås återhämta sig och uppnå en tillväxt på 1,6 % år 2025, men 2026—2028 beräknas tillväxten ligga mellan 1 och 1,5 %. Ett strukturellt problem för Finlands ekonomi är en svag produktivitetstillväxt. Relativt sett är forskningen och produktutvecklingen samt investeringarna i produktion rätt blygsamma, och utbildningsnivån bland unga är lägre än i andra utvecklade industriländer. Sysselsättningsgraden har visserligen ökat betydligt under de senaste åren men arbetslöshetsgraden är alltjämt hög och det råder brist på kompetent arbetskraft när ekonomin växer.

Skuldkvoten i de offentliga finanserna har ökat påtagligt under de senaste 15 åren. Kvoten kommer att fortsätta öka om inte åtgärder vidtas för att stärka de offentliga finanserna. Den ökande skuldkvoten beror dels på den högre utgiftsnivå som en åldrande befolkning medför, dels på en växande skuldsättning i samverkan med högre räntor vilka avsevärt höjer statens skuldhanteringsutgifter. Inom de närmaste åren kommer de offentliga finanserna därtill att belastas av flera omfattande upphandlingar som hänför sig till säkerhet.

Prioriteringarna i regeringens ekonomiska politik är ekonomisk stabilitet, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och att välfärdstjänsterna tryggas. Regeringen har som mål att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna till 2027. Målet på längre sikt är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning till samma nivå som i resten av Norden.

Se närmare avsnitt 1. Utmaningarna inom de offentliga finanserna och ekonomisk-politisk linje.

Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Det medelfristiga målet i planen för de offentliga finanserna förblir det samma (strukturellt saldo -0,5 % av BNP), i överensstämmelse med gällande finanspolitisk lagstiftning på EU-nivå och nationell nivå. I planen uppställs även fleråriga övergripande mål för de offentliga finanserna samt egna mål för varje undersektor. Dessutom presenteras fleråriga mål för förhållandet mellan offentlig skuld och offentliga utgifter som andel av BNP till marknadspris, på motsvarande sätt som för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. Den finanspolitiska lagstiftningen är under översyn både på EU-nivå och nationellt. Regeringen har förbundit sig att stärka de nationella finanspolitiska reglerna så att de i ännu högre grad ska stödja en hållbar skuldsättning.

Regeringen har förbundit sig till att hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 % år 2024. För att undvika att Finland omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott vidtar regeringen som en del av beredningen av tilläggsbudgeten våren 2024 de ytterligare åtgärder som behövs för att balansera de offentliga finanserna.

Se närmare avsnitt 2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna.

De ekonomiska utgångspunkterna

Stigande priser och räntor har minskat investeringarna och hushållens konsumtion. Finlands ekonomi växer inte 2024 efter nedgången på 1 % i fjol. BNP växer med 1,6 % år 2025 och 1,5 % år 2026. Sysselsättningen minskar något 2024, men ökar från och med 2025 till följd av ökad efterfrågan och sysselsättningsåtgärder.

På medellång sikt beräknas den ekonomiska produktionen fortsätta att öka i måttlig grad. År 2027 beräknas BNP växa med ca 1,3 % och år 2028 beräknas tillväxten vara ca 1,1 %. Denna utveckling underbyggs bl.a. av tillväxten inom privata investeringar, vilken beräknas återhämta sig tack vare sjunkande marknadsräntor samt satsningar som hänför sig till den gröna omställningen. Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden beräknas fortsätta på medellång sikt.

Saldot i de offentliga finanserna blev sämre 2023 efter en tillfällig förbättring och försämras ytterligare 2024. Enligt en oberoende prognos är saldot 2024 3½ % av BNP. Konjunktursvackan fortsätter 2024, skatteinkomsterna ökar blygsamt och intäkterna från socialskyddsavgifter minskar. Ökningen av skatteinkomsterna kvicknar dock till 2025 och redan från slutet av 2024 ökar skatteinkomsterna till följd av de beslutade anpassningsåtgärderna. Utgifterna ökar som en följd av att bl.a. ränteutgifterna och förmånsutgifterna ökar. Saldot förväntas bli bättre under ramperioden. De i regeringsprogrammet inskrivna åtgärder som syftar till att stärka de offentliga finanserna och de anpassningsåtgärder som regeringen beslutade om vid vårens ramförhandlingar förbättrar saldot i de offentliga finanserna och bromsar upp skuldsättningen. En annan faktor som bromsar upp skuldsättningen är att de besparingar i förmånsutgifter som regeringens åtgärder medfört styrs om från socialskyddsfonderna till andra offentliga utgifter. Skuldsättningen fortsätter dock öka och skuldkvoten för de offentliga finanserna stiger till uppemot 85 % år 2028.

Se närmare avsnitt 3. De ekonomiska utgångspunkterna

Statens finansiella åtaganden och risker

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskulden, pensionsansvaret, statsborgen och statsgarantierna. Pensionsansvaret beräknades uppgå till 101 miljarder euro vid utgången av 2023. Den största ökningen under de senaste 10 åren har skett i beloppen av statsskuld samt statsborgen och statsgarantier. Statsskulden uppgick vid utgången av 2023 till 156,2 miljarder euro och den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier till 67,0 miljarder euro.

Se närmare avsnitt 4. Statens finansiella åtaganden och risker.

Statsfinanserna

Statsminister Orpos regering har i sitt regeringsprogram förbundit sig till det ramförfarande som gäller utgifterna inom statsfinanserna. Systemet med ramar för statsfinanserna är ett centralt verktyg i styrningen av regeringens finanspolitik och lägger grunden för en trovärdig ekonomisk politik.

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2025 uppgå till cirka 87,6 miljarder euro, vilket är cirka 0,3 miljarder euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2024. Utgiftsminskningen förklaras av de reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering (cirka 0,5 miljarder euro), av de ytterligare besparingar (1,2 miljarder euro) som fastställs i denna plan för de offentliga finanserna samt av omstyrningen av besparingarna i fondekonomin (0,5 miljarder euro). Samtidigt ökar anslagsnivån jämfört med 2024 genom en justering i efterhand av välfärdsområdenas finansiering (1,5 miljarder euro) samt av lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringar för 2025 (1,3 miljarder euro).

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt 86,7 miljarder euro enligt prisnivån 2025. År 2028 beräknas utgifterna i budgeten uppgå till 85,9 miljarder euro (enligt prisnivån 2025), vilket är cirka 1,7 miljarder euro mindre än de uppskattade utgifterna för 2025.

År 2025 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 76,9 miljarder euro. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin är i genomsnitt cirka 90 % under ramperioden. Vid utgången av ramperioden beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 84 miljarder euro. Skatteinkomsterna ökar med i genomsnitt 3,7 % per år under ramperioden.

Underskottet i statens budgetekonomi 2025—2028 beräknas uppgå till 8,5 miljarder euro i genomsnitt och minska mot slutet av ramperioden så att det år 2028 är 7,0 miljarder euro.

Se närmare avsnitt 5. Statsfinanserna.

Välfärdsområdenas ekonomi

Välfärdsområdena finansierar sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering med allmän täckning. På riksnivå är den statliga finansieringen sammanlagt cirka 26,2 miljarder euro 2025. Finansieringsbeloppet stiger 2025 med cirka 1,8 miljarder euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. Den stora ökningen förklaras särskilt av den lagstadgade justering i efterhand som för första gången läggs till finansieringen 2025 och som uppgår till 1,46 miljarder euro.

Finansieringen påverkas också av en höjd kostnadsnivå, den förväntade ökningen av servicebehovet samt uppgiftsändringar. Det ökade servicebehovet ökar finansieringen med 29,4 miljoner euro 2025, med 37,0 miljoner euro 2026, med 38,7 miljoner euro 2027 och med 274,0 miljoner euro 2028 jämfört med rambeslutet hösten 2023. Indexjusteringen av välfärdsområdenas finansiering för 2025 är 2,72 %, vilket ökar finansieringsbeloppet 2025 i förhållande till rambeslutet hösten 2023 med cirka 740 miljoner euro, av vilka den andel som ingår i justeringen i efterhand är cirka 74 miljoner euro.

I slutet av ramperioden, 2028, är den statliga finansieringen cirka 25,2 miljarder euro. Under ramperioden minskar finansieringen i synnerhet på grund av den beräknade minskningen åren 2026—2028 av beloppet av justering i efterhand. Finansieringen påverkas därtill av de ändringar i lagstiftningen som gäller uppgifterna inom social- och hälsovården, som man enades om i regeringsprogrammet och planerna för de offentliga finanserna.

Se närmare avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Den kommunala ekonomin

År 2025 anvisas ca 5,5 miljarder euro till kommunernas statsbidrag, varav de kalkylerade statsandelarna uppgår till ca 4,5 miljarder euro, ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster till ca 0,5 miljarder euro och de övriga statsbidragen till ca 0,5 miljarder euro. I slutet av ramperioden, 2028, uppgår den statliga finansieringen till 5,6 miljarder euro. Statsandelarna minskar i förhållande till planen för de offentliga finanserna från hösten 2023, på grund av den uppdatering av överföringskalkylen för social- och hälsovården som i november 2023 gjordes utifrån uppgifterna enligt den slutförda beskattningen för 2022. På grund av uppdateringen görs en permanent och en tidsbunden minskning i statsandelen för basservice 2025—2027. De kalkylerade statsandelarna minskas också till följd av att barn- och ungdomsåldersklasserna blir mindre. Besluten i planen för de offentliga finanserna våren 2024 innebär att statsandelarna ökar med ett nettobelopp. Däremot minskar ersättningarna för förlorade skatteinkomster till följd av skattelösningarna.

För statsandelen för kommunal basservice anvisas det 3,2 miljarder euro 2025 och 3,3 miljarder euro 2028. Statsandelen 2025 sjunker med 178 miljoner euro jämfört med planen för de offentliga finanserna hösten 2023. Till statsandelen anvisas ett tillägg på 277 miljoner euro för att lindra den minskning av statsandelen som gjordes i anslutning till justeringen av överföringskalkylen för social- och hälsovården i november 2023.

Se närmare avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionsanstalternas överskott har minskat klart sedan början av 2000-talet i och med att pensionsutgifterna har ökat. De högre pensionsutgifterna beror på att befolkningen i pensionsåldern ökar. Vid ingången av 2000-talet var överskottet som högst cirka 4 % av BNP; under de senaste åren har det varit cirka 1 % av BNP. Även om pensionsutgifterna överstiger inkomsterna från inbetalda avgifter kommer sektorn att fortsätta uppvisa ett överskott på grund av kapitalinkomsterna, vilka tack vare fondavsättningen i arbetspensionssektorn förblir på en relativt hög nivå. Arbetspensionsanstalternas överskott kommer under de närmaste åren att uppgå till drygt en procent av BNP.

Sektorn för de övriga socialskyddsfonderna uppvisade ett svagt överskott 2023, men från och med 2024 beräknas saldota uppvisa ett underskott. År 2024 minskar sektorns avgiftsinkomster som en följd av att arbetslöshetsförsäkringspremien sänks med 1,4 procentenheter. Utgifterna minskar i sin tur i synnerhet till följd av de sparåtgärder som statsminister Orpos regering stegvis vidtar i fråga om de sociala förmånerna samt på grund av de ytterligare anpassningsåtgärder som det fattats beslut om våren 2024 och som vidtas från och med 2025. I arrangemanget för omstyrning av socialskyddsfondernas besparingar under perioden 2025—2028 antas arbetslöshetsförsäkringspremien sjunka, samtidigt som sjukförsäkringsavgifterna höjs när statens andelar i sektorns utgifter minskar. De övriga socialskyddsfondernas finansiella balans kommer att växla något från år till år i och med att konjunkturfonderna används.

Se närmare avsnitt 8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder.

1. Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Utmaningarna inom ekonomin

Statsminister Orpos regering driver en ekonomisk politik som bygger på en lägesbild över Finlands ekonomi baserad på finansministeriets oberoende prognos. Finlands ekonomi befann sig i fjol i en

recession och BNP-volymer minskade med 1,0 %. Finansministeriet uppskattar att den ekonomiska tillväxten 2024 närmar sig noll. Det ekonomiska läget har försämrats av stigande priser och räntor som har minskat den privata konsumtionen och byggandet. Dessutom har den minskade världshandeln minskat exporten. Ekonomin förväntas återhämta sig 2025 och under de närmaste åren växa snabbare än den potentiella produktionen. Den privata konsumtionen börjar öka när inflationen avtar, räntorna sjunker och ökade inkomster förbättrar hushållens köpkraft. Ökningen av inkomsterna upprätthålls av att sysselsättningen förbättras när produktionen återhämtar sig och sysselsättningsåtgärderna ökar utbudet av arbetskraft. Investeringarna ökar också i och med att byggsektorn återhämtar sig efter en kraftig nedgång och investeringarna i energiomställning och säkerhet ökar.

Ett strukturellt problem för Finlands ekonomi är en svag produktivitetstillväxt. Produktivitetstillväxten hämmas av att forskningen och produktutvecklingen samt investeringarna i produktion är rätt blygsamma och av att de ungas utbildningsnivå är lägre än i andra utvecklade industriländer. Även om sysselsättningsgraden har ökat betydligt under de senaste åren är arbetslöshetsgraden fortsättningsvis hög och det råder brist på kompetent arbetskraft när ekonomin växer.

Över de senaste ca 15 åren har skuldkvoten inom de offentliga finanserna ökat avsevärt. Försörjningskvoten har dessutom försämrats, vilket har lett till att den offentliga sektorns utgifter har ökat snabbare än inkomsterna och att det har uppstått ett stort strukturellt underskott i de offentliga finanserna. De utgifter som befolkningens stigande ålder medför kommer att fortsätta öka över de kommande åren och årtiondena. Det ökande skuldbeloppet tillsammans med den höga räntenivån medför dessutom en betydande ökning av statens utgifter för skuldhantering. Inom de närmaste åren kommer den offentliga ekonomin därtill att belastas av flera omfattande upphandlingar som hänför sig till säkerhet.

På grund av den svaga ekonomiska utvecklingen samt de ovan beskrivna ökande utgifterna och behoven är de offentliga samfundens underskott djupa och de förutspås förbli djupa. Den helhet på 6 miljarder euro för att stärka de offentliga finanserna som det fattades beslut om regeringsprogrammet dämpar inte längre utvecklingen av underskottet tillräckligt och räcker inte till för att stabilisera utvecklingen av skuldsättningen. Utan ytterligare åtgärder skulle de offentliga samfundens underskott under ramperioden upprepa gånger överstiga 3 % av BNP och skulden skulle redan närma sig 90 % av BNP i slutet av ramperioden.

Den ekonomisk-politiska linjen

Statsminister Orpos regering har som mål att höja finländarnas levnadsstandard, styra in Finlands ekonomi på en hållbar tillväxtbana och bryta den skuldsättningsutveckling som hotar välfärden. Regeringen ska förbättra finländarnas möjligheter att bygga sig en framtid genom utbildning, arbete och företagande. En stabil ekonomisk utveckling skapar trygghet och främjar familjebildning. Regeringen har som mål att öka hushållens köpkraft och eftersträvar att i sina beslut ta hänsyn till konsekvenserna för hushållens dagliga utgifter. Regeringen har som mål ett Finland där finansieringen av välfärdssamhällets viktigaste tjänster är tryggad också för kommande generationer. För att uppnå dessa mål genomför regeringen ambitiösa tillväxtinriktade reformer och vidtar sådana åtgärder som är nödvändiga för att balansera upp de offentliga finanserna.

Prioriteringarna i regeringens ekonomiska politik är ekonomisk stabilitet, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och att välfärdstjänsterna tryggas. Regeringen förbinder sig till att balansera upp de offentliga finanserna för att säkerställa medborgarnas välfärd och en hållbar ekonomisk utveckling. Regeringens sysselsättnings- och tillväxtåtgärder i kombination med direkta anpassningsåtgärder skapar förutsättningar för en balansering av de offentliga finanserna år 2031.

Den permanenta strukturella obalansen mellan utgifter och inkomster inom de offentliga finanserna är ett akut problem. De offentliga finanserna dras med ett kraftigt underskott och skuldkvoten har påtagligt fjärrmat sig från skuldkvoten i de övriga nordiska länderna. Regeringen har som mål att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna till 2027. Målet på längre sikt är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning till samma nivå som i resten av Norden.

Det främsta sättet att stabilisera de offentliga finanserna är att påskynda tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. En trovärdig ekonomisk politik innebär också direkta sparåtgärder. Avsikten är att besparingarna ska genomföras på ett sätt som beaktar situationen för de mest utsatta. Med hänsyn till det internationellt sett höga skattetrycket i Finland och målet att trygga förutsättningarna för ekonomisk tillväxt kommer balanseringen inte att genomföras genom en skärpning av det totala skatteuttaget.

I syfte att öka finländarnas köpkraft och välfärd har regeringen som centralt mål att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Den ekonomiska tillväxten ska påskyndas med hjälp av bättre förutsättningar för rättvis konkurrens, betydande satsningar på FoUI-verksamhet, åtgärder som höjer kompetensnivån och åtgärder som förbättrar arbetsmarknaden. Regeringen har dessutom som mål att stärka Finlands konkurrenskraft och skapa bättre förutsättningar för företagande.

Under perioden genomför regeringen omfattande satsningar av engångsnatur till stöd för tillväxt. Regeringen finansierar en investeringshelhet av engångsnatur som uppgår till 4 miljarder euro. Finansieringen sker genom statens kapitalinkomster och avveckling av kapitaliseringen av onoterade statsägda bolag samt genom intäktsföringar från Statens bostadsfond, som genomförs på ett sätt som inte äventyrar fondens verksamhet i nuvarande omfattning.

För att påskynda investeringarna har regeringen därtill fattat beslut om ett nytt tillväxtpaket. Som en del av paketet bereder regeringen införandet av en temporär skattegåvobesked för sådana stora industriella investeringar som stöder omställningen till en klimatneutral ekonomi, såsom investeringar i batteri- och vätgasprojekt och fossilfri stålindustri. Den temporära skattegåvobeskedet möjliggörs av EU:s tillfälliga krisram. Dessutom stärker regeringen den nya Tesikoncernens möjligheter att främja investeringar genom att omfördela statens placeringstillgångar till koncernen, till ett belopp av sammanlagt 300 miljoner euro för direkta investeringar.

Regeringen driver också en skattepolitik ämnad att stärka köpkraften, den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och företagandet. Regeringen ska trygga stabila villkor för företagande och investering med hjälp av en förutsägbar och stabil lagstiftning samt beskattning. Det totala skatteuttaget ska inte skäras genom beslut av regeringen.

Arbete ger välfärd. Sysselsättning skapas genom lönsam företagsverksamhet. Genom sysselsättnings- och tillväxtåtgärderna eftersträvas 100 000 nya sysselsatta. Om sysselsättningen ökar med de 100 000 nya sysselsatta som eftersträvas stärks de offentliga finanserna med över 2 miljarder euro. Regeringens mål på längre sikt är att höja sysselsättningsgraden till 80 %.

Den finanspolitiska linjen

Med sin finanspolitik vill statsminister Petteri Orpos regering stärka de offentliga finanserna och vända skuldsättningstrenden i Finland. För att säkerställa detta ska skuldkvoten i de offentliga finanserna stabiliseras och därefter vändas till en varaktig minskning under de kommande valperioderna. Det långsiktiga målet är en ekonomisk tillväxt och en skuldsättning i förhållande till bruttonationalprodukten som ligger på nordisk nivå. Detta förutsätter flera valperioder av målmedvetna åtgärder som stärker de offentliga finanserna och underbygger den ekonomiska tillväxten. Det är en fråga om generationsöverskridande rättvisa.

Regeringen förbinder sig att genomföra de samlade åtgärder som det beslutats om i regeringsprogrammet och som stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro beräknat för år 2027. Som en del av de samlade åtgärderna ska utgifterna inom de offentliga finanserna anpassas med ett nettobelopp som år 2027 uppgår till ca 4 miljarder euro. Genom de strukturalpolitiska åtgärder som det beslutats om i regeringsprogrammet strävar man efter att stärka de offentliga finanserna med ca 2 miljarder euro 2027.

Den betydande osäkerheten inom ekonomin har framhållt behovet av att aktivt följa hur regeringens centrala mål nås och vid behov reagera med nya åtgärder för att uppnå målen. På grund av den försämrade lägesbilden för de offentliga finanserna räcker de samlade åtgärder på 6 miljarder euro som det beslutats om i regeringsprogrammet som sådana inte till för att säkerställa en stabilisering av skuldkvoten i de offentliga finanserna före 2027. Också med tanke på efterlevnaden av EU:s finanspolitiska regler krävs det nya åtgärder för att stärka de offentliga finanserna, utöver de åtgärder som det beslutats om tidigare.

Regeringen har därför fattat beslut om nya samlade åtgärder som stärker de offentliga finanserna med ca 3 miljarder euro från och med 2025. Av de samlade åtgärderna är utgiftsbesparingarnas andel ca 1,6 miljarder euro år 2028¹ Skatteåtgärdernas statiska bruttoeffekt stärker de offentliga finanserna med ca 1,8 miljarder euro 2028. När också de dynamiska effekterna av skatteåtgärder beaktas stärker skatteåtgärderna de offentliga finanserna med ca 1,5 miljarder euro 2028. Dessutom sänks de reserver för oförutsedda utgiftsbehov och tilläggsbudgetar som gjorts i statens utgiftsramar.

Med hjälp av utgiftsbesparingar dämpar man ökningen av kostnaderna för social- och hälsovården och förbättrar förutsättningarna för de välfärdsområden som lider brist på arbetskraft att ordna lagstadgade tjänster. Personaldimensioneringen inom heldygnsomsorgen lättas upp och skärpningarna i vårdgarantin slopas. Därtill lämnas vissa tjänster utanför den offentliga tjänsteproduktionen och klientavgifterna höjs. Sparåtgärder riktas också till bl.a. statsförvaltningens omkostnader, statsunderstöden till allmännyttiga samfund, finansieringen av yrkesutbildningen (vilket begränsar rätten för samma person att skaffa sig flera utbildningar), finansiering som reserverats för trafikprojekt samt för utvecklingssamarbete och företagsstöd. Även de besparingar som det redan beslutats om i regeringsprogrammet tidigare läggs.

Den skatteåtgärd som har den största effekten på intäkterna är höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen (inkl. skatt på försäkringspremie) från 24 % till 25,5 %. Också bl.a. mervärdesskatten på sötsaker, tobaksaccisen, punktskatten på läskedrycker, alkoholskatten på starka drycker samt fordonsskatten på elbilar och laddhybrider höjs. Därtill skärps beskattningen av pensionsinkomst, hushållsavdraget minskas och indexjusteringen av förvärvsinkomstbeskattningen görs inte 2025 i fråga om de högsta inkomstklasserna.

För att undvika suboptimering mellan de olika undersektorerna (staten, kommunerna, välfärdsområdena, socialskyddsfonderna) ska de offentliga finanserna när det gäller de samlade åtgärderna ses som en helhet. För att bryta skuldutvecklingen styrs de besparingar som regeringens åtgärder ger upphov till för socialskyddsfondernas del till fullt belopp till de sektorer där skulden ökar.

Regeringen följer vid budgetförhandlingarna och ramförhandlingarna aktivt genomförandet av regeringsprogrammets åtgärdshelhet på 6 miljarder euro och av den nya åtgärdshelhet som stärker de offentliga finanserna med ca 3 miljarder euro och reagerar med ersättande åtgärder, om det finns en risk

¹ I helheten ingår utöver utgiftsbesparingarna även andra inkomstökningar dvs. en återbetalning till fullt belopp av farledsavgifterna och en ökning av Forststyrelsens intäktsföring.

att målet med åtgärdsbelåningarna inte uppnås. Regeringen följer också fortsättningsvis regelbundet hur målet att stabilisera skuldkvoten uppnås.

Regeringen åtar sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet om det sker en avsevärd förändring i konsekvensbedömningarna av åtgärderna jämfört med de bedömningar som gjordes till regeringsprogrammet, eller om åtgärderna äventyrar de ställda målen för eller de fastslagna samlade åtgärderna för de offentliga finanserna. Regeringen ser också allvarligt på de risker som borgens- och garantiansvar medför i de offentliga finanserna.

2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja det beslutsfattande som gäller de offentliga finanserna och de mål som ställts för de offentliga finanserna. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas ekonomi, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för varje valperiod och justerar årligen före utgången av april planen för de följande fyra åren.

Planen för de offentliga finanserna och det stabilitetsprogram som ingår i den (bilaga 6) har utarbetats i enlighet med gällande EU-lagstiftning och Finlands finanspolitiska lagstiftning. EU:s nya finanspolitiska lagstiftning torde träda i kraft vid månadsskiftet april—maj och presenteras närmare i stabilitetsprogrammet.

Den nationella finanspolitiska lagstiftningen ska ses över. Regeringen har förbundit sig att stärka de nationella finanspolitiska reglerna så att de på ett kraftigare sätt så att de i ännu högre grad ska stödja en hållbar skuldsättning. Utgångspunkten för reformarbetet är att skuldkvoten i de offentliga finanserna ska börja sjunka permanent. Vid beredningen tar man hänsyn till behovet av att säkerställa ett så omfattande parlamentariskt engagemang och så breda målsättningar som möjligt över valperioderna. Vid revideringen av den nationella finanspolitiska lagstiftningen beaktas de ändringar som gjorts i EU:s finanspolitiska lagstiftning. Den nationella lagstiftningen ska vara ändrad senast vid utgången av 2025.

Europeiska unionens råd antog i juli 2023 landsspecifika rekommendationer. De villkor för regeringens finanspolitiska målsättning som anges i rekommendationerna behandlas i stabilitetsprogrammet. Finland bereder hösten 2024 sin första finans- och strukturpolitiska plan i enlighet med den nya EU-lagstiftningen.

Det medelfristiga målet

Statsrådet håller kvar det medelfristiga målet i enlighet med 2 § i den finanspolitiska lagen (869/2012)² uppställda medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga finanserna på nivån -0,5 % i förhållande till BNP. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen³.

I EU:s nya finanspolitiska regler stryks det medelfristiga målet, vilket beaktas i samband med ändringar av den nationella finanspolitiska lagstiftningen. Det nuvarande medelfristiga målet hålls i kraft så länge det ingår i den nationella finanspolitiska lagstiftningen. Iakttagandet av EU:s finanspolitiska regler

² Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

³ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna, som trädde i kraft den 1 januari 2013.

bedöms i stabilitetsprogrammet, som också innehåller statsrådets bedömning enligt den finanspolitiska lagen av framstegen mot det medelfristiga målet.

Andra finanspolitiska mål

I planen för de offentliga finanserna uppställs i enlighet med 3 § i förordningen om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) fleråriga mål för saldot i förhållande till bruttonationalprodukten till marknadspris för hela den offentliga sektorns finanser, samt utöver dessa ett mål för varje delområde inom de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Dessutom anges för hela den offentliga ekonomin fleråriga mål som motsvarar målen för det strukturella saldot, dvs. fleråriga mål för förhållandet mellan skulden i de offentliga finanserna och utgifterna i de offentliga finanserna i förhållande till BNP till marknadspris.

Målet för statsminister Orpos regerings finanspolitik är att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna och därefter vända skuldkvoten mot en varaktig minskning under de kommande valperioderna. Regeringen har förbundit sig till att hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 % år 2024. För att undvika att Finland omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott vidtar regeringen som en del av beredningen av tilläggsbudgeten våren 2024 de ytterligare åtgärder som behövs. Regeringen genomför bland annat en höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen till 25,5 % senast från och med den 1 september 2024. Den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2024 lämnas i maj 2024. Dessutom har regeringen utöver de samlade åtgärder på 6 miljarder euro som redan beslutats i regeringsprogrammet den 16 april 2024 beslutat om ett nytt åtgärds paket som ska stärka de offentliga finanserna med cirka 3 miljarder euro. När detta åtgärds paket räknas in minskar underskottet i de offentliga finanserna till under 3 % av BNP år 2025. I tabellen nedan presenteras de fleråriga mål för de offentliga finanserna som är förenliga med regeringens finanspolitiska mål för skuldutvecklingen och utvecklingen av underskottet. Med denna målsättning kommer det medelfristiga målet (det strukturella saldot i de offentliga finanserna är -0,5 % i förhållande till BNP) att uppnås först efter 2028.

Fleråriga mål för de offentliga finanserna, % i förhållande till bruttonationalprodukten

	2024	2025	2026	2027	2028
De offentliga samfundens nominella saldo	-3,4	-2,7	-1,9	-1,3	-0,9
De offentliga samfundens utgifter	56,5	56,1	55,0	54,4	53,9
De offentliga samfundens bruttoskuld	80,8	82,3	82,4	81,9	81,9

De mål för det nominella saldot i de offentliga finanserna som ställs för de olika sektorerna⁴ för 2027 är följande:

- underskottet i statsfinanserna är högst 2½ % i förhållande till BNP
- kommunförvaltningens saldo är nära balans eller uppvisar ett litet underskott
- välfärdsområdesförvaltningens saldo är nära balans
- arbetspensionsanstaltens överskott är ca 1½ % av BNP
- de övriga socialskyddsfondernas saldo är nära balans.

⁴ I denna granskning omfattar välfärdsområdesförvaltningen Helsingfors social- och hälsovårdsväsende och räddningsväsende med avvikelser från sektorindelningen i nationalräkenskaperna, där de ingår i kommunalförvaltningen.

Finanspolitiska ministerutskottet följer regelbundet uppfyllelsen av de finanspolitiska målen i regeringsprogrammet. Regeringen bedömer följande gång läget för de offentliga finanserna och huruvida de beslutade åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna är tillräckliga hösten 2024, när regeringen bereder budgetpropositionen för 2025 och den första medelfristiga nationella finans- och strukturpolitiska planen.

I stabilitetsprogrammet (bilaga 6) presenteras den utveckling av de offentliga finanserna som regeringen planerar och som är förenlig med de ovannämnda målen samt bedöms efterlevnaden av EU:s finanspolitiska regler. Avsnitt 3.2 innehåller en uppskattning av hur de finanspolitiska mål som statsminister Orpos regering ställt nås mot bakgrund av en oberoende prognos som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning. I avsnitten 5—8 ges en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som kommer att vidtas för målen ska nås. I avsnitt 9 behandlas åtgärdernas samlade effekt på de offentliga finanserna.

Utgiftsramen för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ett ramförfarande som gäller utgifterna i statsfinanserna. Systemet med ramar för statsfinanserna är ett centralt verktyg i styrningen av regeringens finanspolitik och lägger grunden för en trovärdig ekonomisk politik. Regeringsprogrammets föresatser och andra åtgärder genomförs inom de gränser som ramen för valperioden tillåter.

Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Syftet är att begränsa det totala belopp av utgifterna som ska bäras av skattebetalarna.

Ramförfarandet ställer ett maximibelopp för ca 85 % av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna står bland annat sådana utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden samt de finansiella investeringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Omfördelningar kan således göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramarna för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2024—2026

Höjda priser och räntor har minskat investeringarna och hushållens konsumtion. Finlands ekonomi växer inte 2024 efter nedgången på 1 % i fjol. Den avtagande inflationen och det faktum att räntorna börjar sjunka i kombination med hushållens relativt goda inkomstutveckling ökar hushållens disponibla inkomster och konsumtionen. Även investeringarna börjar öka 2025. Regeringens anpassningsåtgärder minskar den inhemska efterfrågan, höjer priserna och försvagar den ekonomiska tillväxten 2025 och 2026.

BNP växer med 1,6 % 2025 och 1,5 % 2026. Sysselsättningen minskar något 2024, men ökar från och med 2025 till följd av ökad efterfrågan och sysselsättningsåtgärder. År 2026 är sysselsättningsgraden för 15—64-åringar 74,5 % och arbetslöshetsgraden 6,7 %.

Utsikter på medellång sikt

På medellång sikt beräknas den ekonomiska produktionen fortsätta att öka i måttlig utsträckning. År 2027 beräknas bruttonationalprodukten öka med ca 1,3 % och 2028 beräknas tillväxten vara ca 1,1 %. Utvecklingen av bruttonationalprodukten stöds bland annat av en ökning av privata investeringar, som beräknas återhämta sig till följd av sänkta marknadsräntor och satsningar i samband med den gröna omställningen.

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden beräknas fortsätta på medellång sikt. Sysselsättningsgraden (15—64-åringar) beräknas öka i måttfull utsträckning 2027 och 2028. Sysselsättningsgraden stiger till 75,3 % 2027 och är 76,1 % 2028. Den positiva utvecklingen av sysselsättningen påverkas förutom av konjunkturutvecklingen också av regeringens strukturpolitiska sysselsättningsåtgärder. Arbetslöshetsgraden beräknas däremot sjunka. Arbetslöshetsgraden beräknas vara 6,2 % 2028.

Minskningen av andelen befolkning i arbetsför ålder och den svaga utvecklingen av arbetade timmar per arbetstagare minskar arbetsinsatsens inverkan på tillväxten av den ekonomiska produktionen. Den totala effekten av arbetsinsatsen minskar produktionen i slutet av granskningsperioden, när det högre deltagandet på arbetsmarknaden och den strukturella arbetslösheten börjar minska i långsammare takt och utvecklingen av andelen befolkning i arbetsför ålder vänder och leder till en minskad arbetsinsats.

Ökningen av den totala produktiviteten har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men utvecklingen är fortsättningsvis historiskt sett svag. Orsakerna till den svaga utvecklingen har varit faktorer av både konjunkturrelaterad och strukturell natur. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Den totala produktiviteten beräknas på medellång sikt öka med endast ca 0,5 % per år, då ökningen i början av 2000-talet var i medeltal över 2 % varje år. Produktivitetstillväxten kommer dock att vara något snabbare än i genomsnitt under 2010-talet.

De ekonomiska produktionsförutsättningarna på lång sikt påverkas inte bara av arbetsinsatsen och den totala produktiviteten utan också av kapitalstocken. Kapitalstockens inverkan på produktionstillväxten är cirka en halv procent per år.

Samhällsekonomin utveckling

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
BNP:s värde, md							
euro	267,7	277,6	282,2	292,4	303,6	314,4	324,6
BNP, volymförändring, %	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5	1,3	1,1
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,2	7,4	7,2	6,7	6,3	6,2
Sysselsättningsgrad, %	73,8	73,6	73,2	73,6	74,5	75,3	76,1

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Konsumentprisindex							
, ändring, %	7,1	6,2	1,9	1,3	1,4	1,8	2,0
Lång ränta, 10 år, %	1,7	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7

3.2. Utsikterna för de offentliga finanserna

Saldot i de offentliga finanserna i Finland försvagades 2023 efter en tillfällig förbättring. Underskottet var 2,5 % av BNP, dvs. ca 7,0 miljarder euro. Skuldkvoten i de offentliga finanserna var 75,8 %. Skatteinkomsterna och socialskyddsavgifterna som ingår i de offentliga finanserna växte långsamt, men utgiftsökningen var snabb. I synnerhet konsumtionsutgifterna, de sociala förmånerna och ränteutgifterna ökade snabbt.

Enligt en oberoende prognos försvagas saldot i de offentliga finanserna ytterligare 2024 och saldot kommer att ligga på 3½ % i förhållande till BNP. Konjunkturläget är fortsatt svagt, ökningen av skatteinkomster är svag och intäkterna av socialskyddsavgifterna minskar. Utgifterna ökar bland annat till följd av ökade ränteutgifter och förmånsutgifter. Å andra sidan ökar skatteinkomsterna redan i slutet av året på grund av beslutet om en höjning av mervärdesskatten.

Saldot stärks 2025 så att det ligger under 3 % och 2027—2028 under 2 % av BNP. De anpassningsåtgärder som ingår i regeringsprogrammet och de som regeringen beslutade om vid vårens ramförhandlingar förbättrar saldot i de offentliga finanserna och bromsar upp skuldsättningen. De åtgärder som ingår i ramförhandlingarna påverkar främst från och med 2025. Upplåningen fördröjs också av att de förmånsbesparingar som regeringens åtgärder leder till ska styras från socialskyddsfonderna till andra delar av de offentliga finanserna. Skuldsättningen fortsätter dock öka och skuldkvoten i de offentliga finanserna stiger till 84,4 % år 2028.

Utan de ytterligare åtgärder som man beslutade om vid ramförhandlingarna våren 2024 skulle saldot i de offentliga finanserna under prognosperioden bli mycket svagt. Underskottet skulle under flera år vara över 3 % av BNP. Även skuldsättningen skulle öka mycket snabbt och skuldkvoten närma sig 90 % 2028.

Statsförvaltningen uppvisar det största underskottet av undersektorerna till de offentliga samfunden. Tack vare de anpassningsåtgärder som statsminister Orpos regering vidtagit förbättras statsförvaltningens saldo, men uppvisar ett underskott under hela prognosperioden. Förbättringen av saldot fördröjs av tidigare utgiftsökningar, en långsam ekonomisk tillväxt och ökade ränteutgifter. Statsförvaltningens utgifter belastas dessutom av bl.a. F35-jaktplansprojektet och till följd av Rysslands anfallskrig extra utgifter inom försvaret, i anslutning till invandringen och försörjningsberedskapen.

Lokalförvaltningens utgifter ökade mycket snabbt 2023. Saldot inom den kommunala ekonomin försvagades 2023 och visade ett underskott på nästan 1,4 miljarder euro. I synnerhet konsumtionsutgifterna ökade snabbt. Situationen inom kommunförvaltningen blir allt dystrare under de kommande åren när utgifterna ökar och ekonomin utvecklas långsamt.

Välfärdsområdenas första verksamhetsår var utmanande och saldot uppvisade ett klart underskott. Utgifterna fortsätter att öka snabbt. Å andra sidan bromsar välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder utgiftsökningen och justeringen i efterhand av den statliga finansieringen ökar välfärdsområdenas inkomster. De uppgiftsändringar och anpassningsåtgärder som regeringen fattade beslut om våren 2024 minskar välfärdsområdenas statliga finansiering i motsvarande grad som utgifterna minskar, men ändringarna kan också lindra utgiftstrycket i välfärdsområdena när personalbehoven minskar.

Arbetspensionsanstalternas överskott kommer under de närmaste åren att uppgå till en dryg procent av BNP. Pensionsutgifterna ökar, men också arbetspensionsanstalternas kapitalinkomster ökar måttligt. Saldot för övriga socialskyddsfonder stärks under prognosperioden av det förbättrade arbetslöshetsläget och nedskärningarna i de sociala förmånerna. Arbetslöshetsförsäkringspremien sänktes dock kraftigt från ingången av 2024. Övriga socialskyddsfonder är nästan i balans under prognosperioden.

Centrala nyckeltal för den offentliga ekonomin enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skatter och socialskyddsavgifter	41,9	41,2	41,6	41,7	41,8	41,7
De offentliga samfundens utgifter	55,6	56,5	56,1	55,3	54,8	54,5
De offentliga samfundens nettokreditgivning	-2,5	-3,5	-2,8	-2,2	-1,9	-1,7
— Statsförvaltningen	-3,0	-3,2	-3,2	-2,7	-2,5	-2,2
— Kommunalförvaltningen	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6	-0,7	-0,6
— Velfärdsområdena	-0,6	-0,6	-0,1	-0,1	-0,2	-0,4
— Arbetspensionsanstalterna	1,1	1,1	1,4	1,4	1,6	1,6
— Övriga socialskyddsfonder	0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1
Primärt saldo	-1,4	-2,3	-1,3	-0,7	-0,3	0,0
Strukturellt saldo	-1,4	-2,1	-1,9	-1,8	-1,7	-1,8
De offentliga samfundens bruttoskuld	75,8	80,9	82,8	83,4	83,7	84,4
Statsskulden	56,3	59,9	61,4	61,8	62,0	62,1

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål enligt en oberoende prognos

Även om regeringen har beslutat om nya anpassningsåtgärder, håller man enligt en oberoende prognos endast delvis på att uppnå de finanspolitiska mål som statsminister Orpos regering ställt upp. Enligt finansministeriets prognos kommer underskottet i de offentliga finanserna att minska mot slutet av valperioden och vara 1,9 % av BNP år 2027. Skulden i förhållande till BNP är enligt prognosen 80,9 % 2024 och stiger till 83,7 % 2027. Statsminister Orpos regering ställde i sitt regeringsprogram som mål att stabilisera och vända skuldkvoten i de offentliga finanserna till en varaktig minskning under de kommande valperioderna och att förbättra saldot i de offentliga finanserna så att underskottet i de offentliga finanserna 2027 är högst 1 % av BNP. Skuldkvoten ökar på grund av statens, kommunalförvaltningens och velfärdsområdenas underskott och ökande ränteutgifter.

Enligt prognosen kommer statsförvaltningen att uppnå sitt mål för saldot i de offentliga finanserna, dvs. 2½ % av BNP. Kommunförvaltningen kommer inte att nå de mål som ställts för saldot. Enligt prognosen kommer underskottet för kommunförvaltningen att vara 0,7 % av BNP i slutet av regeringsperioden, när målet är att saldot ska vara nära nog i jämvikt eller visa ett litet underskott. Enligt prognosen kommer underskottet i velfärdsområdena att vara 0,2 % av BNP i slutet av regeringsperioden, när målet är att saldot ska vara nära nog i jämvikt. Enligt prognosen överskrider arbetspensionsanstalternas överskott det överskottsmål på 1,5 % som ställts upp för det. Arbetspensionsanstalternas överskott är enligt prognosen 1,6 % i förhållande till BNP 2027. Enligt målet ska de övriga socialskyddsfonderna vara nästan i balans i slutet av regeringsperioden. Deras underskott kommer enligt prognosen att vara 0,1 % av BNP 2027.

De fleråriga målen för dels det nominella saldot i de offentliga finanserna, dels förhållandet mellan bruttonationalprodukten å ena sidan och den offentliga skuldsättningen och utgifterna å andra sidan uppnås inte mot bakgrund av prognosen utan ytterligare åtgärder (se tabell A i stabilitetsprogrammet).

Skuldkriteriet i stabilitets- och tillväxtpakten uppfylls inte i enlighet med prognosen under prognosperioden. Underskottskriteriet iakttas från och med 2025 när effekterna av regeringens anpassningsåtgärder ökar. Uppfyllandet av underskotts- och skuldkriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten och konvergensen mot det medelfristiga målet för det strukturella saldot utvärderas i stabilitetsprogrammet (bilaga 6). Enligt finansministeriets oberoende prognos kommer det medelfristiga målet inte att nås (se tabell A).

3.3. Hållbarheten inom de offentliga finanserna

Finlands ekonomi har vuxit svagt sedan finanskrisen 2008. Ekonomin har lidit särskilt av strukturomvandlingen inom industrin, som har bromsat upp den ekonomiska tillväxten efter den recession som följde på finanskrisen. Dessutom har de få investeringarna bidragit till att bromsa produktivitetstillväxten. Den ekonomiska tillväxten förutspås förbli svag även under de kommande årtiondena, när produktivitetsökningen förblir långsam och arbetskraften samtidigt minskar.

Utöver den långsamma ekonomiska tillväxten och den senaste tidens kriser har också den åldrande befolkningen bidragit till den ökade skuldsättningen inom de offentliga finanserna. Bland annat de ökade pensionsutgifterna förklarar varför de offentliga finanserna inte har kunnat nå upp till ett överskott trots den senaste tidens gynnsamma sysselsättningsläge. Den åldrande befolkningen belastar de offentliga finanserna också under de kommande åren. Den åldrande befolkningen ökar de offentliga utgifterna och minskar samtidigt inkomstbasen i de offentliga finanserna. Ökningen av andelen äldre i befolkningen ökar särskilt hälsoutgifterna och omsorgsutgifterna. Samtidigt bromsar minskningen av befolkningen i arbetsför ålder den ekonomiska tillväxten och försvagar därmed också de offentliga inkomsterna.

Enligt den oberoende prognosen stiger skuldkvoten till drygt 84 % före utgången av denna valperiod och är enligt kalkylen över utgiftstrycket i de offentliga finanserna på lång sikt efter två valperioder 2031 knappt 85 %. De långsiktiga kalkylerna är förenade med osäkerhet när det gäller den förväntade ekonomiska utvecklingen, vilket kan granskas utifrån den historiska variationen i de ekonomiska uppgifterna. Med beaktande av de utvecklingstrender som enligt Finlands ekonomiska historia eventuellt är svagare och gynnsammare än prognosens basscenario, kan man uppskatta att skuldkvoten inom de offentliga finanserna vid utgången av denna valperiod med ca 50 %:s sannolikhet ligger mellan 76 och 91 % och efter två valperioder med ca 50 %:s sannolikhet ligger mellan 74 och 95 %.

Befolkningen i Finland åldras snabbt när de nya åldersklasserna på grund av den sjunkande nataliteten är mindre än tidigare och människorna i regel lever längre. Befolkningens medelålder stiger fortsättningsvis snabbt under de följande årtiondena utan att nataliteten stiger eller invandringen ökar märkbart. Sedan 2010 har försörjningskvoten försämrats från ca 50 till mer än 60 personer som ska försörjas (personer under 15 år och över 65 år) per 100 personer i arbetsför ålder. Försörjningskvoten förutspås bli sämre även i fortsättningen. Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos för 2021 finns det över 80 personer som ska försörjas per 100 personer i arbetsför ålder i Finland 2070.

Det finns ett betydande hållbarhetsunderskott i de offentliga finanserna, dvs. en långsiktig obalans mellan inkomster och utgifter i de offentliga finanserna. Utan effektiva åtgärder som bromsar utgiftsökningen eller ökar inkomstbasen kommer den nuvarande totala skattekvoten inte att räcka till för att finansiera utgifterna i framtiden. En permanent obalans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna hotar att öka skuldsättningen så att den blir okontrollerbar på lång sikt. För att undvika detta

bör de offentliga finanserna stärkas exempelvis genom strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten utan att öka utgifterna inom de offentliga finanserna.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet kommer att vara ca 2,0 % i förhållande till BNP, dvs. ca 6,5 miljarder euro på 2028 års nivå. Det uppskattade hållbarhetsunderskottet är förknippat med stor osäkerhet, och uppskattningen är känslig för de använda antagandena om den framtida utvecklingen. Trots osäkerheten erbjuder uppskattningen en konsekvent metod att granska de kommande utmaningarna för de offentliga finanserna och metoder att klara av dem.

I beräkningar över hållbarhetsunderskottet beräknar man hur befolkningens åldrande påverkar utsikterna för de offentliga finanserna under de kommande decennierna. Utöver den åldrande befolkningen orsakar också andra faktorer tryck på de offentliga finanserna. De beror till exempel på beredskapsåtgärder i den nya försämrade säkerhetspolitiska miljön, klimatförändringarna och på behovet att förnya och reparera infrastruktur, men de ingår inte i granskningen av hållbarhetsunderskottet.

4. Statens ekonomiska åtaganden och risker

Statens ansvarsförbindelser kan delas in i direkta och villkorliga ansvar. De sistnämnda uppkommer exempelvis genom borgen eller garantier som medför en betalningsskyldighet för staten. Statens finansiella ansvar samt därmed förenade risker kan uppkomma i olika sammanhang inom statens budgetekonomi, statens fonder eller statens affärsverk. För staten kan det dessutom uppstå ett faktiskt ansvar att trygga exempelvis kontinuiteten för samhällets funktioner, trots att det inte finns någon sådan utskriven skyldighet i lag eller avtal. Eftersom det är svårt att entydigt bedöma riskerna förenade med de olika åtagandena, används för tydlighetens skull nominella värden för ansvarsförbindelserna i tabellen nedan. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaperna. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa är staten ägare eller delägare i flera företag som värderats enligt företagets bokföringsvärde.

Värdet av bolagsinnehaven i statens finansiella tillgångar kan fluktuera, ibland avsevärt, bl.a. till följd av konjunkturläget. Statens innehav har inbringat årliga utdelningsinkomster på 0,8—2,0 miljarder euro under perioden 2010—2021. År 2022 uppgick statens utdelningsinkomster till cirka 1,36 miljarder euro och 2023 till 1,48 miljarder euro.

Sammanfattning av statens tillgångar och ansvarsförbindelser, md euro

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tillgångar							
Statens realltillgångar	57,9	58,7	59,4	58,6	60,9	64,4	
% av BNP	25,6	25,1	24,8	24,6	24,3	24,1	
Statens finansiella förmögenhet ¹	77,5	79,6	89,2	106,9	103,3	93,2	93,5
% av BNP	34,2	34,1	37,2	44,9	41,2	34,8	33,7 ²
— varav							
Statskassan	3	2,1	2,3	7,6	4,8	3,7	8,5
Solidium	8,6	6,8	7,5	7,6	9,0	7,9	7,1
Övrigt noterat aktieinnehav	15,2	15,5	19	26	25	19,7	17,9
Bostadsfondens fordringar	4,6	4,2	3,7	3,2	2,8	2,4	2,1
Ansvarsförbindelser							
Statsskulden	105,8	105	106,4	124,8	128,7	141,6	156,2
% av BNP	46,8	44,9	44,3	52,4	51,3	52,9	56,2 ²
Kommunernas skuld	24,3	26,6	29,9	31,9	32,9	34,6	29,2
% av BNP	10,7	11,4	12,5	13,4	13,1	12,9	10,5 ²
Välfärdsområdenas skuld							6,3
% av BNP							2,3 ²
Statsborgen och statsgarantier³							
% av BNP	23,1	24,2	25,1	25,9	25,6	25,6	24,1 ²
— Finnvera	27,7	30,3	32,6	31,6	32,1	35,1	31,9
— Studielån	2,7	3,4	4	4,5	5	5,5	6,1
— EFSF, Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten	7	7	7	6,8	6,6	6,7	6,7
— Finlands Bank	0,4	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8	0,9
— Statliga fonder	13,8	14,6	15,5	16,5	17,7	18,6	19,9
— Covid-19-stödåtgärder ⁴				1	1,4	1,4	1,0
— Övriga	0,6	0,8	0,5	0,7	0,7	0,5	0,5
Kapitalansvar	17,9	17,9	17,9	18,2	19,4	19,4	19,3
% av BNP	7,9	7,6	7,4	7,6	7,7	7,3	6,9 ²

Övriga							
ansvarsförbindelser	128,3	127,6	130	132,9	134,3	147,2	189,3
% av BNP	56,8	54,4	54,1	55,9	53,6	55,0	68,1 ²
— Budgetekonomin ⁵ 6	125,5	124,7	127,2	131,6	131,5	143,8	185,6
— Fondekonomin	1,6	1,7	1,7	1,8	2	2,4	2,3
— Affärsverken	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8	1,0	1,4

¹⁾ Tidsserien har uppdaterats så att den motsvarar den ändrade statistikföringen.

²⁾ Förhandsuppgift

³⁾ Statsborgen och statsgarantierna presenteras närmare i bilaga 12 till statsbokslutet.

⁴⁾ Inbegriper borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair samt borgen för lån inom ramen för EU:s stödprogram SURE och för Europeiska investeringsbankens Covid-19-garantifond samt Covid-19-vaccingarantin.

⁵⁾ Innehåller pensionsansvar. Vid utgången av 2023 uppgick pensionsansvaret till 101,0 miljarder euro.

⁶⁾ Till noterna till statsbokslutet för 2023 har uppgifter fogats om statens ansvar i pensionssystemen för företagare, lantbruksföretagare, sjömän och FPA:s tjänstemän samt statens ansvar för pension som tjänas in under tiden för vård av barn under tre år och tiden för studier.

De största delområdena när det gäller statens ansvarsförbindelser är statsskulden, pensionsansvaret, statsborgen och statsgarantierna. Pensionsansvaret beräknades vara 101 miljarder euro vid utgången av 2023. Över det senaste decenniet har statsskulden, statsborgen och statsgarantierna ökat mest. Vid utgången av 2023 uppgick beloppet av statsskuld till 156,2 miljarder euro och den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier till 67,0 miljarder euro.

I synnerhet de borgensförbindelser som gäller Finnvera och de statliga fonderna har länge ökat stadigt. Ökningen i Finnveras borgensförbindelser har hänfört sig till exportgarantier och Finnveras medelsanskaffning. Exportgarantiernas andel vid utgången av 2023 var 18,5 miljarder euro, varav beloppet av utnyttjade ansvarsförbindelser var 14,1 miljarder euro. Vid exportfinansiering är det typiskt att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och till stora grupper av kunder med inbördes anknytning.

De borgensförbindelser till ett belopp av 19,8 miljarder euro som ingått via Statens bostadsfond utgör merparten av fondernas borgensstock på 19,9 miljarder euro. Ökningen av Statens bostadsfonds borgensstock har främst skett i den finansiering av hyreshus och bostadsrättshus som garanteras av staten, i fråga om vilken borgensstocken vid utgången av 2023 uppgick till 18,1 miljarder euro. Det totala beloppet av borgensförbindelser som gällde enskildas bostadslån var 1,7 miljarder euro vid utgången av 2022. Den centrala risken vid finansieringen av hyreshus och bostadsrättshus hänför sig till sådana objekt som belånats och garanterats av staten och som finns i områden med minskande befolkningsunderlag, där belägningsgraden minskar och fastighetsvärdena sjunker. Utöver borgensansvar innehåller en betydande del av den bostadsfinansiering som garanteras av staten statligt räntestöd. Detta medför en risk för att beloppet av statens betalningsskyldighet ökar vid avsevärt stigande räntenivåer. År 2022 var utgifterna för det räntestöd som ingår i bostadsfinansieringen endast cirka 1,7 miljoner euro, men år 2023 hade de stigit till 92,4 miljoner euro. En prognossimulering ger vid handen att en höjning av räntan på lånestocken till 5 procent medför en årlig kostnad på cirka 339 miljoner euro. Beloppet i prognosen blir ännu högre när man beaktar den ökande räntestödslånestocken, som under de senaste åren uppgått till cirka 1 miljard euro. I slutet av 2023 uppgick räntestödslånestocken för bostadsfinansieringen till cirka 21,7 miljarder euro.

De borgens- och garantiansvar som beviljats till följd av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina fortsätter att vara i kraft under ramperioden. De ansvar som hänför sig till covid-19-pandemin bedöms dock minska småningom.

Av rapporteringen över statens borgensansvar framgår att staten år 2023 tog ut borgensavgifter till ett belopp av 25,3 miljoner euro och betalade borgensersättningar till ett belopp av 116,5 miljoner euro. Genom återkrav inflöt 90,1 miljoner euro, vilket innebär att nettobeloppet av borgenskostnader 2023

uppgick till 1,2 miljoner euro. I siffrorna beaktas budget- och fondekonomin. De poster i Finnveras egen ekonomi som inte har belastat statens budgetekonomi har inte beaktats.

Borgensavgifter, borgenssättningar och återkrav inom statens budgetekonomi och fondeekonomi 2020—2023, mn euro

	2020	2021	2022	2023
Borgensavgifter	18,1	25,3	17,8	25,3
Betalda				
borgenssättningar	51,2	77,2	79,0	116,5
Återkrav	27,7	33,4	37,5	90,1
Kostnad, netto	5,3	18,6	23,7	1,2

Om bestämmelserna om uttag av borgensavgifter förblir oförändrade beror den kommande utvecklingen för intäkterna från borgensavgifter i första hand på antalet nya borgensförbindelser som beviljas, eftersom borgensavgift i huvudsak tas ut som engångsavgift när borgen utnyttjas. För en betydande del av de nya borgensförbindelserna har det inte tagits ut någon borgensavgift alls. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska regeln vara att en lämplig borgensavgift alltid tas ut när borgen beviljas, och borgensavgifter ska införas i heltäckande omfattning också inom bostadsfinansieringen. Den kvantitativa utvecklingen av borgenssättningarna beror på hur borgensstocken och motparternas riskbenägenhet utvecklas. Också den allmänna ekonomiska utvecklingen och externa chocker bidrar till risken för att borgenssättningar realiseras, med hänsyn till att borgensförluster vanligen realiseras mer än normalt när konjunkturen är svag.

Som en följd av covid-19-pandemin har Europeiska unionen inom ramen för beslutet om nya egna medel fattat beslut om ett återhämtningsinstrument och dess finansiering. De lån som tas upp med anledning av återhämtningsinstrumentet kommer att öka Europeiska unionens ansvarsförbindelser med sammanlagt 750 miljarder euro (uttryckt i 2018 års priser). Av detta belopp beräknas Finlands kalkylerade andel uppgå till cirka 13 miljarder euro. De betalningar som realiseras för Finlands del efter 2027 hänför sig till det stöd i form av bidrag som fördelas via återhämtningsinstrumentet, varav Finlands andel bedöms vara sammanlagt 6,6 miljarder euro.

Till de villkorliga åtagandena räknas också de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella institut, vilka vid utgången av 2023 uppgick till cirka 19,3 miljarder euro. Sedan 2012 har det kapitalåtagande på 11,1 miljarder euro som hänför sig till Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) utgjort huvuddelen av kapitalåtagandena.

De låne- och finansieringsansvar som överförts från kommunerna till välfärdsområdena vid ingången av 2023 behandlas i kapitel 6.

Riskerna i de offentliga finanserna är i allmänhet kopplade på många sätt till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas av en samverkan av flera olika faktorer.

Riskerna förenade med makroutvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns aktieinnehav, beviljade borgensförbindelser och garantier samt med övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Vid normala konjunkturväxlingar realiseras i allmänhet endast en del av riskerna, men vid en större extern chock kan riskerna för statsfinanserna vara betydande. Den exceptionella situation som uppstod till följd av covid-19-pandemin berörde hela samhället på ett övergripande sätt, och de stödåtgärder som sattes in på grund av den ökade snabbt både statsskulden och

borgensansvaren. Även Rysslands anfallskrig mot Ukraina och förändringarna på energimarknaden till följd därav har av staten krävt exceptionella ekonomiska satsningar på interna stödåtgärder samt extra satsningar på försvar och säkerhet. I krissituationer ökar dessutom ofta risken för att befintliga borgensansvar realiseras. Även skatteintäkterna tenderar att minska i tider med svag ekonomisk utveckling eller kriser.

Från och med 2022 har den tilltagande inflationen och den stigande räntenivån utgjort nya externa hot mot statsfinanserna. Höjningen av räntenivån har ökat och ökar också framöver ränteutgifterna för statsskulden. År 2022 uppgick ränteutgifterna för statsskulden till 0,8 miljarder euro och år 2023 till 2,3 miljarder euro. Ränteutgifterna beräknas fortsätta att stiga under innevarande år och därefter. Totalt beräknas de uppgå till 3–4 miljarder euro per år under ramperioden. Den allmänna höjningen av räntenivån ökar också statens räntestödsavgifter för räntestödslån och ökar eventuellt riskerna förenade med lån med statsborgen. Utöver de ovannämnda faktorerna är riskerna för staten beroende av hur ansvarsstocken utvecklas. Att räntenivån har höjts medför ett ännu större tryck på att begränsa skuldnivån och beloppet av villkorliga ansvar.

De kostnader som uppstår när statens ansvarsförbindelser realiseras kan komma att utgöra en betydande börda för nationalekonomin. Detta accentuerar vikten av en noggrann riskbedömning och riskhantering vid finansiella beslut som är bindande för staten och vid hanteringen och uppföljningen av åtagandena. En långsiktig beredskap för överraskande chocker som påverkar den totala ekonomin bör byggas upp genom att statens ansvarsförbindelser minskas under högkonjunkturer, vilket ger handlingsutrymme att sätta in åtgärder i krissituationer. Ansvarsförbindelserna har emellertid kontinuerligt ökat oberoende av konjunkturläge en längre tid, från och med 2010-talet, vilket har inskränkt statens riskhanteringsförmåga och ekonomiska handlingsutrymme under lågkonjunkturer och kriser.

Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem behandlas närmare i den översikt av statens finansiella ansvarsförbindelser och risker som offentliggörs av finansministeriet.

5. Statsfinanserna

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Beslut om ramen för valperioden 2024–2027 fattades i samband med regeringens första rambeslut den 9 oktober 2023. Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante-utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar beloppet av utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

Syftet med utgiftsregeln är att begränsa det totala beloppet av utgifter som skattebetalaren ska betala samt att säkerställa en ansvarsfull och långsiktig utgiftspolitik som främjar ekonomisk stabilitet inom statsfinanserna.

Ramförfarandet sätter ett maximibelopp för cirka 85 % av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramen för statsfinanserna lämnas sådana utgifter som växlar med konjunkturerna och med den automatiska finansieringen, såsom utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, lönegaranti, bostadsbidrag samt utgifterna för utkomststöd. De nämnda utgifterna inkluderas likväl i ramen till den del som gäller effekterna på utgifterna av de ändringar som görs i grunderna för utgifterna. Utanför ramen lämnas dessutom bland annat ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, finansinvesteringarna och de utgifter där staten fungerar som teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående. Ramen omfattar inte heller fonder utanför statens budgetekonomi eller andra statsfinanser utanför statens

budgetekonomi. Ekonomin för Statens bostadsfond och Gårdsbrukets utvecklingsfond räknas dock in i ramen till den del det i budgetmotiveringen tas ställning till utgiftsbeloppen.

I ramen ingår även tilläggsbudgetarna, för vilka det har reserverats en viss andel i ramarna, en så kallad tilläggsbudgetreserv. I de årliga rambesluten ges även ramar för anslagen för de olika förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden, dvs. utgiftstaket, som är bindande. Omfördelningar kan göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramen för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en reserv som fördelas senare, en så kallad ofördelad reserv. Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån, kan skillnaden följande år, oberoende av ramen, användas för utgifter av engångsnatur.

I detta rambeslut genomför regeringen ytterligare anpassningsåtgärder som sänker beloppet av ramutgifterna med 1 133 miljoner euro 2025, 1 316 miljoner euro 2026 och 1 179 miljoner euro 2027 jämfört med regeringens rambeslut av den 9 oktober 2023. Därför har regeringen beslutat att enligt prövning minska ramen för valperioden med 430 miljoner euro 2025, 612 miljoner euro 2026 och 492 miljoner euro 2027. Dessutom har regeringen beslutat att minska tilläggsbudgetreserven med 100 miljoner euro per år och den ofördelade reserven med 197 miljoner euro 2025, 175 miljoner euro 2026 och 331 miljoner euro 2027. Även de ändringar som görs i grunderna för utgifterna utanför ramen minskar utgifterna med 84 miljoner euro 2025, 107 miljoner euro 2026 och 115 miljoner euro 2027. Eftersom dessa diskretionära ändringar och ändringar av grunderna inte beaktas som strukturella korrigeringar som höjer ramnivån kommer åtgärderna att minska utgifterna inom statens budgetekonomi i motsvarande grad.

Effekterna av de sparbeslut som fattades våren 2024 på statens utgiftsram (i 2025 års priser), mn euro

	2025	2026	2027
Effekterna av de ytterligare åtgärderna på utgifterna i statsfinanserna	-1 216	-1 423	-1 295
- varav besparingar i utgifterna inom ramen	-1 133	-1 316	-1 179
- varav ändringar i grunderna för utgifterna utanför ramen samt diskretionära ändringar, vilka ändringar hänförs till ramen ¹	-84	-107	-115
Diskretionär sänkning av ramnivån med anledning av besparingar i ramutgifterna	-430	-612	-492

¹⁾ I enlighet med regeringsprogrammet höjs inte ramen i fråga om dessa åtgärder, eftersom syftet med åtgärderna är att stärka de offentliga finanserna.

Ett tidsbundet investeringsprogram på 4 miljarder euro i enlighet med regeringsprogrammet beaktas som en strukturell korrigering av ramnivån, dvs. ramen för valperioden höjs i enlighet med utgifterna. I planen för de offentliga finanserna ingår för perioden 2025—2027 nya anslag på 7 miljoner euro per år, som är anslag som ingår i investeringsprogrammet. Detta beaktas som en faktor som höjer ramnivån.

Det nya och tillfälliga försvarsmateriel och civila materiel samt humanitära bistånd som med anledning av Rysslands anfallskrig avsetts till stöd för Ukraina täcks med medel utanför ramen. De nämnda utgifterna, som baserar sig på bilaterala eller multilaterala avtal, beaktas som en strukturell korrigering av ramnivån, dvs. ramen för valperioden höjs i enlighet med utgifterna. I planen för de offentliga finanserna ingår som nya utgifter en kompensering till Försvarsmakten av material som överlåtits till Ukraina (19:e stödpaketet). Av kostnaderna för stödpaketet hänförs sig sammanlagt 28 miljoner euro till

åren 2025–2027. Det finansiella bidraget till europeiska fredsfaciliteten (EPF) som räknas in i stödet till Ukraina överstiger dessutom den tidigare beredskapen med 2,1 miljoner euro.

Ramen för valperioden 2025—2027 (i 2025 års priser), mn euro

	2025	2026	2027
Rambeslutet 9.10.2023	76 584	76 076	75 601
Justeringar av pris- och kostnadsnivån	1 626	1 610	1 594
Strukturella justeringar	-745	-482	-595
Diskretionär sänkning av ramnivån	-430	-612	-492
Minskning av den ofördelade reserven	-197	-175	-331
Minskning av tilläggsbudgetreserven	-100	-100	-100
Justerad ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserven)	76 738	76 317	75 676

5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2025—2028

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2025 uppgå till cirka 87,6 miljarder euro, vilket är cirka 0,3 miljarder euro mindre än i den ordinarie budgeten för 2024. Utgiftsminskningen förklaras av de reformer och utgiftsbesparingar (cirka 0,5 miljarder euro) som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, av de ytterligare besparingar (1,2 miljarder euro) som fastställs i denna plan för de offentliga finanserna samt av omstyrningen av de besparingar i fondekonomin (0,5 miljarder euro) som uppkommit genom åtgärderna i regeringsprogrammet. Samtidigt ökar anslagsnivån jämfört med 2024 genom en justering i efterhand av välfärdsområdenas finansiering (1,5 miljarder euro) samt av lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringar för 2025 (1,3 miljarder euro).

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt 86,7 miljarder euro enligt prinsnivån 2025. År 2028 beräknas utgifterna i budgeten uppgå till 85,9 miljarder euro (enligt prinsnivån 2025), vilket är cirka 1,7 miljarder euro mindre än de uppskattade utgifterna för 2025. Minskningen i utgiftsnivån beror framför allt på att reformerna och utgiftsbesparingarna enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering gradvis minskar utgifterna.

Utgifter utanför ramen

En del av utgifterna inom budgetekonomin står utanför ramen. Enligt rambestämmelsen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering lämnas sådana utgifter som växlar med konjunkturerna, dvs. utgifter för utkomstskydd för arbetslösa, bostadsbidrag, grundläggande utkomststöd och lönegaranti, utanför ramen. Dessa utgifter räknas dock som utgifter inom ramen till den del det görs ändringar i grunderna för dem. Utanför ramen står också bl.a. ränteutgifterna för statsskulden, mervärdesskatteutgifterna, finansinvesteringarna samt utgifter där staten är teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående.

Utgifterna utanför ramen beräknas 2025 uppgå till 11,4 miljarder euro, vilket är cirka 1,4 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2024. Utgiftsminskningen beror på en minskning av de konjunkturrelaterade utgifterna. Bland utgifterna utanför ramen minskar dessutom bland annat de finansiella investeringarna och mervärdesskatteanslagen samt de kompensationer för skatteändringar som betalas till kommunerna

Det totala beloppet av utgifterna utanför ramen är i genomsnitt 11,3 miljarder euro under ramperioden. Utgifterna utanför ramen minskar från och med 2025 på grund av att sammanlagt cirka 391 miljoner euro överförs från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel till statsandelen för kommunal basservice till följd av den reform av arbetskrafts- och näringsservicen som träder i kraft. Utgifterna för räntorna på statsskulden beräknas uppgå till 3,2 miljarder euro 2024 och gradvis stiga till 4,1 miljarder euro fram till 2028. De utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsinstrument sjunker gradvis under ramperiodens första år och upphör år 2026.

Utgifter utanför ramen, md euro

	2024 (budget)	2025	2026	2027	2028
Konjunkturrelaterade utgifter	4,8	4,1	3,7	3,6	3,5
Kompensation till kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Utgifter motsvarande inkomster från EU	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3
Ränteutgifter	3,2	3,1	3,3	3,6	4,1
Finansiella investeringar	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Tekniska genomgångsposter	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Mervärdesskatteanslag	1,6	1,5	1,6	1,8	1,6
Överföring till statens televisions- och radiofond	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsinstrument	0,5	0,4	0,2	0,0	0,0
Sammanlagt	12,8	11,4	11,1	11,3	11,6

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella justeringar

De lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringarna höjer det totala beloppet av utgifterna i ramen för åren 2025—2028 med cirka 1,3 miljarder euro jämfört med rambeslutet våren 2023, när effekten av övergången till pris- och kostnadsnivån för år 2025 beaktas. Om också de indexjusteringar som gjorts i utgifterna utanför ramen inkluderas, är effekten sammanlagt cirka 1,4 miljarder euro varje år.

Den priskorrigerings som görs i ramnivån på basis av andra utgifter än sådana som indexjusteras enligt lag eller avtal höjer ramnivån med mer än 0,2 miljarder euro åren 2025—2027.

Ramnivån sjunker däremot beroende på året med cirka 0,5—0,7 miljarder euro under ramperioden på grund av strukturella justeringar. De strukturella justeringarna innefattar bland annat effekterna av kanaliseringen av de besparingar som gäller socialskyddsfonderna samt de tekniska ändringar som föranletts av en precisering av överföringskalkylen i fråga om social- och hälsovårdsreformen (ändringarna gjordes i samband med den kompletterande budgeten för 2024). Dessutom har tidsplaner ändrats, exempelvis i fråga om finansieringen av Försvarsmaktens projekt Flottilj 2020, byggandet av hindret vid östgränsen, det finansiella bidraget till Europeiska fredsfaciliteten, beredskapen för ökade FoU-utgifter och genomförandet av programmet ”Ett förnybart och kompetent Finland” under strukturprogramperioden 2021—2027. De strukturella justeringarna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån beskrivs närmare i bilaga 2. Med beaktande av nivån på utgifterna inom ramen i detta beslut om ramarna för statsfinanserna blir den ofördelade reserven 250 / 206 / 322 miljoner euro åren 2025—2027.

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2025—2028, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2025

	2025	2026	2027	2028
23. Statsrådets kansli	240	235	234	222
Ramutgifter	218	213	212	200
Utgifter utanför ramen	23	23	23	23
24. Utrikesministeriet	1 158	1 136	1 162	1 119
Ramutgifter	1 065	1 048	1 073	1 030
Utgifter utanför ramen	94	89	89	89
25. Justitieministeriet	1 186	1 198	1 196	1 176
Ramutgifter	1 134	1 147	1 144	1 124
Utgifter utanför ramen	52	52	52	52
26. Inrikesministeriet	2 172	1 868	1 851	1 873
Ramutgifter	1 924	1 675	1 684	1 670
Utgifter utanför ramen	248	193	166	203
27. Försvarsministeriet	6 246	6 102	6 283	5 979
Ramutgifter	5 786	5 508	5 506	5 372
Utgifter utanför ramen	460	594	777	607
28. Finansministeriet	40 238	40 869	40 892	40 672
Ramutgifter	39 967	40 536	40 464	40 199
Utgifter utanför ramen	271	334	427	473
29. Undervisnings- och kulturministeriet	8 453	8 557	8 537	8 512
Ramutgifter	8 398	8 516	8 501	8 476
Utgifter utanför ramen	56	41	36	36
30. Jord- och skogsbruksministeriet	2 599	2 525	2 577	2 528
Ramutgifter	1 648	1 591	1 616	1 589
Utgifter utanför ramen	951	933	961	939
31. Kommunikationsministeriet	3 271	3 201	3 117	3 088
Ramutgifter	2 191	2 130	2 088	2 064
Utgifter utanför ramen	1 080	1 071	1 029	1 023
32. Arbets- och näringsministeriet	3 578	3 322	2 506	2 409
Ramutgifter	2 675	2 548	2 026	1 932
Utgifter utanför ramen	903	773	480	477
33. Sosial- och hälsovårdsministeriet	14 919	14 212	13 938	13 889
Ramutgifter	10 781	10 499	10 358	10 343
Utgifter utanför ramen	4 139	3 713	3 580	3 546
35. Miljöministeriet	244	255	242	221
Ramutgifter	225	240	230	208
Utgifter utanför ramen	19	15	12	12
36. Räntor på statsskulden	3 107	3 255	3 633	4 068
Ramutgifter	-	-	-	-
Utgifter utanför ramen	3 107	3 255	3 633	4 068
Huvudtitlarna sammanlagt	87 605	86 905	86 330	85 918
Ramutgifter inom förvaltningsområdena sammanlagt¹	76 188	75 811	75 054	74 360
Utgifter utanför ramen sammanlagt	11 417	11 095	11 276	11 558
Ramen för valperioden¹	76 738	76 317	75 676	-
— Ramutgifter inom förvaltningsområdena sammanlagt	76 188	75 811	75 054	-
— Tilläggsbudgetreserv	300	300	300	-
— Ofördelad reserv	250	206	322	-

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2025—2028

Ytterligare anpassningsåtgärder

I det nya åtgärds paket för att stärka de offentliga finanserna som regeringen beslutat om är beloppet av besparingar som påverkar statens utgifter 1,2 miljarder euro 2025, och sparbeloppet stiger till 1,4 miljarder euro i slutet av ramperioden. På grund av det svåra läget inom de offentliga finanserna är anpassningsåtgärderna omfattande och riktas till alla förvaltningsområden.

Som ett led i de ytterligare sparåtgärder som införs lättar man på välfärdsområdenas skyldigheter och åtgärdar bristen på kompetent arbetskraft. Personaldimensioneringen inom heldygnsomsorgen lättas upp, skärpningarna i vårdgarantin slopas och vissa tjänster lämnas utanför den offentliga tjänsteproduktionen. Finansieringen av yrkesutbildningen minskas. Minskningen riktas i synnerhet till yrkesutbildningen för vuxna personer som redan avlagt en yrkesexamen på andra stadiet eller examen på högre nivå. Studerande kommer från och med den 1 augusti 2025 då bostadstillägget till studiestödet återinförs inte längre att få allmänt bostadsbidrag. Förmånsbesparingarna i åtgärds paketet riktas bland annat till bostadsbidraget för pensionärer, läkemedelsersättningarna, sjukdagpenningen samt utbetalningen av folkpension till personer som bor utomlands. Företagsstöden minskas bland annat genom en minskning av Business Finlands fullmakt att bevilja understöd för annat än FoU-finansiering. Betydande besparingar görs i utvecklingssamarbetet och i projektreserveringen för ospecificerade trafikprojekt. Dessutom tidigareläggs vissa besparingar som det beslutats om i regeringsprogrammet.

Besparingarna gäller de olika förvaltningsområdena på bred front och riktas till statens omkostnader (se avsnittet Statsförvaltningens omkostnadsbesparingar och produktivitetsprogram nedan) och till statsunderstöden. Den besparing i statsunderstöden som de ytterligare åtgärderna medför, sammanlagt 76 miljoner euro, fördelar sig på de olika förvaltningsområdena enligt följande: utrikesministeriet 1 miljon euro, justitieministeriet 3,5 miljoner euro, försvarsministeriet 2 miljoner euro, undervisnings- och kulturministeriet 25 miljoner euro, jord- och skogsbruksministeriet 13,7 miljoner euro, arbets- och näringsministeriet 0,7 miljoner euro och social- och hälsovårdsministeriet 30 miljoner euro. I fråga om besparingarna i statsunderstödet avgörs fördelningen på de olika momenten i samband med senare budgetprocesser. Också anslagen för medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer minskas inom de olika förvaltningsområdena genom att man minskar antalet icke-obligatoriska och icke nödvändiga medlemsavgifter och bidrag. Den samlade besparingen i medlemsavgifterna och de finansiella bidragen uppgår till sammanlagt 5 miljoner euro, varav merparten (4 miljoner euro) riktas till utrikesministeriets förvaltningsområde.

Sparåtgärderna beskrivs närmare i de textavsnitt som gäller de olika förvaltningsområdena.

Besparingar och anslagsökningar som anges i regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet (bilaga B) innehåller åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 4 miljarder euro beräknat för år 2027. Helheten innefattar utöver besparingar även utgiftsökningar samt åtgärder som ökar inkomsterna.

I beslutet om ramarna för statsfinanserna för 2025—2028 har beaktats de besparingar och utgiftsökningar som anges som riktlinjer i ovannämnda bilaga till regeringsprogrammet, till den del de har konsekvenser för statens budgetekonomi. Jämfört med regeringsprogrammet preciserades bedömningen av konsekvenserna av åtgärderna till vissa delar i planen för de offentliga finanserna hösten 2023, och likaså preciserades det hur konsekvenserna fördelas mellan sektorerna inom de offentliga finanserna. Sedan dess har dessa bedömningar ännu i någon mån preciserats. Det är möjligt att konsekvensbedömningarna kommer att preciseras ytterligare, men regeringen har förbundit sig till det åtgärds paket som anges i bilagan till regeringsprogrammet.

De ovannämnda riktlinjerna för utgifterna som anges i regeringsprogrammet träder i kraft stegvis under valperioden. År 2027 generar åtgärderna en spareffekt på cirka 2,1 miljarder euro netto i statens budgetekonomi (enligt prisnivån 2024). När den nominella effekten av indexbesparingarna tas med i beräkningen är effekten cirka 2,5 miljarder euro. I beloppen ingår inte effekten på skatteinkomsterna av de besparingar som gäller förmåner. De offentliga finanserna som helhet beskrivs i kapitel 9.

Statsförvaltningens omkostnadsbesparingar och produktivitetsprogram

Regeringen genomför statsförvaltningens produktivitetsprogram, med sikte på att uppnå en besparing på sammanlagt cirka 390 miljoner euro från och med 2027. I regeringsprogrammet beslutades det om en omkostnadsbesparing på cirka 240 miljoner euro. Dessutom beslutade regeringen i samband med ramförhandlingarna våren 2024 att minska omkostnaderna med cirka 150 miljoner euro varje år och att tidigare lägga den tidigare överenskomna besparingen med 50 miljoner euro till att infalla redan 2025.

Vid genomförandet av produktivitetsprogrammet säkerställs det att tjänster finns tillgängliga på ett heltäckande sätt. I genomförandet utnyttjas i synnerhet de möjligheter att effektivisera den offentliga sektorns verksamhet som digitaliseringen medför, till exempel genom att den digitala myndighetskommunikationen blir den primära kanalen för myndighetskommunikation. Som en del av produktivitetsprogrammet inleds ett lokalprogram för den offentliga sektorn som bland annat syftar till att effektivisera lokalkostnaderna inom den offentliga sektorn.

De ovannämnda helheterna täcker en del av den eftersträlvade besparingen på cirka 390 miljoner euro, men tyngdpunkten i genomförandet av produktivitetsprogrammen ligger på förvaltningsområdenas egna åtgärder. Genomförandet har beretts sedan hösten 2023 i en arbetsgrupp som leds av finansministeriet och där alla ministerier är representerade. Finanspolitiska ministerutskottet fastställde den 6 februari 2024 de principer för genomförandet som ska följas vid beredningen och genomförandet. Besparingarna i omkostnaderna torde innebära nedskärningar i antalet anställda samt effektivisering av verksamheten vid ämbetsverkens enheter. Antalet anställda inom staten har ökat stadigt under de senaste åren. Antalet anställda inom budgetekonomin ökade från 2017 till 2023 med cirka 12 %, dvs. med cirka 8 500 personer.

De i regeringsprogrammet överenskomna besparingarna har nu utifrån ministeriernas egen beredning i huvudsak fördelats på ämbetsverkens omkostnadsmoment för perioden 2025—2028. De ytterligare besparingar som man beslutade om våren 2024 har tillsammans med tidigare laggingar av tidigare besparingar budgeterats under ett samlat moment enligt huvudtitel. Ministerierna bereder som ett led i de produktivitetsprogram som de ska utarbeta den minskning av ämbetsverkens uppgifter och skyldigheter som ingår i den ytterligare besparing som riktas till ministeriernas förvaltningsområden. Produktivitetsprogrammen färdigställs som en del av beredningen av budgetpropositionen för 2025.

Besparingar enligt huvudtitel enligt statens produktivitetsprogram, mn euro

Huvudtitel	2025	2026	2027	2028
Riksdagen	2	2	2	2
Republikens presidents kansli	0,5	0,7	0,9	0,9
Statsrådets kansli	7,9	9,7	16,7	16,7
Utrikesministeriet	9,1	9,1	9,1	9,1
Justitieministeriet	17,7	15,9	25,9	25,9
Inrikesministeriet	26,8	24,5	27,5	27,5
Försvarsministeriet	20,8	20,6	20,6	20,6
Finansministeriet	78	73	93	93
Undervisnings- och kulturministeriet	30,2	25,8	32,8	32,8

Huvudtitel	2025	2026	2027	2028
Jord- och skogsbruksministeriet	14,9	17,4	26,4	26,4
Kommunikationsministeriet	20,7	20,1	27,1	27,1
Arbets- och näringsministeriet	25,2	26,8	40,8	40,8
Social- och hälsovårdsministeriet	29,5	32,4	56,4	56,4
Miljöministeriet	4,7	5,7	9,7	9,7
Sammanlagt¹⁾	293	285	393	393

¹⁾ I de totala siffrorna ingår en besparing på cirka 4,5 miljoner euro som inte har fördelats på de olika förvaltningsområdena.

Investeringsprogrammet i regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet innehåller en investeringshelhet av engångsnatur som uppgår till 4 miljarder euro och som finansieras genom statens kapitalinkomster och avveckling av kapitaliseringen av onoterade statsägda bolag, samt genom intäktsföringar från Statens bostadsfond som genomförs på ett sätt som inte äventyrar fondens verksamhet i nuvarande omfattning. Utgifter enligt investeringsprogrammet inkluderas i budgetpropositionerna och beaktas inom de gränser som de inkomster som säkerställts i planerna för de offentliga finanserna möjliggör. Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har det inte skett någon förändring i den uppskattade intäktsföringen av finansieringen från investeringsprogrammet. Utgifter enligt investeringsprogrammet inkluderas under perioden 2025—2027 till ett belopp som är 7 miljoner euro mer per år än i den föregående planen för de offentliga finanserna.

Finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet

Enligt Statistikcentralens nyaste statistik var utgifterna för Finlands forsknings- och utvecklingsverksamhet sammanlagt 7,9 miljarder euro 2022, och FoU-utgifternas andel av bruttonationalprodukten var 3 %. Företagens andel av FoU-utgifterna var 68 %. Även åren 2020—2022 var företagens andel av de samlade utgifterna för FoU-verksamhet i genomsnitt 68 %.

Enligt lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024—2030 (1092/2022), nedan finansieringslagen, ska det samlade beloppet av de fullmakter och anslag för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i statsbudgetarna ökas fram till 2030 så att det totala beloppet motsvarar 1,2 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Finansieringen av statens forsknings- och utvecklingsverksamhet bör således uppgå till cirka 4,3 miljarder euro 2030. Detta innebär en ökning på cirka 2,0 miljarder euro i det totala beloppet av FoU-finansieringen enligt budgeten för 2023. I statsbudgeten bör FoU-finansieringen således öka med cirka 280 miljoner euro per år jämfört med året innan. Beloppet av den statliga FoU-finansieringen för 2024 har i enlighet med budgeten för 2024 uppskattats vara 2,6 miljarder euro.

På basis av tidigare beslut uppskattas statens FoU-finansiering vara 2,7 miljarder euro 2025. För att den lagstadgade finansieringsvolymen ska nås 2025 bör FoU-finansieringen ökas med cirka 210 miljoner euro. Statens FoU-finansiering bör i budgeten för 2026 vara 3,2 miljarder euro, i budgeten för 2027 3,5 miljarder euro och i budgeten för 2028 3,8 miljarder euro.

Beloppet av FoU-finansieringen enligt finansieringslagen 2025—2028, md euro

	2025	2026	2027	2028
Nivån enligt finansieringslagen	2,91	3,19	3,47	3,75
Tidigare beslut om finansiering	2,37	2,39	2,41	2,46
Beslut enligt budgetprop. 2024	0,33	0,35	0,27	0,19
Beslut enligt planen för de offentliga finanserna 2025—2028	0,19	0,37	0,59	0,56

	2025	2026	2027	2028
Finansiering som beslutas senare	0,02	0,09	0,20	0,54

I besluten om FoU-finansiering har beaktats riktlinjerna i den fleråriga plan för FoU-finansiering som beretts under ledning av forsknings- och innovationsrådet. I enlighet med planen eftersträvas genom FoU-investeringarna en snabbare och hållbar ekonomisk tillväxt, stärkt konkurrenskraft samt ökad produktivitet.

Business Finlands fullmakt för FoU-finansiering höjs med 85 miljoner euro 2025, 200 miljoner euro 2026 och 360 miljoner euro från och med 2027. Finansiering riktas i synnerhet till stöd för företagens FoU-verksamhet samt till samarbete mellan företag och forskare. Dessutom bereder man sig på att ersätta superdatorn EuroHPC LUMI med en ny superdator genom att reservera finansiering på 250 miljoner euro för ändamålet.

Finlands Akademis bevilningsfullmakt för forskningsprojekt höjs med 15 miljoner euro åren 2025—2026 och med 45 miljoner euro från och med 2027. För Finlands Akademis tematiska utlysningar för forskningsinfrastruktur anvisas en permanent fullmaktshöjning på 15 miljoner euro per år. Dessutom skapas en ny finansieringsform för Finlands Akademi riktad till nya gemensamma forskningsinfrastrukturer (inkl. testplattformar), för vilken det anvisas en fullmakt på 20 miljoner euro 2026 och 50 miljoner euro från och med 2027. För ett tidsbegränsat post doc-program för forskningsinstitut anvisas sammanlagt 40 miljoner euro. Finansieringen gör det möjligt att anställa sammanlagt 85 post doc-forskare för en treårsperiod.

För den nationella medfinansieringen av EU-finansierade forsknings- och utvecklingsprojekt anvisas högskolorna och statens forskningsinstitut ett tillägg på 15 miljoner euro 2025, 20 miljoner euro 2026 och 25 miljoner euro från och med 2027. Den statliga finansieringen till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå och till forskning på universitetsnivå inom socialt arbete höjs permanent med 5 miljoner euro. För forskning och utveckling inom bioekonomi anvisas ett tillägg på 4 miljoner euro per år. De bestående tilläggen uppgår till sammanlagt 504 miljoner euro enligt prisnivån 2028.

Tillägg till FoU-finansieringen (planen för de offentliga finanserna 2025—2028), mn euro

Permanent höjningar av finansieringen	2025	2026	2027	2028
Business Finland, understöd till företag	45	130	230	230
Business Finland, understöd till forskning	40	70	130	130
Finlands Akademi, ökad finansiering för forskningsprojekt	15	15	45	45
Finlands Akademi, tematiska utlysningar för forskningsinfrastruktur	15	15	15	15
Finlands Akademi, gemensamma forskningsinfrastrukturer (inkl. testplattformar)		20	50	50
Nationell medfinansiering av EU-finansiering till högskolor och forskningsorganisationer	15	20	25	25

Permanenta höjningar av finansieringen	2025	2026	2027	2028
Statlig finansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå samt forskning på universitetsnivå inom socialt arbete	5	5	5	5
Stöd till FoU-verksamhet inom bioekonomi	4	4	4	4
Tidsbunden finansiering				
Ersättning av EuroHPC LUMI med en ny superdator (2025—2028, sammanlagt 250 mn eur)	50	75	75	50
Post doc-program för forskningsinstitut (2025—2028, sammanlagt 40 mn eur)	4,9	13,3	13,3	8,4
Sammanlagt	194	367	592	562

I denna plan för de offentliga finanserna fördelas inte alla ökningarna enligt finansieringslagen som görs åren 2025—2028 enligt förvaltningsområde eller moment, men genom en så kallad ramreservering som uppgår till 10 miljoner euro 2025, 50 miljoner euro 2026, 100 miljoner euro 2027 och 300 miljoner euro 2028 skapar man beredskap för ytterligare beslut. Ramreserveringen är mindre än den ökning av FoU-finansieringen som krävs enligt finansieringslagen, eftersom ökningen täcker den tillgängliga FoU-finansieringen (fullmakter och anslag) medan i reserveringen endast har beaktats varje års anslagsbehov, som realiserar sig med fördröjning när det gäller fullmakterna. Ytterligare beslut om fördelningen av FoU-finansieringen under åren 2025—2027 fattas senare i samband med kommande budgetar och planer för de offentliga finanserna.

I uppskattningarna av skatteinkomsterna har man därtill beaktat det avdrag för forskningssamarbete som gäller under perioden 2021—2027 samt det kombinerade avdrag för forskning och utveckling som infördes 2023.

Investeringar enligt planen för återhämtning och resiliens under ramperioden inkl. REPowerEU

Genomförandet av planen för återhämtning och resiliens fortsätter under ramperioden och avslutas 2026. I planen för de offentliga finanserna ingår utgifter enligt Finlands plan för återhämtning och resiliens till ett belopp av 352 miljoner euro 2025 och 190 miljoner euro 2026. De beräknade inkomsterna av utbetalningar från EU är 467 miljoner euro 2025 och 316 miljoner euro 2026.

Finland kompletterade hösten 2023 sin plan för återhämtning och resiliens med REPowerEU-finansiering, och EU:s råd för ekonomiska och finansiella frågor godkände kompletteringen i december 2023. Planen för återhämtning och resiliens (RRP) är en del av Finlands program för hållbar tillväxt och är avsedd att användas för att påskynda reformer och investeringar. Programmet finansieras huvudsakligen med medel från EU:s återhämtningsinstrument NextGenerationEU.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagen under statsrådets kanslis huvudtitel är i genomsnitt 233 miljoner euro per år under perioden 2025—2028. Anslagen för statsrådets kanslis omkostnader under ramperioden uppgår till i genomsnitt 149 miljoner euro per år.

I enlighet med statsrådets lokalplan har man för avsikt att 2023—2028 genomföra renoveringar av statsrådets lokaler samt nybyggnadsprojekt i Statsrådsborgens kvarter och i statsråds kvarteret. Ökningen av hyresutgifterna realiseras senare, när byggprojektet är klart. Renoveringen av statsrådets lokaler medför också nödvändiga kostnader för planering, flytt och inventarier. Dessa kostnaderna kommer att koncentreras till slutet av byggprojektet.

De viktigaste ändringarna och besluten

I enlighet med regeringsprogrammet överförs ett anslag på sammanlagt 4,8 miljoner euro från ministeriernas omkostnader till statsrådets gemensamma verksamhet och projekt.

Från utrikesministeriets huvudtitel överförs ett anslag på 0,7 miljoner euro för beredning av EU-domstolsärenden vid statsrådets kansli. Från utrikesförvaltningens omkostnader överförs en årlig finansiering på 0,2 miljoner euro till Europainformationens verksamhet och 0,4 miljoner euro till understöd som beviljas civilsamhällesorganisationer.

Anslagen för sannings- och försoningsprocessen för döva överförs till justitieministeriets förvaltningsområde.

Dessutom riktas det besparingar till förvaltningsområdets omkostnader. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under utrikesministeriets huvudtitel uppgår till cirka 1,1 miljarder euro per år under ramperioden. I slutet av ramperioden utgör utrikesförvaltningens andel 24 %, krishanteringens andel 7 %, andelen för utvecklingsamarbete 60 % och andelen för övriga utgifter 9 % av anslagen. De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. Grunden för utrikes- och säkerhetspolitiken är rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, jämlikhet och demokrati.

För utrikesministeriets omkostnader anvisas det under ramperioden cirka 244 miljoner euro varje år. Under ramperioden genomförs i enlighet med regeringsprogrammet en reform av utrikesförvaltningen.

Finland är år 2025 ordförande för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och för Nordiska ministerrådet. Dessutom är Finland kandidat till Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd för perioden 2029—2030. För utgifterna för Finlands OSSE-ordförandeskap har sammanlagt 14,5 miljoner euro reserverats för åren 2025—2026.

Ramperiodens anslag för militär krishantering under utrikesministeriets huvudtitel uppgår till 53 miljoner euro per år. I anslagen har man beaktat de insatser som Finland kommer att delta i under

ramperioden. Anslagen för civil krishantering är under ramperioden cirka 19 miljoner euro per år. För fredsmedling anvisas 3,9 miljoner euro per år.

Finland har historiskt sett förbundit sig till att nå den nivå på utvecklingsfinansiering på 0,7 % av BNI som FN rekommenderar, även om det målet har inte nåtts. I det rådande ekonomiska läget genomförs det emellertid sparåtgärder i utvecklingssamarbetet under regeringsperioden. De genomförs under ramperioden stegvis och så att Finlands åtaganden beaktas i den mån det är möjligt. Under ramperioden ökar anslagen för det egentliga utvecklingssamarbetet från 534 miljoner euro till 551 miljoner euro. För utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar anvisas 70 miljoner euro per år, för stöd för demokrati och rättsstatsutveckling 2,9 miljoner euro per år och för höjning av Finnfunds kapital 5 miljoner euro per år. Ukraina är den största mottagaren i Finlands utvecklingssamarbete under regeringsperioden. I slutet av ramperioden beräknas anslagen för utvecklingssamarbete minska till 0,35 procent av bruttonationalinkomsten.

För samarbetet med Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen anvisas cirka 1,6 miljoner euro per år. I valet av projekt som ska genomföras med anslagen ligger betoningen på Finlands nationella intressen, inklusive utnyttjandet av finländsk expertis och kompetens i genomförandet av projekten.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För en höjning av kapitalet i CMI:s Fredsfond anvisas 5 miljoner euro 2025. Höjningen grundar sig på ett donationsbeslut på 10 miljoner euro av Jubileumsfonden för Finlands självständighet. En motsvarande inkomst har budgeterats under utrikesministeriets inkomster under moment 12.24.99.

För hjälp till finländare i nöd har det reserverats 0,5 miljoner euro per år. Under de senaste åren har det skett en betydande ökning i antalet olika krissituationer i världen där utrikesministeriets konsulära tjänster behövs. Anslaget har höjts i syfte att skapa beredskap för sådana kriser utomlands.

Under momentet Stöd till Ukraina anvisas 47,9 miljoner euro per år. Detta innebär en minskning med 10,1 miljoner euro per år jämfört med det föregående rambeslutet. Minskningen beror på en överföring av finansiering i syfte att höja kapitalet i Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD). Kapitalökningen har från EBRD:s sida bundits vid fortsatt stöd till Ukraina under kriget och finansiering av återuppbyggnaden av Ukraina.

I anslagen för medlemsavgifter och finansiella bidrag har beaktats det stöd till Ukraina som beviljas ur den europeiska fredsfaciliteten (EPF). Finlands betalningsandelar beräknas åren 2025—2027 utifrån besluten om fredsfaciliteten uppgå till cirka 42—44 miljoner euro per år. Jämfört med det föregående rambeslutet är detta en ökning på cirka 24 miljoner euro per år.

Som ett led i regeringens ytterligare anpassningsåtgärder görs ett årligt avdrag på 50 miljoner euro i anslagen för det egentliga utvecklingssamarbetet. Dessutom omfördelas varje år 10 miljoner euro inom momentet till det utvecklingssamarbete som kanaliseras via civilsamhällesorganisationerna. Den besparing i det egentliga utvecklingssamarbetet som ingick i regeringsprogrammet tidigareläggs till ett belopp av 45 miljoner euro 2025 och 30 miljoner euro 2026. Höjningen av Finnfunds kapital halveras så att den i fortsättningen är 5 miljoner euro per år.

Under utrikesministeriets moment för husbyggen görs en varaktig besparing på 2 miljoner euro. Dessutom görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader, de statsunderstöd som beviljas samt i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Under justitieministeriets huvudtitel uppgår anslagen under ramperioden till cirka 1,2 miljarder euro, varav valutgifterna utgör cirka 3,5—23 miljoner euro beroende på vilka val som hålls under året. Anslagen under huvudtiteln består till största delen av omkostnader inom rättsvården (i genomsnitt 83 % under ramperioden).

Av anslagen under justitieministeriets huvudtitel anvisas 30,6 % till domstolar och rättshjälp, 24,6 % till verkställighet av straff, 15,3 % till rättstjänsterna, 13,1 % till ministeriet och förvaltningen, 9,3 % till ärenden som gäller betalningsstörningar och utsökning, 5,3 % till åklagarna och 0,8 % till valutgifter.

Visionen är ett öppet, aktivt och tryggt samhälle där var och en kan känna sig delaktig och lita på att de egna rättigheterna tillgodoses.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I omkostnaderna för justitieministeriets förvaltningsområde och i anslaget för de statsunderstöd som beviljas görs det besparingar. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under inrikesministeriets huvudtitel uppgår till cirka 2,2 miljarder euro 2025 och minskar till cirka 1,9 miljarder euro 2028. I slutet av ramperioden anvisas 12 % av huvudtitelns anslag till förvaltning, 58 % till polisväsendet, 18 % till Gränsbevakningsväsendets verksamhet, 6 % till räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten och 7 % till utgifter för invandring.

Förändringarna i Finlands säkerhetspolitiska omgivning, lägesbilden och de identifierade riskerna förutsätter att säkerhetsmyndigheterna har tillräckliga resurser så att man proaktivt och målmedvetet kan skapa beredskap för oförutsedda förändringar och kriser.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Polisen anvisas 2,6 miljoner euro för ett program för modernisering av polisens IKT-verksamhet. Som en del av det åtgärds paket som avser barn och unga anvisas dessutom ett årligt tillägg på 2 miljoner euro för genomförandet av handlingsprogrammet mot ungdoms- och gängbrottslighet.

För insatser för att stärka skyddspolisens funktionsförmåga reserveras ett årligt tillägg på 1 miljon euro.

Polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet och nödcentralen anvisas finansiering för införande av mobilnätet VIRVE 2.0.

För att påskynda byggandet av ett stängsel vid östgränsen föreslås ett avdrag på 74 miljoner euro i det anslag under momentet för Gränsbevakningsväsendets investeringar som reserverats för 2025. I den första tilläggsbudgetpropositionen för 2024 föreslogs ett motsvarande anslag som ett tillägg under det momentet. Denna ändring i tidsplanen påverkar inte behovet av totalfinansiering för projektet.

För räddningsväsendets särskilda utgifter reserveras 1 miljon euro varje år för utgifter som föranleds av transporter inom ramen för rescEU-kapaciteten.

I det anslag som anvisas Helsingfors räddningsskola görs ett tillägg på 1 miljon euro från och med 2025 för att öka antalet utbildningsplatser för räddningspersonal.

Det anslag som reserverats för 2025 för mottagande av flyktingar och asylsökande sänks med 37,3 miljoner euro och det anslag som reserverats för stöd till mottagningsverksamhetens kunder sänks med 12,9 miljoner euro till följd av förändringar i invandringsprognosen.

Det förslagsanslag som reserverats för utgifter för transporter i samband med avlägsnande ur landet och hämtning minskas med 3 miljoner euro varje år.

Dessutom riktas det besparingar till förvaltningsområdets omkostnader. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde uppgår till 6,2 miljarder euro 2025 och minskar med 267 miljoner euro till 6,0 miljarder euro 2028. Ändringarna föranleds i huvudsak av årliga variationer i omfattningen av finansieringen för jaktplanssystemet F-35A och upphandlingen av försvarsmateriel.

Höjningar av anslagsnivån till följd av förändringar i den säkerhetspolitiska miljön utgör en permanent faktor vid dimensioneringen av Försvarsmaktens omkostnader. Dimensioneringen av upphandlingen av försvarsmateriel innefattar i fråga om åren 2025—2027 en höjning av anslagsnivån till följd av den förändrade säkerhetspolitiska miljön som syftar till att stärka försvarsförmågan. Anslagsramen innehåller finansiering på 1,1 miljarder euro för upphandling som ersätter materielstödet till Ukraina. Anslagen inom ramutgifterna omfattar under ramperioden sammanlagt 6,4 miljarder euro i finansiering för jaktplansprojektet och sammanlagt 568 miljoner euro i finansiering för projektet Flottilj 2020. Under ramperioden verkställs två projekt som gäller sjö- och luftförsvarets huvudsystem. Inom dessa projekt ersätts marinens åldrande stridsfartyg samt den kapacitet som avser flygvapnets Hornetplan.

Utgifterna för materiel och förvaltning inom den militära krishanteringen är cirka 70 miljoner euro per år, justerat med förändringen i kostnadsnivån. Utbildningsinsatsen EUMAM Ukraine som inleddes 2023 som en ny insats samt andra pågående insatser med undantag av FN:s insats i Mali fortsätter. I krishanteringsinsatser deltar cirka 450 personer under ramperioden. De största insatserna är Libanon, Irak och Kosovo.

Kostnadsnivån justeras årligen enligt vedertagen praxis när det gäller anslagen för försvarsmaktens omkostnader (exklusive personalkostnader), anslagen för anskaffningar av försvarsmateriel och anslagen för den militära krishanteringens materielutgifter och förvaltningsutgifter (exklusive personalkostnader). I jaktplansupphandlingen görs dessutom årliga avtalsenliga indexjusteringar och justeringar av köpkraften i fråga om den årligen obundna delen av beställningsfullmakten och i annat tillgängligt reservationsanslag för anskaffning av multirollflygplan.

Den militära samordningen i anslutning till Finlands Natomedlemskap fortsätter. Finland förbereder sig på att vara en del av Natos regionala plan och delta i Natos fredstida uppgifter och skyldigheter i fråga om beredskap. Kostnaderna för medlemskapet har beaktats i ramen bland annat med hänsyn till Finlands andel av Natos militära budget, deltagandet i Natos program för säkerhetsinvesteringar och Natoinitiativet DIANA. Utgifterna under ramperioden ökar på grund av de ytterligare satsningarna på förvaltningsområdets personalresurser.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

På grund av förändringen i omvärlden upphör år 2027 och 2028 de beställningsfullmakter som beviljats för förstärkt försvarsförmåga (beställningsfullmakten PVPAR) och för upphandlingar som ersätter materielstödet till Ukraina (beställningsfullmakten UKR2023).

Inom ramen för beslutet om det åtgärds paket som syftar till att stärka de offentliga finanserna slopas produktivhetsanslaget på 2,9 miljoner euro inom försvarsministeriets förvaltningsområde. I omkostnaderna för förvaltningsområdet och i anslaget för statsbidrag som beviljas görs det besparingar. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Finansministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under finansministeriets huvudtitel under ramperioden uppgår till cirka 40,7 miljarder euro. Finansieringen av välfärdsområdena (26,2 miljarder euro år 2025) och statsandelen för kommunal basservice (3,2 miljarder euro år 2025) utgör en avsevärd andel av utgifterna under huvudtiteln. Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Under ramperioden minskar Skatteförvaltningens omkostnader från 417 miljoner euro till 400 miljoner euro. Dessutom anvisas under perioden 2025—2028 varje år 40,1—34,0 miljoner euro för genomförandet av det positiva kreditupplysningsregistret och för det nationella inkomstregistrets verksamhet. För Tullens omkostnader anvisas det under ramperioden 197—185 miljoner euro per år. Totalreformen av tullklareringssystemen avses bli färdig under ramperioden och bortfallet av investeringsfinansieringen minskar omkostnaderna i slutet av ramperioden.

För Statskontorets omkostnader anvisas under ramperioden 37,0—33,4 miljoner euro per år. Statistikcentralens omkostnader uppgår till 54,1—52,0 miljoner euro per år. För åtgärder för att permanenta verksamheten för Statistikcentralens och Statens ekonomiska forskningscentral VATT:s datarum anvisas det under ramperioden ett årligt tillägg på 1,7 miljoner euro. Omkostnaderna för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är 57,0—50,8 miljoner euro per år.

I avsnitt 5.3.2 granskas helhetsbilden för den centraliserade finansiering som reserverats för de olika förvaltningsområdenas centrala datasystemsprojekt och informationsförvaltningsprojekt och övriga produktivhetsprojekt.

Det årliga anslaget för pensioner och skadestånd under finansministeriets huvudtitel uppgår till 6,1 miljarder euro, varav anslaget för skadestånd är 41 miljoner euro. Statens pensionsfond och intäktsföringen från fonden till statsbudgeten behandlas i avsnitt 5.6.

Uppskattningen av beloppet av Finlands medlemsavgift till EU har uppdaterats jämfört med den justerade ramen hösten 2023. Medlemsavgiften beräknas vara cirka 2,6 miljarder euro i början av ramperioden och stiga till 3,0 miljarder euro 2028. Bedömningen av storleken på Finlands EU-medlemsavgift är förenad med osäkerhet. Det finns ett uppåtriktat tryck på budgetramen bland annat på grund av de pågående kriserna (däribland Rysslands anfalls krig i Ukraina), ränteutgifterna för återhämtningsinstrumentet och EU:s administrativa utgifter.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För Statskontorets omkostnader anvisas det under ramperioden av det anslag som är avsett för främjande av produktiviteten sammanlagt 7,8 miljoner euro för utveckling av systemet för statsunderstödsverksamheten och anknytande införandeåtgärder.

Nivån för anslagen för främjande av produktiviteten och för styrningen och utvecklandet av den offentliga förvaltningens IKT sänks under ramperioden med sammanlagt 26,4 miljoner euro.

Som en kapitalökning för Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) anvisas under ramperioden sammanlagt 40,4 miljoner euro.

Dessutom riktas det besparingar till förvaltningsområdets omkostnader. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagen under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår till i genomsnitt cirka 8,5 miljarder euro under ramperioden. I början av ramperioden anvisas av anslagen cirka 950 miljoner euro för småbarnspedagogik och för förskoleundervisning och grundläggande utbildning, cirka 1,4 miljarder euro för utbildning på andra stadiet, cirka 3,9 miljarder euro för högskoleutbildning och forskning, cirka 1,1 miljarder euro för studiestöd, cirka 580 miljoner euro för konst och kultur och cirka 235 miljoner euro för idrottsverksamhet och ungdomsarbete.

För att trygga verksamhetsförutsättningarna för undervisnings- och kulturministeriet och för ämbetsverken inom dess förvaltningsområde och öka genomslaget för bildningsförvaltningen har ministeriet inlett utvecklingsprojektet Bildningsförvaltningen 2030, som syftar till att förtydliga ämbetsverksstrukturen inom förvaltningsområdet, minska överlappande förvaltning och göra styrningen av ämbetsverken mer resultatrik.

Den grundläggande utbildningen stärks med sammanlagt 100 miljoner euro 2025, 150 miljoner euro 2026 och 200 miljoner euro från och med 2027. Dessutom anvisas från och med 2025 3,5 miljoner euro för förberedande undervisning.

Finansieringsmodellerna för yrkesutbildning och gymnasieutbildning förnyas så att de sporrar till att ordna högklassig och ändamålsenlig utbildning på ett kostnadseffektivt sätt och så att tillgången till utbildning kan tryggas i olika delar av landet. Regeringen stärker stödet för lärandet och studiehandledningen inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen (inklusive HUX-utbildningen, dvs. utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning). En permanent tilläggsfinansiering på 20 miljoner euro anvisas från och med 2025 för detta ändamål.

I högskolorna ökar man möjligheterna till kontinuerligt lärande och undanröjer hinder för ökad privat finansiering. Regeringen har som mål att höja andelen unga vuxna med högskoleutbildning till så nära 50 % som möjligt före 2030.

Indexhöjningen av studiepenningen fryses för perioden 2025—2027. Regeringen inleder en totalreform av studiestödet.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Den gradvisa sänkning av nivån på statsunderstöden som anges i regeringsprogrammet och i valperiodens första plan för de offentliga finanserna tidigareläggs och beloppet av den totala besparingen

höjs. Nivån på statsunderstöden inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde sänks med sammanlagt 75 miljoner euro 2025 och 150 miljoner euro från och med 2026. Dessutom görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader och i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Lagstiftningen om grundläggande konstundervisning reformeras och genomförandet av den nya lagstiftningen bereds så att ny lagstiftning kan införas vid ingången av 2026.

Förutsättningarna för sysselsättning av kvinnor med invandrarbakgrund förbättras genom att det skapas en ny verksamhetsmodell för utbildningen, för vilken det anvisas 5 miljoner euro varje år.

Som en del av det åtgärds paket som avser barn och unga ökas finansieringen av ungdoms arbetet i skolor och vid läroanstalter med 1 miljon euro varje år.

Den avgiftsfrihet för läromedel som avses i läropliktslagen avgränsas till att gälla till utgången av det kalenderår under vilket den studerande fyller 18 år.

Finansieringen av yrkesutbildningen minskas med 100 miljoner euro från och med 2025. Rätten för samma person att skaffa sig flera yrkesutbildningar begränsas och en minskning av finansieringen görs i yrkesutbildningen för vuxna personer som redan avlagt en yrkesexamen på andra stadiet eller examen på högre nivå. Varken finansieringen eller antalet studieplatser minskas i fråga om unga som avslutar den grundläggande utbildningen eller personer som saknar yrkesinriktad grundexamen.

Studerande får inte längre allmänt bostadsbidrag utan börjar från och med den 1 augusti 2025 åter omfattas av bostadstillägget till studiestöd. Rätten till stöd för skolresor avgränsas till att endast omfatta studerande som har rätt till avgiftsfri utbildning.

Eftersom kopieringsvolymerna har minskat sänks anslagsnivån för kompensationen för kopiering för enskilt bruk till 5,5 miljoner euro från och med 2025.

Som en del av den samlade FoU-finansieringen höjs fullmakten för Finlands Akademi stegvis. Fullmakten ökar med sammanlagt 110 miljoner euro fram till 2027. Genom finansiering på 250 miljoner euro skapar man beredskap för att ersätta superdatorn EuroHPC LUMI med en ny superdator.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel uppgår till i genomsnitt 2,6 miljarder euro per år under ramperioden. Andelen för landsbygdsutveckling är 16 %, andelen för jordbruk och livsmedelsekonomi 70 %, andelen för naturresursekonomi 7 % och andelen för övriga kapitel under huvudtiteln 7 % vid ramperiodens slut. Största delen, det vill säga cirka 90 %, av anslagen för utveckling av landsbygden och för jordbruk och livsmedelsekonomi hänförs till genomförandet av Finlands CAP-plan 2023—2027, som infördes vid ingången av 2023. De viktigaste målen enligt CAP-planen är att trygga en aktiv livsmedelsproduktion, bedriva ett klimat- och miljösamt jordbruk och förbättra landsbygdens livskraft. I rambeslutet har EU-anslagen och de nationella anslagen fördelats utifrån uppskattningar av hur CAP-planens finansieringsplan och utbetalningarna framskrider så att hänsyn tas till anpassningsåtgärderna i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. I anslutning till genomförandet av besparingen i den regionala och lokala landsbygdsutvecklingen enligt regeringsprogrammet görs det anslagsöverföringar mellan vissa moment. År 2028 inleds EU:s finansieringsperiod 2028—2034. Beslut om den nationella finansieringen och EU-finansieringen för den perioden fattas senare. Som teknisk dimensioneringsgrund för stödmomenten för 2028 har använts den genomsnittliga årliga anslagsnivån för perioden 2023—2027.

Syftet med de åtgärder som finansieras med anslagen för utveckling av landsbygden är att tillvarata landsbygdsområdenas potential och öka deras livskraft på ett hållbart sätt. Målen för landsbygdsutvecklingen stöds bland annat med hjälp av företagsstöd för landsbygden, forsknings- och utvecklingsprojekt och landsbygdsrådgivning. Anslagen för utveckling av landsbygden uppgår under ramperioden till i genomsnitt 465 miljoner euro per år.

Anslagen för jordbruk och livsmedelsekonomi används för att säkra försörjningsberedskapen inom ett övergripande hållbart livsmedelssystem och förbättra förutsättningarna för en hållbar och konkurrenskraftig tillväxt för affärsverksamhet som bygger på bioekonomi och livsmedel samtidigt som man genom ansvarsfull verksamhet tryggar människors, djurs och växters hälsa, välbefinnande och säkerhet. Beloppet av anslagen för jordbruk och livsmedelsekonomi är i genomsnitt 1 729 miljoner euro per år under ramperioden.

Målet för naturresursekonomin är en hållbar vård och ett hållbart nyttjande av förnybara naturresurser samt hantering av de risker som anknyter till dem. Med de anslag som anvisats för fiskerier, vilt- och skogsbruk och vattenhushållning samt för allmänna naturresursfrågor tryggs försörjningsberedskapen, ersätts användningen av icke-förnybara råvaror och icke-förnybar energi, skapas förutsättningar för konkurrenskraftig företagsverksamhet baserad på ett hållbart nyttjande av naturresurser, sammanjämkas de behov som gäller nyttjande respektive skydd av naturresurser och genereras välbefinnande genom naturens rekreativvärde. Anslagen för naturresursekonomin uppgår under ramperioden till i genomsnitt cirka 177 miljoner euro per år.

Anslagen för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter inom förvaltningsområdet uppgår i genomsnitt till cirka 6,8 miljoner euro per år.

Tillförlitlig och brett tillgänglig geografisk information, fastighetsdata och bostadsdata möjliggör ny företagsverksamhet och tryggar ägandet och det nationella systemet för säkerheter. Anslagen för lantmäteri och registrering av bostadsaktier uppgår till i genomsnitt cirka 48 miljoner euro under ramperioden.

Förvaltningsområdets forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och rådgivning stöder på ett proaktivt sätt förvaltningens genomslagskraft och näringarnas konkurrenskraft. Anslagen för förvaltning och forskning uppgår under ramperioden till i genomsnitt cirka 132 miljoner euro.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För försörjningsberedskap och exportfrämjande åtgärder inom jordbruks- och livsmedelssektorn och bioekonomisektorn anvisas 10 miljoner euro per år från och med 2025.

För FoU-verksamheten anvisas det inom förvaltningsområdet ett tillägg på i genomsnitt cirka 7 miljoner euro per år under ramperioden, varav 4 miljoner euro anvisas för stödjande av FoU-verksamheten inom bioekonomin och i genomsnitt cirka 3 miljoner euro anvisas för post doc-program för forskningsinstitut.

Dessutom görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader, de statsunderstöd som beviljas samt i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under kommunikationsministeriets huvudtitel uppgår till i genomsnitt 3,2 miljarder euro under ramperioden. Anslagsnivån sjunker från cirka 3,3 miljarder euro 2025 till cirka 3,1 miljarder euro 2028.

Ändringen föranleds av anpassningsåtgärder enligt regeringsprogrammet och av att de ökningarna som föranleds av investeringsprogrammet görs i början av perioden. Finansieringen enligt Finlands plan för hållbar tillväxt (RRP) av utvecklings- och verifieringsfasen i projektet Digirata och av cybersäkerhetsprojekt upphör under ramperioden, vilket sänker anslagsnivån i någon mån. Omkostnaderna för ämbetsverken inom förvaltningsområdet liksom också verksamhetsområdets gemensamma utgifter ökar jämfört med föregående rambeslut. Verksamhetsområdets gemensamma utgifter ökar på grund av utvecklingen i mervärdesskatteutgifterna till följd av de trafikledsprojekt som inleds med finansiering ur det investeringsprogram som ingår i regeringsprogrammet och till följd av extra satsningar på basunderhållet av transportinfrastrukturen.

Merparten av anslagen under huvudtiteln används för drift och utveckling av trafik- och kommunikationsnäten, vilket utgör cirka 53 % av anslagen. Av anslaget är andelen för tjänster inom trafik, transport och kommunikation 27 % och andelen för omkostnader för ämbetsverken inom förvaltningsområdet och verksamhetsområdets gemensamma utgifter cirka 20 %.

Anslagen för basunderhållet av transportinfrastrukturen är cirka 1,285 miljarder euro per år under ramperioden.

För den årliga överföringen till statens televisions- och radiofond har det reserverats 609,1 miljoner euro. Finansieringen står utanför ramen. Anslagsbeloppet justeras årligen så att det motsvarar förändringen i kostnadsnivån. Av fondens medel används det belopp som behövs för att täcka kostnaderna för Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. I enlighet med regeringsprogrammet ska en parlamentarisk arbetsgrupp bedöma finansieringen av Rundradion, Rundradions förhållande till de kommersiella medierna och behoven av ändring av lagen om Rundradion samt huruvida Rundradions uppgifter behöver avgränsas snävare.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För projekt för utveckling av trafik och transport anvisas det finansiering bland annat i enlighet med investeringsprogrammet i regeringsprogrammet, och det bedöms att Finland kommer att få stöd från Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF-stöd) till ett belopp av cirka 80 miljoner euro under hela ramperioden i enlighet med de beslut som kommissionen redan fattat.

Som ett led i de ytterligare anpassningsåtgärderna tidigareläggs den besparing på 30 miljoner euro som hänförs till olika projekt för utveckling av trafikledsnätet så att besparingen ska göras redan från och med 2025. Dessutom minskas den reservering för utveckling av trafikledsnätet som står till förfogande för ospecificerade projekt med 50 miljoner euro 2026 och 55 miljoner euro 2027 och 2028. Efter ändringarna anvisas för utvecklingsprojekten 318,3 miljoner euro 2025, 285,4 miljoner euro 2026, 269,6 miljoner euro 2027 och 247,9 miljoner euro 2028.

Dessutom riktas det besparingar till förvaltningsområdets omkostnader. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den totala anslagsnivån under arbets- och näringsministeriets huvudtitel är 3,6 miljarder euro 2025 och sjunker till 2,4 miljarder euro 2028. Ändringen beror i huvudsak på att finansieringen enligt planen för återhämtning och resiliens upphör. I anslagen har också åtgärderna enligt regeringsprogrammet beaktats. I slutet av ramperioden utgör anslagen för förvaltning 27 %, anslagen för förnyelse och låga koldioxidutsläpp 43 %, anslagen för sysselsättning och företagsamhet 17 %, anslagen för

specialfinansiering till företag 7 % och anslagen för integration och internationell kompetens 6 % av anslagen under huvudtiteln.

Anslagen för förvaltning minskar från 709 miljoner euro till 645 miljoner euro under ramperioden. Anslagen för förnyelse och låga koldioxidutsläpp uppgår till 1,5 miljarder euro 2025 och sjunker till 1,0 miljard euro 2028. Det minskade anslagsbehovet beror på att finansieringen enligt planen för återhämtning och resiliens upphör och dessutom på att elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin upphör 2026 och produktionsstödet för förnybar energi minskar. Samtidigt höjer emellertid ökningen av FoU-finansieringen anslagsnivån.

Statens utgifter för forskning och utveckling ökas stegvis till 1,2 procent i förhållande till BNP före 2030. Fullmakten för stöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet är 531 miljoner euro 2025, 644 miljoner euro 2026 och 804 miljoner euro från och med 2027. Fullmakten för energistöd uppgår till 14,1 miljoner euro 2025—2028. Förslagsanslaget för produktionsstödet för förnybar energi är 291 miljoner euro 2025 och sjunker till 155 miljoner euro 2028 på grund av kapacitet som faller bort ur stödssystemet för vindkraft.

Anslagen för sysselsättning och företagsamhet minskar från 679 miljoner euro till 411 miljoner euro. Den årliga finansieringen för EU:s strukturfondsprogram minskar stegvis under ramperioden från 619 miljoner euro 2024 till 372 miljoner euro 2028, som en följd av att finansieringen från Fonden för en rättvis omställning minskar.

Anslagen för specialfinansiering till företag uppgår till 183 miljoner euro 2025 och 175 miljoner euro 2028. De består närmast av räntestöd för exportkrediter och utgifter för skyddsåtgärder samt av ersättningar för Finnvera Abp:s förluster. Ersättningarna för Finnveras förluster uppgår i genomsnitt till 48 miljoner euro per år.

Anslagen för integration och internationell kompetens är 503 miljoner euro 2025 och sjunker till 144 miljoner euro i slutet av ramperioden. Det årliga anslagsbehovet påverkas i synnerhet av att personer som får tillfälligt skydd blir kommuninvånare och omfattas av integrationsersättningar. I enlighet med regeringsprogrammet är antalet kvotflyktingar under perioden 2025—2028 500 personer per år. Den tid som kalkylerad ersättning för främjande av integration betalas till kommuner och välfärdsområden förkortas så att den ersättning som för närvarande betalas i tre år betalas i två år och den ersättning som för närvarande betalas i fyra år betalas i tre år från och med 2025. De ekonomiska konsekvenserna av den ändring som innebär att tiden för betalning av ersättning förkortas syns i huvudsak från och med 2027.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Från och med 2027 minskas Patent- och registerstyrelsens omkostnader med 2,7 miljoner euro på grund av att den tidsbegränsade kompensation som hänförs till införande av EU:s enhetliga patent upphör. Till civiltjänstcentralens verksamhet riktas från och med 2025 en besparing på 0,5 miljoner euro som motsvarar en besparing i omkostnaderna. Geologiska forskningscentralen och Teknologiska forskningscentralen VTT Ab beviljas tilläggsfinansiering i anslutning till post doc-program för forskningsinstitut.

Business Finlands fullmakter att bevilja understöd som gäller FoU-verksamhet höjs med 85 miljoner euro 2025, 200 miljoner euro 2026 och 360 miljoner euro från och med 2027. Beloppet av andra fullmakter att bevilja understöd än sådana som gäller FoU-verksamhet minskas däremot med 20 miljoner euro från och med 2025. Business Finlands finansiering för främjande av turism minskas med 2 miljoner euro per år. Den nationella medfinansieringen till högskolor och forskningsorganisationer

inom EU-finansierade FoU-projekt höjs med 15 miljoner euro 2025, 20 miljoner euro 2026 och 25 miljoner euro från och med 2027.

Det årliga statsunderstödet på 5 miljoner euro till Jobbkanalen Ab slopas. Det regionala transportstödet minskas med 1 miljon euro per år.

De ersättningar för kostnader för främjande av integration som betalas till kommunerna minskas. Tiden för betalning av ersättning för kostnader för utkomststöd förkortas från tre år till ett år, vilket medför en besparing på 58 miljoner euro 2025 som minskar till 16 miljoner euro 2028. Spareffekten av justeringen av prisnivån inom integrationsutbildningen är 8,4 miljoner euro 2025 och 3,6 miljoner euro 2028. Dessutom bereds en minskning av arbetsuppgifterna inom integrationen så att den kalkylerade ersättningen kan justeras ned. Utöver detta ökas anslagen för främjande av integration med 59 miljoner euro 2025, 43 miljoner euro 2026 och 9 miljoner euro 2027 och minskas med 132 miljoner euro 2028. Ändringarna beror på en uppdaterad uppskattning av antalet flyktingar som får tillfälligt skydd i hemkommunen och av antalet flyktingar som omfattas av ersättningarna samt på inrikesministeriets nya antaganden i fråga om invandringen.

Dessutom görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader, de statsunderstöd som beviljas samt i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel uppgår till cirka 14,9 miljarder euro i början av ramperioden och minskar till cirka 13,9 miljarder euro i slutet av perioden. Jämfört med det föregående rambeslutet sjunker anslagsnivån med cirka 750 miljoner euro i början av ramperioden och med cirka 1,3 miljarder euro i slutet av ramperioden. Anslagsnivån påverkas bland annat av den konjunkturutveckling som anges i finansministeriets totalekonomiska prognos, av riksdagens diskretionära ändringar samt av de reformer som hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och som inte hade beaktats i regeringens första rambeslut. Anslagsnivån påverkas dessutom av de nya sparbeslut som slagits fast.

Av förvaltningsområdets anslag används cirka 35 % för pensionsutgifter, cirka 28 % för utjämning av familje- och boendekostnader och för grundläggande utkomststöd, cirka 11 % för sjukförsäkring, cirka 10 % för utkomstskydd för arbetslösa, cirka 2 % för stöd till social- och hälsovården och cirka 2 % för understöd för främjande av hälsa och social välfärd. För vart och ett av de övriga kapitlen under huvudtiteln används 0,3—0,8 % av anslagen under huvudtiteln.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Som alternativ till en sänkning av familjeledighetsersättningen och den förhöjda föräldradagpenning som betalas för de första 16 dagarna beaktas från och med 2025 som kompensationsåtgärd en besparing på 23,5 miljoner euro i statsandelen för sjukvårdsförsäkringen.

Av det anslag som reserverats för den åtgärd för främjande av social rättvisa som anges i regeringsprogrammet anvisas under åren 2025—2027 13,8 miljoner euro till programmet för att eliminera hepatit C, 10,9 miljoner euro till åtgärder för att minska antalet narkotikarelaterade dödsfall bland unga och 7,5 miljoner euro till åtgärder för att förbättra situationen för unga som uppvisar

symptom som tar sig uttryck i form av rusmedelsbruk och våld. En del av statsunderstöden för dessa utvecklingsprojekt kommer sannolikt att riktas till välfärdsområdena. Åtgärderna för att främja social rättvisa upphör i huvudsak 2027, dock så att det årliga stödet på 3 miljoner euro till organisationer som ger mathjälp samt ersättningen för celiaki till personer under 18 år förblir permanenta.

Studerande börjar från och med den 1 augusti 2025 åter omfattas av bostadstillägget till studiestöd. Den uppskattade nettobesparing som ändringen medför stiger till 57 miljoner euro före 2028. Beloppet av bostadstillägget preciseras i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2025.

För kompletterande utbildning för personer i arbetslivet anvisas det 10 miljoner euro varje år. Det rör sig om ett system som ersätter stödet för vuxenutbildning och som är avsett för att tillgodose utbildningsbehoven hos i synnerhet speciallärare och sjukskötare.

Självrisken för läkemedelskostnaderna inom sjukförsäkringsersättningen per kalenderår höjs från 50 euro till 70 euro och dessutom binds beloppet av självrisken till folkpensionsindex.

I systemet för läkemedelsersättning görs dessutom ändringar bland annat i fråga om referensprissystemet för läkemedel. Genom ändringarna genomförs en besparing på 50 miljoner euro i de offentliga finanserna från och med 2025. Dessutom riktas en ytterligare besparing på 10 miljoner euro till systemet från och med 2027.

Åldersgränsen för folkpension och rehabiliteringspenning höjs från nuvarande 16 år till 18 år. Också i lagstiftningen om handikappförmåner höjs åldersgränsen så att personer under 18 år som får vårdbidrag för pensionstagare blir mottagare av handikappförmån för personer under 18 år. Spareffekten av ändringen är uppskattningsvis 5,5 miljoner euro 2025, 31 miljoner euro 2026 och 45,8 miljoner euro från och med 2027.

Utgifterna för sjukdagpenningen sänks genom att formeln för beräkning av sjukdagpenning ändras från och med 2025 så att detta ger en spareffekt på sammanlagt 60 miljoner euro netto. Samtidigt inleds en mer omfattande reform av sjukdagpenningssystemet.

Villkoren för bestämmande av bostadsbidraget för pensionstagare ändras så att besparingen i förmånsutgiften är 12,5 miljoner euro 2025 och 25 miljoner euro från och med 2026. Ändringarna riktas till de mest förmögna bidragstagarna.

I fortsättningen betalas det inte längre förmåner enligt folkpensionslagen till utlandet. Denna ändring ger en spareffekt på cirka 38 miljoner euro varje år.

Underhållsstödet ses över så att beloppet av underhållsstödet hädanefter justeras regelbundet utifrån uppgifterna om föräldrarnas inkomster. Ändringen ger en spareffekt på uppskattningsvis 1 miljon euro år 2025, 3 miljoner euro år 2026, 5 miljoner euro år 2027 och 8 miljoner från och med 2028.

Inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas de förhöjningsdelar som betalas för aktiv tid. Den förhöjningsdel som betalas till grunddagpenningen för arbetslösa och till arbetsmarknadsstödet för tiden för sysselsättningsfrämjande service är för närvarande 5,29 euro/dag. Ändringen stärker de offentliga finanserna med drygt 24 miljoner euro per år.

Behovsprövningen av arbetsmarknadsstöd ändras så att föräldrarnas inkomster i större utsträckning än hittills påverkar beloppet av arbetsmarknadsstöd som betalas till personer som bor med sina föräldrar. Ändringen stärker de offentliga finanserna med cirka 3 miljoner euro per år.

Det bestäms att vårdgarantin för primärvården ska vara 3 månader och vårdgarantin för mun- och tandvården 6 månader. På grund av en lagstiftningsändring görs ett avdrag på 1,1 miljoner euro i finansieringen av studerandehälsovården för högskolestuderande och ett avdrag på 0,9 miljoner euro i finansieringen av hälso- och sjukvården för fångar från och med 2025. I omkostnaderna för Enheten för hälso- och sjukvård för fångar görs dessutom en anslagshöjning på cirka 800 000 euro från och med 2025. Det höjda anslaget föranleds av det ökade antalet fångar och av utbyggnaden av Vanda fängelse. För kostnaderna för anskaffning av hälso- och sjukvårdstjänster från aktörer utanför Enheten för hälso- och sjukvård för fångar reserveras ett årligt tilläggsanslag på cirka 3,2 miljoner euro.

I enlighet med regeringsprogrammet överförs finansieringsansvaret för transporterna inom den prehospitala akutsjukvården som helhet till välfärdsområdena från och med 2026. Överföringen genomförs ur statens synvinkel kostnadsneutralt genom att statens ansvar för finansieringen av sjukvårdsförsäkringen minskas. För att kompensera bortfallet av ersättningen för transporterna inom den prehospitala akutsjukvården höjs anslaget för utgifterna för läkar- och sjukvårdshelikopterverksamheten med 1,5 miljoner euro från och med 2026. Dessutom höjs det anslag som anvisats för utgifterna med 1,3 miljoner euro för 2025 och 1,4 miljoner euro för perioden 2026—2028 på grund av den ändring som görs i mervärdesskattesatsen.

Som ett led i det åtgärds paket som avser barn och unga höjs anslaget för skyddshemstjänster med 1 miljon euro, och för inledande av en hybridmodell för barnskyddet samt för chattjänster med låg tröskel till stöd för psykisk hälsa anvisas sammanlagt 1 miljon euro från och med 2025.

För ett tidsbegränsat utvecklingsprojekt som gäller tjänster på svenska i Östra Nylands och Västra Nylands välfärdsområden anvisas sammanlagt 3 miljoner euro under ramperioden. Projektet finansieras genom det investeringsprogram som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

Dessutom görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader, de statsunderstöd som beviljas samt i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Under miljöministeriets huvudtitel uppgår anslagen inom statens budgetekonomi till totalt 244 miljoner euro 2025 och 221 miljoner euro 2028. I slutet av ramperioden anvisas av förvaltningsområdets anslag 60 % för miljö- och naturvårdsutgifter, 6 % för utgifter för boende och byggande och 27 % för omkostnader. De ytterligare besparingar som görs i omkostnaderna under miljöministeriets huvudtitel har ännu inte fördelats mellan olika moment. Till miljöministeriets förvaltningsområde hör Statens bostadsfond och Oljeskyddsfonden, vilka är fonder utanför statsbudgeten och ramen. Dessa fonder är inte medräknade i procentandelarna. Oljeskyddsfondens läggs ned 2024 och miljöskadefonden, en ny fond som står utanför budgeten, inleder sin verksamhet 2025.

Anslagen för naturvård allokeras även i fortsättningen till genomförandet av programmen METSO och Helmi samt till att genomföra målen enligt EU:s strategi för biologisk mångfald. I ett brett perspektiv beräknas anslagen för naturvård inom miljöministeriets förvaltningsområde uppgå till cirka 94—95 miljoner euro per år under ramperioden. Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattendragen fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård, med särskild fokus på att förbättra Skärgårdshavets tillstånd. För vattenskydd anvisas under ramperioden 16,3 miljoner euro per år.

För förebyggande och eftervård av miljöskador anvisas 1,8—2,4 miljoner euro per år, varav cirka 1,5 miljoner euro per år används för att förebygga miljöskador vid gruvan i Hitura. Under ramperioden

anvisas 5,8 miljoner euro för olika utgifter för miljövard, såsom miljöforskning, istandsättning av miljön och utveckling av miljöuppgifterna och den cirkulära ekonomin.

För Finlands miljöcentrals verksamhet anvisas 27,2—34,1 miljoner euro per år.

För Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet anvisas under ramperioden 5,9—6,2 miljoner euro per år för centralens omkostnader. För reparationsunderstöd reserveras 7,0—9,6 miljoner euro per år.

Under ramperioden beviljas ur Statens bostadsfond olika stöd för bostadsbyggande. Fullmakten att bevilja räntestödslån dimensioneras i enlighet med regeringsprogrammet och finanspolitiska ministerutskottets beslut enligt konjunkturläget. Fullmakten att bevilja räntestödslån 2025 uppgår till 1,75 miljarder euro. Bevillningsfullmakten för åren 2026—2027 är sammanlagt 2 miljarder euro. Husbolag som har ekonomiska svårigheter kan beviljas understöd till ett belopp av 2,6 miljoner euro per år. Fullmakten för rivningsackord och begränsningsackord uppgår till totalt 8 miljoner euro per år och fullmakten för rivningsunderstöd till 5 miljoner euro.

Under ramperioden ökar anslagen under förvaltningsområdet i synnerhet på grund av den nationella medfinansieringen av lånegarantiprogrammet InvestEU, vilken uppgår till sammanlagt 45,7 miljoner euro under åren 2025—2027.

För utveckling av boenderådgivningen anvisas 2 miljoner euro per år. För digitaliseringen av kommunernas och landskapsförbundens områdesanvändning och byggande anvisas under en övergångsperiod 3,7 miljoner euro per år under perioden 2025—2026.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För programmet för att eliminera långtidsbostadslöshet anvisas åren 2025—2026 finansiering på 4—5 miljoner euro per år, varav 3,65—4,65 miljoner euro är programfinansiering. Dessutom anvisas Finlands miljöcentral 0,5—1,5 miljoner euro per år för avlönande av 10 forskardoktorer i anslutning till gemensamma post doc-program för statens forskningsinstitut. Nivån på det investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov som beviljas ur Statens bostadsfond sänks från 43 miljoner euro till 15 miljoner euro per år så att finansieringen av bostadsobjekt som anknyter till personer med funktionsnedsättning tryggas.

Vidare görs besparingar i förvaltningsområdets omkostnader och i medlemsavgifter och finansiella bidrag till internationella organisationer. Besparingarna som helhet granskas i avsnitt 5.3.

5.3.2. Förvaltning samt projekt som gäller informationssystem

Effektivisering av statsförvaltningens och den övriga offentliga sektorns verksamhet

Under ramperioden bereds och genomförs produktivhetsprogram för förvaltningsområdena i enlighet med regeringsprogrammet. Centrala element i programmen är strukturella åtgärder, åtgärder för att öka inkomsterna, utnyttjande av digitaliseringen, effektiviserad användning av lokaler samt omorganisering av uppgifterna.

En central åtgärd i produktivhetsprogrammet är att myndighetskommunikationen i första hand ska ske digitalt. Genom att man övergår till att prioritera digitala tjänster och möjliggör automatiserade myndighetsbeslut uppnås besparingar och processerna blir effektivare. Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori styrs till att bereda förslag till produktivhetsåtgärder inom icke branschspecifika IKT-tjänster.

Omkostnadsbesparingar enligt regeringsprogrammet, helheten av ytterligare åtgärder som det beslutades om vid ramförhandlingarna våren 2024 samt beredningen av produktivitetsprogrammen beskrivs närmare i avsnitt 5.3.

Ekonomi- och personalförvaltning

Produktiviteten vid statens ekonomi- och personalförvaltning förbättras genom att man fortsätter att koncentrera uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning Palkeet, förenhetligar arbetssätten och utvecklar de för statsförvaltningen gemensamma datasystemen för ekonomi- och personalförvaltning.

Statens centralbokföring revideras och ett utvidgat statsbokslut införs i enlighet med projektet för utveckling av statsbokslutet och koncernredovisningen. Målet är att statens nya utvidgade bokslut ska upprättas för första gången för 2025. I informationssystemet Kieku genomförs fram till 2027 en betydande och nödvändig teknisk reform (av SAP-systemet), som också omfattar informationssystemen för personalförvaltning. Även statens ram- och budgetinformationssystem förnyas under ramperioden. Åren 2024—2027 förbättras den lagstadgade annonseringstjänsten för offentlig upphandling Hilma med särskild fokus på basfunktionerna för konkurrensutsättning, användarupplevelsen för upphandlande enheter och anbudsgivare och bättre möjligheter att använda informationen.

Statens personalförvaltning kommer att utvecklas och effektiviseras fram till 2029 med 304 årsverken jämfört med nivån 2018. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning Palkeet utvecklar i enlighet med färdplanen för utveckling av Palkeet användbarheten och funktionaliteten för informationssystemet Kieku med sikte på att flytta funktionerna upp i molnet och höja prestandan.

Utveckling av offentliga upphandlingar

Offentliga upphandlingars produktivitet och verkningsfullhet förbättras genom att de gemensamma målen för hela den offentliga sektorn främjas och uppföljs. I åtgärdsprogrammet för verkningsfull offentlig upphandling ingår en nationell strategi för offentlig upphandling som styr utvecklingen av upphandlingarna. Målen i strategin utformas i stor utsträckning utifrån perspektivet att främja genomförandet av regeringsprogrammets mål, och tyngdpunkten ligger i början av regeringsperioden i synnerhet på kostnadseffektivitet och ökad konkurrens. Utvecklingsåtgärderna täcker all upphandling inom den offentliga sektorn. Velfärdsområdena stöds i att bygga upp och utveckla upphandlingsverksamheten, i synnerhet med hänsyn till kunskapsbaserad ledning och verkningsfullhet, genom att information tillhandahålls i lättillgänglig form till stöd för den strategiska ledningen av upphandlingar. Programmet för offentlig upphandling stöder bättre kompetens och produktivitet i den offentliga upphandlingen även inom kommunsektorn. Hansel Ab, Valtori och Senatfastigheter tar in målen för den nationella upphandlingsstrategin i de centraliserade upphandlingarna och ramavtalen.

Genomförandet av strategin för offentlig upphandling mäts regelbundet med strategiska effektindikatorer och nya utvecklingsåtgärder tas in utgående från mätningen. Man skapar en aktuell lägesbild av de offentliga upphandlingarna i Finland och likaså en nationell informationsarkitektur som stöder analys och utveckling av upphandlingarnas verkningsfullhet på nationell nivå. En central åtgärd är att förbättra utnyttjandet av informationen om offentlig upphandling och köp inom den offentliga sektorn genom att skapa legislativa förutsättningar för insamling och utnyttjande av sådan information och genom att inrätta en nationell informationsresurs för den offentliga upphandlingen.

Gemensamma nätverk för den offentliga och den privata sektorn stöder utnyttjandet av potentialen och möjligheterna hos offentliga upphandlingar och spridningen av bästa praxis.

Statens lokalinvesteringar

Styrningen av statens lokalinvesteringar förbättras genom att det under ramperioden införs en ny styrmodell som syftar till att minska storleken på och volymen för investeringarna i lokaler för ämbetsverk och inrättningar och dämpa ökningen av statens lokalkostnader. Finansministeriet tillsätter en beredningsgrupp för lokalinvesteringar med uppgift att ta fram kriterier för prioriteringen av investeringsprojekt och bereda en styrmodell för statens lokalinvesteringar före utgången av juni 2024. Riktlinjerna för nivån på investeringsfullmakten för Senatkoncernens affärsverk och för koncernens servicemål och andra verksamhetsmål kommer att dras upp i samband med beredningen av budgetpropositionerna.

Målet för statens lokalstrategi är att lokalerna ska stödja en resultatrik verksamhet. Genom utveckling av lokalerna främjas ett störningsfritt arbete och en smidig skötsel av ärenden samtidigt som kostnadseffektiviteten förbättras. Det ökade distansarbetet och multilokala arbetet påverkar användningen av lokalerna och minskar behovet av lokaler. Mätningar av nyttjandegraden visar att närvaronivån i fråga om statens kontorslokaler är cirka 25 % av personalen. Avsikten är att före utgången av årtiondet införa ett omfattande lokalprogram och sam användning av lokaler, så att personalen vid olika ämbetsverk kan arbeta i samma lokaler. Sam användningen ökas också inom den offentliga sektorn i synnerhet vid gemensamma kundserviceställen.

Som en del av statsförvaltningens produktivhetsprogram inleds ett lokalprogram för den offentliga sektorn. Målet för programmet *Julkiset tilat Suomi* (Offentliga lokaler Finland) är att avsevärt effektivisera lokalkostnaderna inom den offentliga sektorn och att finna lösningar på frågor som gäller lokaltillgångarna hos staten, välfärdsområdena och kommunerna. Samtidigt effektiviseras genomförandet av statens lokalprogram och dess mål uppdateras så att de motsvarar arbetssätten efter pandemin.

Säkerheten och funktionssäkerheten i fastigheter som ägs av staten och används av statliga myndigheter ökas för att säkerställa kontinuiteten för verksamhet av kritisk betydelse vid de centrala statliga myndigheterna, inklusive under störnings- och undantagsförhållanden. Under ramperioden vidtas betydande korrigerande och förstärkande åtgärder för att trygga tillgången på el, värme och vatten och säkra dataförbindelserna i statens kritiska lokaler.

Reform av statens service- och lokalnätverk

Syftet med projektet är att stegvis samla kundbesöken vid de statliga ämbetsverken till den offentliga förvaltningens gemensamma serviceställen, där man i stor omfattning också tillhandahåller kommunala tjänster och Folkpensionsanstaltens tjänster samt i tillämpliga delar välfärdsområdenas tjänster. Ett ytterligare syfte är att minska antalet kontorslokaler inom staten och behovet av grundlig renovering av dem samt att öka sam användningen av lokalerna. Reformen hänför sig till genomförandet av strategin för den offentliga förvaltningen, strategin för regional närvaro och statens lokalstrategi. Reformen har också samband med programmet *Offentliga lokaler i Finland*. Projektet *Reformering av statens service- och lokalnät* ska enligt planerna genomföras före 2030 och målet för det projektet är att uppnå besparingar till ett belopp av 50 miljoner euro varje år.

Reformen av statens regionförvaltning

Syftet med reformen av statens regionförvaltning är att göra tillståndsprocesserna smidigare och att bidra till en mer enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis som är oberoende av region. Huvudprincipen är att förvaltningen ska vara sektorsövergripande. I första hand innebär detta att tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna koncentreras till ett nytt sektorsövergripande ämbetsverk som övertar de uppgifter som regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sköter samt

vissa uppgifter inom närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområde för miljö. För den förvaltning som nu är organiserad vid närings-, trafik- och miljöcentralerna ska utgångspunkten vara en sektorsövergripande statlig regionförvaltning. Den ska samlas inom områden som är starkare än de nuvarande, vid livskraftscentraler.

I projektet säkerställs det att övergångsfasen inte äventyrar smidigheten i ämbetsverkens pågående tillstånds- och tillsynsprocesser. Samtidigt beaktas statsförvaltningens produktivitetsprogram och behovet av att anpassa omkostnaderna.

Informationssystemprojekt

Projekt och beslut vars finansiering faller inom ett visst förvaltningsområde behandlas till behövliga delar i avsnitt 5.3.1 och projekt som gäller välfärdsområdena i avsnitt 6.

I ramen har det för åren 2025—2028 även reserverats cirka 7—24 miljoner euro per år för viktiga informationssystems- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivitetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena. Utifrån samarbetsavtal har det gjorts ett åtagande om finansiering av projekten med cirka 12,2 miljoner euro 2025, cirka 4,7 miljoner euro 2026 och cirka 1,0 miljon euro 2027. Vid sidan av avtalen har det för utvecklande av statsunderstödsverksamheten föreslagits 2,1 miljoner euro för 2025 och 1,9 miljoner euro per år under perioden 2026—2028.

De viktigaste informationssystemprojekten under ramperioden är för närvarande Polisstyrelsens program för modernisering av IKT-verksamheten, Riksarkivets projekt för massdigitalisering, projektet för ett starkare rättsskydd för medborgarna med digitalisering, som genomförs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, projektet ARVO i Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter, miljöministeriets projekt för ökad produktivitet genom utveckling av digitaliseringen i miljötillstånds- och tillsynsförfarandena, projektet för förenhetligande av statsrådets grundläggande informationsteknik och projektet för utveckling av justitieförvaltningens moln- och applikationstjänster.

Under ramperioden ingås det inga samarbetsavtal av tidigare slag, och finansieringen av projekten kommer i regel att skötas genom beviljande av användarrättigheter och registreringsrättigheter. Ett villkor för den finansiering som beviljas är en projektplan som innehåller en kostnads-nyttoanalys och ett åtagande om att förbinda sig till de mål som anges i planen. I projekt som beviljas finansiering prioriteras ett snabbt genomförande och besparingar som uppnås genom projektet. Dessutom krävs det att projektplanerna är tillräckligt precisa bland annat i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller falla bort, projektets genomförbarhet och finansieringen av den löpande servicen. När det gäller projekt som kräver utlåtande av finansministeriet enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning om utlåtandeförfarandet i ärenden som gäller förändringar i informationshanteringen (1301/2019) får utlåtandet inte innehålla ställningstaganden som hindrar eller avsevärt fördröjer projektets framskridande. Finansministeriet förutsätter i regel att den för staten gemensamma projektportföljtjänsten används för uppföljning av projekten.

I ramen har det för åren 2025—2028 reserverats sammanlagt cirka 54 miljoner euro för utveckling och stegvist införande av en ny lösning för kommunikationstjänster som ska ersätta den nuvarande myndighetsradionättjänsten VIRVE, samt för åren 2025—2028 8 miljoner euro per år för elektronisk autentisering.

5.4. Inkomster inom budgetekonomin

År 2025 beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 76,9 miljarder euro. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin är i genomsnitt cirka 90 procent under ramperioden. I slutet av ramperioden beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 84 miljarder euro, varav skatteinkomsternas andel beräknas vara 75,6 miljarder euro. Skatteinkomsterna ökar med i genomsnitt 3,7 procent per år under ramperioden. Prognosen för skatteinkomsterna baserar sig på finansministeriets bedömning av den totalekonomiska utvecklingen på medellång sikt enligt prognosen från våren 2024.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Genom sin skattepolitik strävar statsminister Orpos regering efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. På grund av det allvarliga läget i de offentliga finanserna har regeringen i samband med ramförhandlingarna våren 2024 beslutat om nya skatteåtgärder för att stärka de offentliga finanserna utöver de skatteåtgärder som ingår i regeringsprogrammet. Åtgärderna har valts så att de fördelas rättvist och så att de har så liten negativ inverkan på den ekonomiska tillväxten som möjligt. Regeringen har också fattat beslut om skattelösningar som främjar investeringar.

Många av skatteåtgärderna enligt regeringsprogrammet har genomförts redan 2024. Under ramperioden fortsätter indexjusteringarna enligt regeringsprogrammet i skattegrunderna för förvärvsinkomster på alla inkomstnivåer med undantag för 2025, då det i fråga om de två högsta inkomstklasserna på statens inkomstskatteskala inte görs någon indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster (-60 miljoner euro). I prognosen för 2028 ingår dessutom som ett tekniskt antagande en indexjustering av beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster. Dessutom lindras beskattningen av arbete stegvis med betoning på låg- och medelinkomsttagare och en barnförhöjning görs i arbetsinkomstavdraget. Kommunalbeskattningens effektivitet förbättras genom att förvärvsinkomstavdraget slopas, och samtidigt görs de ändringar i statsbeskattningen som ger ramarna för skatteåttstramningen. Som ett led i åtgärderna för att anpassa den offentliga ekonomin minskas pensionsinkomstavdraget på ett sådant sätt att beskattningen av mindre pensioner inte skärps, skattstödet för frivilligt pensionssparande slopas och hushållsavdraget minskas. Statens intäkter från inkomstbeskattningen ökar som en följd av ändringar i försäkringsavgifter som anknyter till att besparingarna i sysselsättningsfondens utgifter ska kanaliseras till sektorer där skulden ökar.

Den mest betydande enskilda anpassningsåtgärden inom den offentliga ekonomin är höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen och skattesatsen för försäkringspremier från 24 procent till 25,5 procent. Därutöver höjs mervärdesskattesatsen för sötsaker från den nuvarande reducerade skattesatsen på 14 procent till 25,5 procent enligt den nya allmänna mervärdesskattesatsen. I enlighet med regeringsprogrammet överförs de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent till en skattesats på 14 procent, med undantag för tidningar och tidskrifter. Skatteinkomsterna ökar också till följd av slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen för mervärdesskatt. I enlighet med regeringsprogrammet sänks också mervärdesskattesatsen för inkontinensskydd, mensskydd och barnblöjor.

Skatteinkomsterna ökar under ramperioden också av den tilläggsskatt för stora koncerner som grundar sig på rådets direktiv, slopandet av arbetsgivares utbildningsavdrag, reformen av bonuspraxis inom finansbranschen, höjningarna av punktskatten på tobak och läskedrycker och gruvmineralskatt, indexhöjningarna av skatten på starka alkoholdrycker, det gradvisa slopandet av bilskattstödet för husbilar samt införandet av vinjettavgift. Skatteinkomsterna ökar också till följd av ändringen av

punktskattelagen som gäller utvidgning av skatteansvaret vid distansförsäljning av alkohol. Förenhetligandet av den skattemässiga behandlingen av hyresinkomster från jordbruket och höjningen av den övre gränsen för utjämningsreserveringen för jordbruket som trädde i kraft 2024 ökar även skatteinkomsterna.

Ändringar av beskattningsgrunderna som minskar skatteinkomsterna under ramperioden är att donationsavdraget utvidgas till vissa donationer som görs av privatpersoner, det maximala insättningsbeloppet på aktiesparkonton höjs, skogsavdraget höjs samt att dröjsmålsräntan på arvsskatten sänks och betalningstiden förlängs.

Under ramperioden sänks därutöver fordonsskattens grundskatt genom att sänkningen riktas till det äldre fordonbeståndet samt koldioxidskattekomponenten för drivmedel. Därutöver förlängs skattestödet för tjänstebilar med nollutsläpp med fyra år och fordonsbeskattningen av elbilar och laddhybrider höjs. Farledsavgifterna kommer att återställas till fullt belopp.

Effekten av de centrala ändringarna i beskattningsgrunderna på statens skatteinkomster på årsnivå, årlig förändring, mn euro

	2025	2026	2027	2028
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster	-652	-667	-645	-645
Höjning av arbetsinkomstavdraget med betoning på låg- och medelinkomsttagare	-91	-91	-93	
Införande av barnförhöjning av arbetsinkomstavdraget	-130			
Minskning av pensionsinkomstavdraget	109			
Minskning av hushållsavdraget	95			
Slopande av skattstödet för frivilligt pensionssparande			43	
Utvidgning av donationsavdraget för privatpersoner		-10		
Ersättande av förvärvsinkomstavdraget med arbetsinkomstavdrag	-430			
Reform av bonuspraxis inom finansbranschen	30			
Höjning av det maximala sparbeloppet på aktiesparkonton till 100 000 euro	-5	-5	-5	
Höjning av utjämningsreserveringen för jordbruket till 25 000 euro år 2024			7	
Harmonisering av den skattemässiga behandlingen av hyresinkomster från jordbruket	16			
Höjning av skogsavdraget	-5	-5	-5	
Förlängning av skattestödet för tjänstebilar som är renodlade elbilar med fyra år		-11		
Slopande av arbetsgivares utbildningsavdrag	10			
Höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen och skattesatsen för försäkringspremier från 24 % till 25,5 %	1090			
Höjning av mervärdesskattesatsen för sötsaker från den reducerade skattesatsen på 14 % till den allmänna mervärdesskattesatsen på 25,5 %.	40			
Överföring av produkter och tjänster som omfattas av en mervärdesskattesats på 10 % (exkl. tidningar och tidskrifter) till en mervärdesskattesats på 14 %	205			
Överföring av inkontinensskydd, mensskydd och blöjor till en mervärdesskattesats på 14 %	-10			
Slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen för mervärdesskatten ¹	80			

	2025	2026	2027	2028
Höjning av punktskatten på tobak	50	50	50	
Indexhöjning av skatten på starka alkoholdrycker	5	5	6	
Höjning av punktskatten på läskedrycker	47	10		
Sänkning av koldioxidkomponenten i bränslebeskattningen		-50	-50	
Höjning av fordonsskatten på elbilar och laddhybrider		35		
Sänkning av fordonsskattens grundskatt	-50			
Införande av vinjettavgift		15		
Förlängning av betalningstiden för arvsskatt till 10 år och sänkning av dröjsmålsräntan		-20	1	
Tilläggs-skatt för stora koncerner		20		
Höjning av gruvmineralskatten		4	4	
Gradvist slopande av bilskatte-stödet för husbilar	4	4	3	4
Återbetalning av farledsavgiften till fullt belopp	36			

¹⁾ Effekten av slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen på mervärdesskattens avkastning har bedömts till 80 miljoner euro per år till fullt belopp. Slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen beräknas också minska skatteintäkterna av förvärvs- och kapitalinkomster med cirka 17 miljoner euro och minska intäkterna av samfundsskatten med något under fyra miljoner euro, varvid nettoeffekten av slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen beräknas uppgå till sammanlagt cirka 59 miljoner euro per år.

Utvecklingen av skatteinkomsterna 2025—2028

Intäkterna från **förvärvs- och kapitalinkomstskatt** beräknas öka med i genomsnitt cirka 4,3 procent under ramperioden. Prognosen för förvärvsinkomstskatten baserar sig på prognoser för utvecklingen av skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster. Löneinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt cirka 4,1 procent per år, pensionsinkomsterna med i genomsnitt 2,8 procent och kapitalinkomsterna med i genomsnitt cirka 3,5 procent per år. Intäkterna från förvärvs- och kapitalinkomstskatten påverkas också av de ovan nämnda skatteändringarna enligt regeringsprogrammet.

Intäkterna från **samfundsskatten** beräknas öka under ramperioden med i genomsnitt cirka 3 procent per år. Prognosen för intäkterna från samfundsskatten baserar sig på utvecklingen av rörelseöverskottsprognosen enligt nationalräkenskaperna. Därutöver påverkar ändringar i beskattningsgrunderna intäkterna av samfundsskatten.

Intäkterna från **mervärdesskatten** beräknas 2025—2028 öka med i genomsnitt 5,2 procent. Tillväxtprognosen baserar sig främst på utvecklingen i fråga om hushållens konsumtionsutgifter. Intäkterna från mervärdesskatten beräknas öka under ramperioden i enlighet med skattebasen. Mervärdesskatteintäkterna ökar från och med 2025 till följd av ändringarna i skattesatserna samt slopandet av skattelättnaden vid den nedre gränsen vilket följer av EU-lagstiftningen.

Intäkterna från **punktskatter** uppskattas i sin helhet minska med i genomsnitt 2,4 procent per år under ramperioden. Minskningen förklaras i synnerhet av att energiskatteintäkterna minskar med i genomsnitt 5 procent per år. Intäkterna från punktskatter minskar på grund av minskad skattepliktig konsumtion och skattesänkningar inom energibeskattningen och också t.ex. på grund av en ökad andel förnybara drivmedel som beskattas lindrigare.

I samband med registreringen av bilar beräknas intäkterna från **bilskatten** minska med i genomsnitt 13 procent per år. Intäkterna från bilskatten minskar framför allt på grund av den förväntade ökningen av försäljningsandelen för elbilar under ramperioden. Intäkterna från den **fordonsskatt** som tas ut under den tid fordon används i trafik beräknas minska trots skattehöjningen med i genomsnitt 1,3 procent per år, till stor del på grund av en minskning av det genomsnittliga koldioxidutsläppsvärdet för bilbeståndet.

Intäkterna från **överlåtelseskatt** beräknas öka med i genomsnitt cirka 3 procent under ramperioden. Enligt lagen om överlåtelseskatt betalas överlåtelseskatt till staten på överlåtelse av äganderätt till fastigheter och värdepapper. Skattesatsen för överlåtelseskatt när det gäller fastigheter är 3 procent. Vid överlåtelse av värdepapper, t.ex. affärsaktier och bostadsaktier, är skattesatsen 1,5 procent.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Den största enskilda posten i statens inkomster av blandad natur utgörs av överföringar från Statens pensionsfond för att finansiera pensionsutgifterna. Under ramperioden ökar den andel av pensionsutgifterna som finansieras genom överföringen från 41 procent 2024 till 45 % 2028 när fonderingsmålet för fonden har uppnåtts.

Inkomsterna från EU ingår i beloppet av inkomster av blandad natur. Ur EU:s återhämtningsinstrument antas det 2025—2026 inflyta inkomster till ett belopp av i genomsnitt 0,54 miljarder euro per år, vilket är cirka 0,2 miljarder euro mer än vad som uppskattades i det föregående rambeslutet. I inkomsterna har man under hösten 2023 beaktat inkomsterna enligt den REPowerEU-komplettering som EU godkänt. Från Statens bostadsfond görs 2024—2026 extra intäktsföringsföringar till statsbudgeten till ett belopp av 800 miljoner euro för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet. Den extra intäktsföringen är 200 miljoner euro 2025 och 100 miljoner euro 2026. I sin helhet uppgår statens inkomster av blandad natur 2025—2028 till i genomsnitt 6,6 miljarder euro, vilket är 0,1 miljarder euro mer än i det föregående rambeslutet.

Åren 2025—2028 beräknas statens inkomster från vinstutdelning uppgå till 1 150 miljoner euro per år. Avkastningen av penningsspelets verksamhet beräknas uppgå till 550 miljoner euro under ramperioden.

Finansministeriets uppskattning av ordinarie inkomster inom budgetekonomin 2024—2028, md euro

	2024	2025	2026	2027	2028	2025—2028 genomsnittlig förändring per år, %
	budgeterat					
Skatteinkomster sammanlagt	65,4	67,9	70,8	73,5	75,6	3,7
— skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	26,1	26,9	28,3	29,6	30,9	4,3
— samfundsskatt	5,9	5,6	6,1	6,4	6,6	2,9
— mervärdesskatt	21,9	23,7	24,9	26,0	26,7	5,2
— punktskatter	7,0	6,9	6,7	6,5	6,4	-2,4
— övriga skatteinkomster	4,5	4,8	4,9	4,9	5,0	2,5
Inkomster av blandad natur	7,1	6,8	6,9	6,4	6,2	-3,6
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	2,5	2,1	2,1	2,1	2,1	-3,7
— Utdelningsinkomster och inkomster av försäljning av aktier	2,0	1,7	1,7	1,7	1,7	-4,0
Inkomster sammanlagt¹	75,1	76,9	79,9	82,1	80,0	2,8

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balansen och skulden i statens budgetekonomi

Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på 10,7 miljarder euro 2025, vilket är 2,2 miljarder euro mindre än vad som budgeterats för 2024 (inkl. den första tilläggsbudgetpropositionen). Åren 2025—2028 är underskottet i genomsnitt cirka 8½ miljarder euro och det minskar mot slutet av ramperioden och uppgår till cirka 7,0 miljarder euro 2028. Underskottet är 2025—2027 i genomsnitt cirka 2½ miljarder euro mindre än i rambeslutet för hösten 2023. De nya anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om minskar underskottet jämfört med situationen hösten 2023.

Till följd av den långsammare inflationen har uppgången i den allmänna räntenivån stannat upp. De årliga ränteutgifterna beräknas emellertid stiga från det beräknade beloppet på 3,1 miljarder euro 2025 till 4 miljarder euro före utgången av ramperioden. Uppgången i den allmänna räntenivån som skett under de senaste åren återspeglas i skuldhanteringsutgifterna med en viss fördröjning. Enligt finansministeriets konjunkturprognos hålls de långa räntorna så gott som oförändrade under ramperioden och är cirka 2,7 procent, medan de korta räntorna beräknas sjunka till 2 procent i slutet av ramperioden. Under ramperioden upprätthålls ökningen av ränteutgifterna också av det stora underskottet i statsfinanserna.

Den budgeterade statsskulden beräknas uppgå till cirka 180 miljarder euro i slutet av 2025, vilket är cirka 61½ procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Statsskuldens belopp beräknas öka med cirka 34 miljarder euro åren 2025—2028. I slutet av 2028 beräknas statsskulden vara 203 miljarder euro, vilket är cirka 62½ procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2024—2028, md euro, gängse priser

	Budget 2024 +				
	Tilläggs- budget	2025	2026	2027	2028
Budgetekonomins uppskattade inkomster sammanlagt ¹	75,1	76,9	79,9	82,1	84,0
Budgetekonomins uppskattade utgifter sammanlagt, gängse priser ²	88,1	87,6	88,6	89,6	91,0
Uppskattning av budgetekonomins balans	-12,9	-10,7	-8,6	-7,5	-7,0
Statsskulden i förhållande till BNP, %	60	61½	62	62	62½

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statsfinanserna utanför budgeten

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, universitetsfastighetsbolagen, Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, DigiFinland Oy, Finlogic Oy, Finnheims Oy, Finnheims Flygtjänst Ab, Fintraffic Sjötrafikledning Ab, Fintraffic Järnväg Oy, Fintraffic Väg Ab, Gasonia Oy, Governia Oy, Hansel Ab, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Klimatfonden Ab, Självständighetsjubileets barnstiftelse sr, Östbanan Ab, Nationalgalleriet, Leijona Catering Oy, Flygbanan Ab, Trafikstyrningsbolag Fintraffic

Ab, Västbanan Ab, Senatfastigheter, Solidium Oy, Suomen Malmijalostus Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Tapio Ab, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Arbetshälsoinstitutet, Rundradion Ab och Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS).

I nationalräkenskaperna har staten tio fonder som står utanför budgeten. Statliga fonder är Statens bostadsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Stabilitetsfonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden. Vid ingången av 2025 inleder den nya miljöskadefonden sin verksamhet, varvid Oljeskyddsfonden läggs ned.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering som innefattar bland annat inkomster av avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab grundar sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Anslagsnivån är cirka 609 miljoner euro under ramperioden 2025—2028.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår elva börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Avkastningen på Solidiums aktieinnehav var -6,9 procent 2023. Solidium intäktsförde drygt 342 miljoner euro i vinstutdelning till staten för 2023. Substansvärdet på Solidium Oy:s innehav var cirka 7,1 miljarder euro vid utgången av 2023.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

Underskottet i fonderna utanför budgeten beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt 280 miljoner euro per år och utan finansoperationer är underskottet i genomsnitt 530 miljoner euro per år. Underskottet i fondekonomin föranleds särskilt av den ökande intäktsföringen från Statens pensionsfond till statsbudgeten samt av de räntestödsutgifter som betalas ur Statens bostadsfond. Från Statens bostadsfond görs 2024—2026 extra intäktsföringsföringar till statsbudgeten till ett belopp av sammanlagt 800 miljoner euro för finansiering av investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet. Andra fonder som visar underskott utifrån sina likvida medel är Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden och Gårdsbrukets utvecklingsfond. De övriga fonderna är nära balans eller uppvisar ett litet överskott.

En betydande del av de lån som fonderna beviljar och av de inkomster som kommer från återbetalningen av dessa lån hänförs till Kärnavfallshanteringsfondens verksamhet. Avfallshanteringsskyldiga har rätt att mot trygghet och säkerhet få lån för viss tid. Inom denna verksamhet är de årliga variationerna stora. Bostadsfonden har inte längre beviljat nya lån efter 2007, och därför fortsätter minskningen i återbetalningen av lån som fonden beviljat.

De pensionsavgifter som Statens pensionsfond samlar in utgör en av de mest betydande inkomstposterna för fonderna. I övriga inkomster av skattenatur ingår de försörjningsberedskapsavgifter som tas ut i samband med punktbeskattningen av bland annat energiprodukter och elström samt de avgifter som Stabilitetsfonden tar ut hos bankerna. Inkomsterna och avgifterna av skattenatur minskar från 2023 till 2025 med sammanlagt uppskattningsvis 400 miljoner euro, när resolutionsfonden och insättningsgarantifonden inom Verket för finansiell stabilitet uppnår den målsatta nivån 2024. Från och med 2025 samlas det årligen in medel till resolutionsfonden och insättningsgarantifonden, om fondernas storlek underskrider målnivån t.ex. för att de garanterade insättningarna ökar.

Överföringarna till statsbudgeten hänför sig närmast till finansieringen av pensionsutgifterna samt till den ovannämnda extra överföringen från Statens bostadsfond. Av de pensioner som betalats ut fram till 2023 täcktes 40 procent genom en intäktsföring från Statens pensionsfond. Från och med 2024 ökar intäktsföringen gradvis med en procentenhet per år tills den är 45 procent från och med 2028. Ökningen av intäktsföringsprocenten från 40 procent till 45 procent innebär att överföringen till budgeten 2028 är cirka 300 miljoner euro större än vad den skulle vara utan lagändringen.

Med stöd av den lag som stiftades i slutet av 2022 ersätter den nya miljöskadefonden Oljeskyddsfonden från och med 2025. Syftet med reformen är att säkerställa att verksamhetsutövarna ansvarar för finansieringen av bekämpningen av miljöskador inom ramen för det kollektiva ansvaret, om den egentliga skadevållaren är insolvent, försatt i konkurs eller okänd.

I Statsgarantifondens prognostiserande finansieringsanalys har man förberett sig på att åren 2026–2027 täcka det eventuella förlustbringande separata resultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialfinansieringsverksamhet. Risknivån för Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensstock steg till följd av coronaviruspandemin.

Statliga fonder utanför budgeten, miljoner euro

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skatter och inkomster av skattenatur						
sammanlagt	465	211	63	62	62	61
Inkomster av blandad natur	107	172	195	190	186	182
Pensionsavgifter	1 661	1 693	1 663	1 666	1 692	1 725
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	592	649	650	645	644	639
Överföringar från budgeten	580	594	612	612	612	612
Inkomster exkl. finansoperationer	3 405	3 319	3 183	3 175	3 197	3 219
Återbetalning av beviljade lån	1 701	151	280	1 705	471	212
Inkomster sammanlagt	5 105	3 469	3 463	4 880	3 667	3 431
Konsumtionsutgifter	231	263	234	262	270	255
Överföringsutgifter	1 062	860	832	1 009	932	787
Ränteutgifter	17	21	21	21	21	21
Överföringar till budgeten	2 119	2 798	2 577	2 535	2 485	2 534
Övriga utgifter	24	25	25	25	25	25
Utgifter exkl. finansoperationer	3 453	3 968	3 689	3 852	3 733	3 623
Beviljade lån samt övriga finansiella investeringar	1 511	110	10	1 463	217	-19
Utgifter sammanlagt	4 964	4 078	3 698	5 315	3 950	3 604
Över- eller underskott, netto	141	-609	-236	-435	-283	-173

Affärsverken

Staten har två affärsverk, Forststyrelsen och Senatfastigheter. På Senatfastigheter tillämpas lagen om statliga affärsverk (1062/2010). På Forststyrelsen tillämpas inte motsvarande lag, utan den omfattas av lagen om Forststyrelsen (234/2016) och lagen om statens skogsbruksaktiebolag (235/2016).

Forststyrelsen har till uppgift att använda, vårda och skydda statens direktägda obebyggda jord- och vattenegendom som är i Forststyrelsens besittning. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Skogsbruk och annan affärsverksamhet som sker på marknadsvillkor ska Forststyrelsen bedriva genom de dotterbolag som den äger. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruket har bolagiserats till Metsähallitus Metsätalous Oy, som helt och hållet ägs av staten. Forststyrelsen besitter totalt cirka 12,6 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden med ett balansvärde på cirka 4,0 miljarder euro. Av detta är cirka 2,6 miljarder euro grundkapital för affärsverksamhet med avkastningskrav. Forststyrelsens årliga intäktsföring till staten beräknas stiga stegvis under ramperioden från 119 miljoner euro till 138 miljoner euro. I denna uppskattning har man beaktat riktlinjerna från ramförhandlingarna våren 2024 om en gradvis ökning av intäktsföringen.

Senatkoncernen omfattar Senatfastigheter samt Försvarsfastigheter, som inledde sin verksamhet vid ingången av 2021. Koncernen har till uppgift att i enlighet med målen i statens lokalstrategi ta fram arbetsmiljölösningar för kunderna och höja organisationernas prestationsförmåga inom statsförvaltningen. Affärsverksamheten grundar sig på utveckling av arbetsmiljöerna och fastighetsförmögenheten, uthyrning av lokaler samt tillhandahållande av lokaltjänster till kunderna. Affärsverket kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet huvudsakligen finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten. Beloppet av investeringsfullmakten för affärsverken inom Senatkoncernen bestäms under beredningen av budgetpropositionerna. Senatkoncernen verkar enligt företagsekonomiska principer. Åren 2025—2028 intäktas för koncernen 20—30 miljoner euro per år till statsbudgeten. Resultatet av koncernens uthyrningsverksamhet beräknas minska från 20 miljoner euro till 15 miljoner euro under samma period. Målet är att fastighetsförsäljningarna 2025—2028 ska uppgå till sammanlagt 60—70 miljoner euro per år.

5.7. Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling både när det gäller ekonomin, människors välfärd och miljön.

Målet med Finlands nya klimatlag är att säkerställa att Finland uppnår koldioxidneutralitet senast 2035. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering förbinder sig Finland till målen i klimatlagen.

Anslag som främjar koldioxidneutralitet och grön omställning i planen för de offentliga finanserna 2025—2028

Planen för de offentliga finanserna innehåller anslag som kan bedömas främja koldioxidneutralitet och grön omställning. Med anslagen främjas bl.a. en välmående miljö och natur samt den biologiska mångfalden exempelvis genom anskaffning av naturskyddsområden och genom utvecklingssamarbete. Man strävar efter att minska utsläppen bland annat genom att stödja förnybar energi och främja kollektivtrafiken. Forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt främjar de bioekonomiska lösningarna och utvecklar Finland i riktning mot ett koldioxidsnålt samhälle. EU:s förgröningsstöd, miljöersättningar och främjande av ekologisk produktion har stor betydelse för att jordbruket ska utvecklas i en hållbar riktning med avseende på miljön. Anslag anvisas särskilt till arbets- och

näringsministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, miljöministeriets och utrikesministeriets förvaltningsområden.

De anslag för främjande av klimatneutralitet som ingår i planen för de offentliga finanserna har i fråga om den gröna omställningen delats in i centrala temahelheter. I planen för de offentliga finanserna främjas sammanlagt mål som hänför sig till koldioxidneutralitet med cirka 2,2 miljarder euro 2025, och beloppet sjunker till cirka 1,7 miljarder euro 2028.

Anslagsnivån för 2025 höjs av finansieringen enligt Finlands plan för återhämtning och resiliens. Finansieringen upphör 2026. Ungefär hälften av Finlands maximala tilldelning (1,82 miljarder euro) riktas till den gröna omställningen. I fråga om den gröna omställningen riktas anslagsökningar i början av ramperioden särskilt till investeringar i ren energiproduktion. I fråga om förnybar energi och energieffektivitetshelheten höjs anslagsnivån därutöver av de beslut om ett åtgärds paket som har fattats utifrån de riktlinjer som ministerarbetsgruppen för beredskap drog upp våren 2022 för att stärka självförsörjningsgraden i fråga om energi och försörjningsberedskap. När det gäller trafikhelheten är nivån på de anslag som används för banprojekt högre i början av ramperioden.

Anslagsnivån för främjande av koldioxidneutralitet minskar under ramperioden inte bara på grund av den minskade finansiering som fastställts i planen för återhämtning och resiliens och den finansiering som ministerarbetsgruppen för beredskap dragit upp riktlinjerna för, vilket beror på att stödberättigade produktionsanläggningsenheter inte längre omfattas av stöd. Minskningen i den årliga finansieringen för EU:s strukturfondsprogram under ramperioden sänker också anslagsnivån. De anpassningsåtgärder inom de offentliga finanserna som överenskommit i regeringsprogrammet och i planen för de offentliga finanserna minskar likaså finansieringen, bl.a. utgifterna för utvecklingssamarbete. Å andra sidan höjer tilläggen enligt lagen om FoU-finansiering anslagen för forsknings- och utvecklingstemat under ramperioden.

Anslag som främjar koldioxidneutralitet och grön omställning 2025—2028 (mn euro)

	2025	2026	2027	2028
Biologisk mångfald samt vatten- och miljöskydd	129,2	130,5	130,3	130,3
Förnybar energi och energieffektivitet	628,0	492,2	230,3	172,3
Den globala dimensionen	200,0	197,3	204,5	204,5
Forskning och utveckling	296,8	289,4	323,1	363,7
Trafik och transport	287,3	264,6	252,8	206,4
Jord- och skogsbruk samt markanvändningssektorn	677,0	659,9	563,3	577,8
Sammanlagt	2 218	2 034	1 704	1 655

Skatter

Det finns flera skatter som kan anses främja målen för koldioxidneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med koldioxidneutralitetsmålen kan de innefatta enskilda, beskattningsstrukturer som är oförenliga med målen.

I planen för de offentliga finanserna ingår som en ändring i energibeskattningen som främjar koldioxidneutralitet slopande av skatteåterbäringar till energiintensiva företag i början av 2025 samt gradvis avvecklande av bilskatte stödet för husbilar och som en ändring av energibeskattningen som fördröjer uppnåendet av koldioxidneutralitet skattesänkningar på drivmedel 2026—2027. Dessutom

lindras fordonsskatten vid ingången av 2025 så att den gäller bilar med medelstora och stora utsläpp enligt NEDC-förfarandet samt de äldsta bilar för vilka det inte finns mätuppgifter om utsläpp. Fordonsskatten på renodlade elbilar och laddhybrider höjs vid ingången av 2026 och samtidigt fortsätter tillämpningen av sänkt beskattningsvärde för tjänstebilar med nollutsläpp vid inkomstbeskattningen till utgången av 2029. Tillämpningen av höjt hushållsavdrag för arbeten som hänför sig till slopande av oljeuppvärmning fortsätter till utgången av 2027 och sänkt beskattningsvärde för utsläppssnåla tjänstebilar till utgången av 2025.

6. Velfärdsområdenas ekonomi

6.1. Velfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder

Velfärdsområdenas ekonomi, effekterna av statens åtgärder och velfärdsområdenas statliga finansiering behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. Vid behandlingen av velfärdsområdenas ekonomi ingår även Helsingfors stad i -fråga om social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Statlig finansiering till velfärdsområdena

Velfärdsområdena finansierar sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering med allmän täckning. Velfärdsområdena får även statsunderstöd, kundavgifter och andra verksamhetsinkomster samt finansiella intäkter. På riksnivå är den statliga finansieringen sammanlagt cirka 26,2 miljarder euro 2025. Finansieringsbeloppet stiger 2025 med cirka 1,8 miljarder euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. Den stora ökningen förklaras särskilt av den lagstadgade justering i efterhand som för första gången läggs till finansieringen 2025 och som är 1,46 miljarder euro.

Finansieringen påverkas också av höjd kostnadsnivå, förväntad ökning av servicebehovet samt uppgiftsändringar. I anslutning till uppgiftsändringarna ändras finansieringen i enlighet med den uppskattade kostnadseffekten. Det ökade servicebehovet ökar finansieringen med 29,4 miljoner euro 2025, med 37,0 miljoner euro 2026, med 38,7 miljoner euro 2027 och med 274,0 miljoner euro 2028 jämfört med rambeslutet hösten 2023. Indexjusteringen av velfärdsområdenas finansiering för 2025 är 2,72 %, vilket ökar finansieringsbeloppet 2025 i förhållande till rambeslutet hösten 2023 med cirka 740 miljoner euro, av vilka den andel som ingår i justeringen i efterhand är cirka 74 miljoner euro.

I slutet av ramperioden, 2028, är den statliga finansieringen cirka 25,2 miljarder euro. Under ramperioden minskar finansieringen i synnerhet på grund av den beräknade nedan beskrivna minskningen åren 2026—2028 av beloppet av justering i efterhand. Finansieringen påverkas därtill av de ändringar i lagstiftningen som gäller uppgifterna inom social- och hälsovården, som man enades om i regeringsprogrammet och planerna för de offentliga finanserna.

Justering i efterhand och ramreservering av den statliga finansieringen

Finansieringsbeloppet justeras i efterhand med två års fördröjning med stöd av 10 § i lagen om velfärdsområdenas finansiering (617/2021), så att det motsvarar de faktiska kostnaderna på riksnivå⁵. Den första justeringen i efterhand sker utifrån utfallsuppgifterna för 2023 i finansieringen för 2025.

Beloppet på den årliga ökning eller minskning av finansieringen som sker i form av en justering i efterhand beror på beloppet på och förtecknet för skillnaden mellan finansieringen för justeringsåret och

⁵ Justeringen i efterhand av kostnaderna sker i enlighet med 10 § i lagen om velfärdsområdenas finansiering på grundval av förändringen i skillnaden mellan de kalkylerade och de faktiska kostnaderna. För enkelhetens skull behandlas ärendet i fortsättningen utifrån räkenskapsperiodens resultat och dess förändring.

de faktiska kostnaderna, förändringen av skillnaden jämfört med året innan samt det belopp som redan tidigare har lagts till finansieringen vid justering i efterhand. Under ramperioden är det belopp som lagts till finansieringen vid justering i efterhand det totala beloppet av de ökningar och minskningar som gjorts under alla år.

Dimensioneringen av den justering i efterhand som ingår i välfärdsområdenas finansiering grundar sig i fråga om 2025 på uppgifterna i välfärdsområdenas bokslutsprognoser för 2023 och i fråga om efterkommande år på uppgifterna i välfärdsområdenas ekonomiplanering. År 2025 är beloppet på den justering i efterhand som ska beaktas i finansieringen 1,46 miljarder euro, varav 73,6 miljoner euro år 2025 uppstår till följd av indexjusteringen och 30,2 miljoner euro av den ökning av servicebehovet som ska beaktas vid beräkningen av justeringen i efterhand. Beloppet på justeringen i efterhand preciseras sommaren 2024 efter det att välfärdsområdena har rapporterat sina bokslutsuppgifter. Beloppet på den justering i efterhand som ska beaktas i finansieringen åren 2026—2028 grundar sig på en kalkyl som gjorts utifrån välfärdsområdenas budgetuppgifter för 2024 och uppgifter i ekonomiplanerna för åren 2025—2026. Eftersom välfärdsområdenas sammanlagda resultat förbättras enligt budgetarna och ekonomiplanerna från och med 2024, minskar beloppet på justeringen i efterhand från och med 2026. Enligt välfärdsområdenas budgetar minskar underskottet till cirka 0,9 miljarder euro 2024 på riksnivå. Enligt ekonomiplanerna börjar välfärdsområdenas ekonomi uppvisa ett överskott 2025 och fortsätta uppvisa ett överskott 2026. Utifrån detta är beloppet på justeringen i efterhand cirka 959 miljoner euro år 2026, cirka 392 miljoner euro år 2027 och cirka -131 miljoner euro år 2028. I beloppet på justeringen i efterhand har som sådan effekt på de priser som grundar sig på indexjusteringen 2025 beaktats 60,0 miljoner euro per år 2026—2028 och till följd av ett ökat servicebehov 35,1 miljoner euro år 2026, 33,7 miljoner euro år 2027 och 27,6 miljoner euro år 2028. I enlighet med regeringsprogrammet är avsikten att vid justeringen i efterhand introducera en stegvis ökande självrisk för välfärdsområdena från och med 2026.

I enlighet med lagen om välfärdsområden (611/2021) har välfärdsområdenas ekonomiplaner upprättats så att ekonomin är i balans eller uppvisar ett överskott senast vid utgången av det andra året efter budgetåret. I en del välfärdsområden är anpassningsbehovet betydande och anpassningsåtgärderna har ännu inte preciserats i fråga om ekonomiplansåren. Därför kan ekonomiplanerna delvis anses vara målinriktade. Anpassningsåtgärdernas trovärdighet har inte heller kunnat verifieras.

Om välfärdsområdenas sammanlagda resultat inte förbättras i enlighet med ekonomiplanerna på det sätt som beskrivs ovan, blir beloppet på justeringen i efterhand högre i enlighet med lagen om välfärdsområdenas finansiering. Därför har man i statens anslagsram berett sig på en eventuell större justering i efterhand än beräknat och motsvarande oförutsedda tekniska ändringsbehov genom en så kallad ramreservering, som inte kan användas för andra utgifter. Den ramreservering som gjordes i planen för de offentliga finanserna hösten 2023 har i planen för de offentliga finanserna förts in under momentet för välfärdsområdenas finansiering. Välfärdsområdenas sammanlagda underskott 2023 har blivit större än vad som förväntades på hösten och vad dimensioneringen av ramreserveringen i höstens plan för de offentliga finanserna grundade sig på. Till följd av detta har beloppet på ramreserveringen höjts med 425 miljoner euro inom ramen för ramnivån. Beloppet på ramreserveringen är 35 miljoner euro år 2025, 437 miljoner euro år 2026, 924 miljoner euro år 2027 och 627 miljoner euro år 2028. Den ramreservering som gäller justeringen i efterhand påverkar inte skyldigheten att täcka underskott och eliminerar sålunda inte välfärdsområdenas anpassningsbehov. Regeringens utgångspunkt är att välfärdsområdena ska bromsa upp kostnadsökningen och täcka underskott i balansräkningen inom den tidsfrist som lagen förutsätter. Om välfärdsområdet inte har täckt underskottet inom den tidsfrist som anges i lagen, kan finansministeriet inleda ett utvärderingsförfarande i välfärdsområdet.

Planen för de offentliga finanserna innehåller årligen ett anslag på 1 miljon euro för tilläggsfinansiering till välfärdsområdena. Momentet gör det tekniskt möjligt att behandla eventuella behov av tilläggsfinansiering som uppstår under året.

Välfärdsområdenas finansiering, vissa statliga ersättningar samt statsunderstöd, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2025

	2024	2025	2026	2027	2028
Statlig finansiering ¹					
FM	24 614,9	26 152,4	25 917,9	25 515,1	25 212,7
Tilläggsfinansiering enligt finansieringslagen ²	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vissa tjänster som ersätts av staten					
IM	34,1	22,7	8,3	7,2	7,2
ANM	198,5	327,3	297,0	175,7	92,5
SHM	100,0	82,8	67,3	47,5	35,5
Statsunderstöd och andra ersättningar					
JM	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
IM	4,0	4,0	4,0	3,0	3,0
FM	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ANM	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0
SHM	256,5	236,0	204,2	204,2	201,5
MM	0,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Totalt	25 318,1	26 829,4	26 502,9	25 956,9	25 556,6

¹⁾ Omfattar de uppgiftsändringar som träder i kraft under ramperioden och de tillägg som hänför sig till finansieringsmodellen. I finansieringen för 2024 ingår den engångspost på cirka 551 miljoner euro som i efterhand korregerar välfärdsområdenas finansiering för 2023.

²⁾ 1 miljon euro finns under förslagsanslagsmoment 28.89.32 och beloppet av den tilläggsfinansiering som behövs bedöms från fall till fall.

Uppgiftsändringar som påverkar välfärdsområdenas verksamhet och finansiering

Välfärdsområdena berörs under ramperioden av uppgiftsändringar som träder i kraft, minskar eller utvidgas stegvis under eller efter 2025. Åtgärderna enligt bilagorna B och D till regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering har i huvudsak införlivats i planen för de offentliga finanserna hösten 2023. De uppgiftsändringar som påverkar välfärdsområdenas finansiering presenteras i tabellen nedan. Jämfört med planen för de offentliga finanserna hösten 2023 påverkas välfärdsområdenas finansiering av riktlinjerna för följande uppgiftsändringar i regeringsprogrammet och planen för de offentliga finanserna:

- överföringen av finansieringsansvaret för den prehospitla akutsjukvårdens resekostnader, 130,1 miljoner euro från och med 2026
- utvecklingen av servicesystemets genomslag, vilket minskar finansieringen med 50 miljoner euro och ökar åtgärdens nettoeffekt till -108 miljoner euro från och med 2028
- prioriteringen av digitala tjänster, vilket minskar finansieringen med 2,7 miljoner euro och ökar åtgärdens nettoeffekt till -8,1 miljoner euro från och med 2028

- personaldimensioneringen inom heldygnssorgen för äldre, som minskas och dimensioneras enligt 0,6 i stället för nuvarande 0,65. Dessutom slopas den minimidimensionering på 0,7 som var avsedd att träda i kraft vid ingången av 2028. Under åren 2025—2027 minskar åtgärden finansieringen med 45 miljoner euro per år och med 119 miljoner euro från och med 2028
- ändringen av vårdgarantin för primärvården från 14 dygn till 3 månader och ändringen av vårdgarantin för mun- och tandvård från 4 till 6 månader. Dessutom slopas skyldigheten att köpa tjänster. Åtgärden minskar finansieringen med 130 miljoner euro från ingången av 2025
- begränsningen av tillämpningsområdet för lagen om funktionshindersservice så att lagen i fråga förblir speciallag. Spareffekten i förhållande till 100 miljoner euro som regeringen reserverat och som står till förfogande (planen för de offentliga finanserna 2024—2027) är 70 miljoner euro år 2025, 65 miljoner euro år 2026, 60 miljoner euro år 2027 och 65 miljoner euro år 2028
- ändringen av behörighetkraven för socialarbetare inom barnskyddet, så att också sådana personer som har studerat socialt arbete som biämne eller som har slutfört studierna vid ett öppet universitet kan vara ersättare för socialarbetare. Åtgärden minskar finansieringen med 2 miljoner euro per år 2025—2028
- avgränsningen av tjänsteutbudet inom socialvården, varvid servicesystemets hållbarhet säkerställs och utmaningarna i fråga om tillgången på personal samt läget inom de offentliga finanserna beaktas. Åtgärden minskar finansieringen med 100 miljoner euro från ingången av 2026
- ytterligare avgränsning av tjänsteutbudet inom den specialiserade sjukvården utöver vad som redan överenskommits i regeringsprogrammet. Vissa behandlingar/åtgärder, såsom plastikkirurgi som närmar sig estetik och sterilisering, lämnas utanför det offentliga tjänsteutbudet. Avgränsningarna gäller inte fertilitetsbehandling och abort. Åtgärden minskar finansieringen med 10 miljoner euro år 2026, 30 miljoner euro år 2027 och 70 miljoner euro år 2028
- ytterligare lindring av välfärdsområdenas skyldighet att tillhandahålla tjänster i fråga om intyg och utlåtanden jämfört med vad som redan överenskommits i regeringsprogrammet, så att kontroller för vissa åldersgrupper när det gäller körkort från och med 2025 inte längre tillhandahålls inom den offentliga hälso- och sjukvård som välfärdsområdena har organiseringsansvar för. Åtgärden minskar finansieringen med 5 miljoner euro från ingången av 2025
- utöver det ovannämnda höjs kundavgifterna, vilket minskar välfärdsområdenas finansiering med 100 miljoner euro från ingången av 2025.

Dessutom har det sparmål för arbetsfördelningen mellan sjukhus och jourer som ingår i regeringsprogrammet sänkts. I planen för de offentliga finanserna har man fastställt nya riktlinjer för dessa besparingar, som delvis gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och delvis välfärdsområdenas uppgifter och finansiering. Tillämpningen av terapigarantin för barn och unga införs fyra månader senare än planerat och inleds den 1 maj 2025. Arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården utvecklas, vilket minskar finansieringen med 25 miljoner euro från ingången av 2026. Utvecklingen av tolktjänster och avvecklingen av normer inom behandlingen av ögonsjukdomar minskar finansieringen med 4 miljoner euro från ingången av 2026. I samband med beredningen av de ändringar i välfärdsområdenas finansieringsmodell som överenskommits i regeringsprogrammet kommer därtill övergångsutjämnarna att ändras så att engångsbesparingen är 15 miljoner euro 2026 och 20 miljoner euro 2027. Den uppskattade spareffekten av ändringarna i finansieringsmodellen i bilaga B:n till regeringsprogrammet (inklusive beslutet om övergångsutjämnarna) har i planen för de offentliga finanserna beaktats vid dimensioneringen av ramnivån som en så kallad negativ ramreservering.

Kostnadseffekten av uppgiftsändringarna enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och denna plan för de offentliga finanserna är en minskning av välfärdsområdenas utgifter med cirka

685 miljoner euro netto 2028. Ändringen orsakas framför allt av att finansieringsansvaret för transporter i anslutning till prehospital akutsjukvård överförs till välfärdsområdena samt av de uppgiftsändringar som fastställs i planen för de offentliga finanserna (och som beskrivs ovan)⁶.

Statsunderstöd och andra ersättningar som betalas till välfärdsområdena

Till välfärdsområdena anvisas uppskattningsvis 243 miljoner euro i statsunderstöd och andra ersättningar år 2025. Understöden minskar stegvis före utgången av ramperioden, då de betalda statsunderstöden och andra ersättningarna uppgår till sammanlagt uppskattningsvis cirka 208 miljoner euro. Största delen av statsunderstöden och andra ersättningar anvisas från social- och hälsovårdsministeriets (SHM) huvudtitel.

Den viktigaste enskilda helheten av understöd hänför sig till statliga ersättningar till enheter inom social- och hälsovården för specialiseringsutbildning för personal inom social- och hälsovården, sammanlagt 108 miljoner euro. År 2025 upphör finansieringen till Finlands program för hållbar tillväxt, då finansieringen för pelare 4, som gäller bättre tillgång till social- och hälsovårdstjänster och ökad kostnadseffektivitet, är 30 miljoner euro. Syftet med åtgärderna är bl.a. att minska det vård-, rehabiliterings- och serviceunderskott inom social- och hälsovården som orsakats av coronavirusläget.

För den statliga finansieringen av forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete anvisas under ramperioden 40 miljoner euro per år, vilket innebär ett tillägg på 5 miljoner euro per år.

Antalet kompetenscentrum inom det sociala området skärs ner och dessutom kommer det även i fortsättningen att finnas ett svenskspråkigt kompetenscentrum för den svenskspråkiga befolkningens behov. Finansieringen av denna verksamhet minskas med 1 miljon euro från och med 2025, varvid finansieringen är 1,3 miljoner euro per år.

Åren 2024—2027 anvisas sammanlagt cirka 2,7 miljoner euro per år för tryggnad av social- och hälsovårdstjänster på samiska, för det utvecklingsprojekt som gäller Klient- och patientsäkerhetscentret i Österbottens välfärdsområde samt för de kompetensnätverk som inrättas i anslutning till Borgå sjukhus och Raseborgs sjukhus.

Övriga statsunderstöd inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde behandlas i avsnitt 5.3.

Från brandskyddsfonden inom inrikesministeriets förvaltningsområde anvisas cirka 3—4 miljoner euro per år i understöd enligt prövning till välfärdsområdena åren 2025—2028.

Oljeskyddsfondens verksamhet upphör 2025 när miljöskadefonden inleder sin verksamhet. Välfärdsområdena kan ansöka om understöd enligt prövning för att delvis täcka de totala kostnaderna för anskaffning av materiel för bekämpning av miljöskador. Från och med 2025 kan det delas ut högst 3 miljoner euro per år i understöd ur miljöskadefonden.

Vissa tjänster som ersätts av staten

Staten betalar särskilda lagstadgade ersättningar till välfärdsområdena för vissa social- och hälsovårdstjänster. Nedan beskrivs större helheter i euro. Det finns även andra tjänster som ersätts

⁶ Kostnadseffekten av de uppgifter som under statsminister Marins regeringsperiod anvisats välfärdsområdena och som påverkar denna ramperiod samt av de nya åtgärderna enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering är sammanlagt cirka 259 miljoner euro netto mindre utgifter år 2028

separat, t.ex. ersättningar för brådskande vård av personer utan hemkommun, ersättningar som försvarsmakten betalar för tjänster som välfärdsområdena producerar, vissa ersättningar som hänför sig till hälso- och sjukvård och rehabilitering för fångar samt ersättningar för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Till välfärdsområdena betalas i ersättning för främjande av integration uppskattningsvis 327 miljoner euro år 2025, 297 miljoner euro år 2026, 176 miljoner euro år 2027 och 93 miljoner euro år 2028. Nivån på anslaget påverkas av att en del av de personer som får tillfälligt skydd har ansökt om hemkommun och därför i och med att de anvisas till en hemkommun övergår från att omfattas av mottagningsystemet till att omfattas av ersättningarna enligt integrationslagen.

Förläggningen ordnar i första hand själv de social- och hälsovårdstjänster som avses i mottagningslagen. En del av tjänsterna köper man dock av tjänsteproducenter, såsom hälso- och sjukvård och socialvårdstjänster av välfärdsområdena. Migrationsverket ersätter välfärdsområdena för kostnaderna för tjänsterna. Välfärdsområdenas ersättningar med anknytning till mottagningsverksamheten uppskattas vara cirka 23 miljoner euro i början av ramperioden och minska till cirka 7 miljoner euro i slutet av ramperioden. Ersättningsbeloppen beror bl.a. på utvecklingen av antalet personer som omfattas av mottagningsverksamheten.

Till statsunderstödda tjänster för frontveteraner samt krigsinvalidier och dem som blivit invalider på grund av olycksfall i militärtjänst (t.ex. tjänster som tillhandahålls i hemmet) riktas i början av ramperioden cirka 81 miljoner euro och i slutet av ramperioden cirka 34 miljoner euro.

6.2. Välfärdsområdenas fullmakter att uppta lån samt ansvar för låne- och finansieringsavtal

Välfärdsområdenas fullmakter att uppta lån

I enlighet med 15 § i lagen om välfärdsområden fattar statsrådet årligen utifrån välfärdsområdenas kalkylmässiga förmåga att sköta lån beslut om en fullmakt för välfärdsområdena att uppta långfristiga lån för finansiering av investeringar (fullmakt att uppta lån). I början av juni 2023 fattade statsrådet beslut om fullmakter att uppta lån för 2024. Enligt beslutet hade endast Norra Karelen välfärdsområde en ny fullmakt att uppta lån (139 miljoner euro). För de andra välfärdsområdena innebar detta att det under 2024 endast är möjligt att inleda ett litet antal nya investeringsprojekt eller att de alternativt ska täckas med annan finansiering än upplåning.

Välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen kan söka ändring i sina fullmakter att uppta lån. Statsrådet kan besluta om ändring av fullmakten att uppta lån, om investeringen är nödvändig för kontinuiteten i produktionen av de tjänster som omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar eller för att trygga de tjänster som förutsätts i lagstiftningen och investeringsbehovet inte kan täckas på något annat sätt. Fram till ingången av 2024 har 13 välfärdsområden ansökt om ändring av fullmakten att uppta lån 2024. Med stöd av statsrådets beslut har elva välfärdsområden beviljats ändring av fullmakten att uppta lån, totalt 1,957 miljarder euro. Två välfärdsområden drog tillbaka sin ansökan. Egentliga Tavastlands, Norra Savolax och Norra Österbottens välfärdsområden beviljades redan för andra gången ändring av fullmakten att uppta lån. Det totala beloppet för fullmakterna att uppta lån år 2024 uppgick efter ändringarna till totalt 2,096 miljarder euro.

Välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens fullmakter att uppta lån år 2025 fastställs senast i juni 2024. Enligt de budgetar för 2024 som har rapporterats till Statskontoret kommer årsbidraget att bli positivt endast i fem välfärdsområden. Även i fråga om dessa fem välfärdsområden kommer årsbidraget att bli litet. På grundval av detta blir välfärdsområdenas kalkylmässiga fullmakter att uppta lån 2025

små liksom 2024, eller så är deras belopp noll. Det förväntas att flera förfaranden för fullmakt att uppta mer lån inleds också i år. På grund av välfärdsområdenas svaga finansiella läge håller det förfarande för fullmakt att uppta mer lån som vid beredningen av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet var avsett att vara ett undantagsförfarande på att bli ett regelbundet återkommande förfarande.

Fastställandet av fullmakterna att uppta lån påverkas utöver av årsbidraget och lånestocken också av tidigare års fullmakter att uppta lån och deras oanvända belopp som är kopplade till pågående projekt. Vid beräkningen av fullmakterna att uppta lån och granskningen av om de räcker till jämföras med lånavtal som motsvarar investeringen, dvs. långfristiga hyresavtal som påverkar välfärdsområdenas omkostnader i stället för det räntebärande främmande kapitalet i balansräkningen.

Välfärdsområdenas investeringar påverkar de omkostnader, avskrivningar och räntor som ligger till grund för välfärdsområdenas finansiering och de beaktas i efterhand när nivån på den statliga finansieringen fastställs. Fullmakterna att uppta lån har sålunda inga direkta konsekvenser för statsfinanserna, utan effekten på den statliga finansieringen av välfärdsområdena är beroende av hur de ovannämnda faktorerna utvecklas. Välfärdsområdena svarar själva för återbetalningen av lånen med sin allmänna finansiering.

Välfärdsområdenas ansvar för låne- och finansieringsavtal

Staten har inte något explicit ansvar för välfärdsområdenas låne- och finansieringsansvar och ansvaren redovisas inte i borgensansvaret i statsbokslutet. Staten kan dock anses ha det implicita ansvaret i sista hand för säkerställandet av välfärdsområdenas tjänster och till följd av detta även för välfärdsområdenas finansiering enligt de principer som anges i lagstiftningen. Välfärdsområdena kan enligt 3 § i konkurslagen inte försättas i konkurs, så i situationer med eventuella betalningssvårigheter ska skötseln av välfärdsområdenas låneansvar tryggas med beaktande av bl.a. det utvärderingsförfarande som anges i författningarna. Välfärdsområdena har därtill rätt att få tilläggsfinansiering av staten, om nivån på finansieringen annars skulle äventyra ordnandet av tillräckliga social- och hälsovårdstjänster enligt 19 § 3 mom. i grundlagen eller räddningsväsendets tjänster i anslutning till de grundläggande fri- och rättigheterna enligt 7, 15 och 20 § i grundlagen.

Uppgifterna i välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens bokslutsprognoser för 2023 rapporterades vid utgången av januari 2024. Enligt de uppskattade uppgifterna var det sammanlagda lånebeloppet 5,81 miljarder euro, varav HUS-sammanslutningens andel är cirka 1 miljard euro. Välfärdsområdenas ansvar består bl.a. av skuldebrevslån, kreditlimiter, kommunintyg, leasingavtal och andra långfristiga hyresavtal samt derivatavtal i anslutning till finansieringsavtal. Därtill har välfärdsområdena borgensansvar som hänför sig till finansieringsavtal. Utöver ökningen av välfärdsområdenas finansieringsansvar bör det beaktas att även den förhöjda räntenivån bidrar till ytterligare belastning på välfärdsområdenas ekonomi och att de har indirekta konsekvenser också för staten i hanteringen av välfärdsområdenas finansieringshelhet.

I samband med planen för de offentliga finanserna har det beslutats att förfarandet för godkännande av investeringsplaner ska skärpas så att målen för stabiliseringen av de offentliga finanserna inte äventyras. I anslutning till detta tillsätts en arbetsgrupp. Regeringen har som mål att tygla välfärdsområdenas investeringar samt att bromsa upp skuldsättningen och kostnaderna för investeringar. Den striktare styrningen genomförs så att nödvändiga investeringar dock kan genomföras. Behovet av striktare styrning framhävs i de välfärdsområden där kriterierna för utvärderingsförfarandet håller på att uppfyllas eller har uppfyllts.

6.3. Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter

I denna del beskrivs utvecklingsprognosen för välfärdsområdenas ekonomi med begrepp som används i bokföringen. Prognosen har utarbetats vid finansministeriets ekonomiska avdelning och beskriver välfärdsområdenas (inkl. Helsingfors stads social- och hälsovård och räddningsväsende) och välfärdssammanslutningarna som helhet.

Prognosen är till sin karaktär en kalkyl över utgiftstrycket: i prognosen ökar utgifterna i takt med att servicebehovet ökar och uppgifterna och priserna förändras. I prognosen har man beaktat välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder särskilt under innevarande år. Under åren 2025—2026 har anpassningsåtgärderna inkluderats försiktigt i bedömningen, eftersom det inte har funnits lika exakta uppgifter om dem. Antalet anpassningsåtgärder grundar sig på de uppgifter som samlats in om dem. När uppgifterna preciseras beaktas anpassningsåtgärderna mer. Den statliga finansieringen har i kalkylen uppskattats så att beloppet på justeringen i efterhand av välfärdsområdenas finansiering är lika stort som de reserveringar som gjorts i planen för de offentliga finanserna. Om finansieringen i efterhand motsvarar den uppskattade resultatutvecklingen i kalkylen över utgiftstrycket, är den statliga finansieringen 0,4 miljarder euro år 2027 och 1,4 miljarder euro större år 2028 än vad som ingår i kalkylen över utgiftstrycket.

Välfärdsområdenas resultat uppvisade 2023 ett klart underskott och välfärdsområdenas utgifter ökade mycket snabbt. År 2024 förbättras välfärdsområdenas resultat en aning, men det uppvisar fortfarande ett betydande underskott. Välfärdsområdenas resultat förbättras av de anpassningsåtgärder som de vidtar, och dessutom avtar prisstegringen 2024. Verksamhetsbidraget försvagas med cirka 2,6 %, medan det 2023 kan uppskattas ha försämrats med över 11 %. Det uppskattade verksamhetsbidraget 2024 enligt kalkylen över utgiftstrycket ligger nära verksamhetsbidraget enligt välfärdsområdenas sammanlagda budgetar.

Välfärdsområdesindex och uppskattning av prisförändringar, %

	2024	2025	2026	2027	2028
Välfärdsområdesindex	2,53	2,72	2,80	2,62	2,70
Uppskattning av förändringen i prisnivå i prognosen	3,0	4,3	3,9	3,4	2,9

År 2025 förbättras välfärdsområdenas resultat och är nästan i balans när justeringen i efterhand ökar den statliga finansieringen. Utgiftsökningen bromsas upp av välfärdsområdenas uppgiftsändringar som det fattats beslut om i planen för de offentliga finanserna. Verksamhetsbidraget försvagas med i genomsnitt cirka 3½ % per år under de följande åren och resultatet uppvisar ett litet underskott under hela ramperioden. År 2028 försvagas resultatet, eftersom ett mindre belopp än året innan har uppskattats i ramreserveringen för justeringen i efterhand 2028.

De uppgiftsändringar i välfärdsområdena som det fattats beslut om i planen för de offentliga finanserna påverkar lika mycket både beloppet av välfärdsområdenas utgifter och beloppet av den statliga finansieringen, och därför ändrar uppgiftsändringarna inte välfärdsområdenas finansieringsbalans i kalkylen. Ändringarna kan dock minska utgiftstrycket i välfärdsområdena. Dessutom omfattade anpassningsåtgärderna höjningar av kundavgifterna.

Välfärdsområdenas utgifter styrs under prognosperioden av den snabba prishöjningen. I synnerhet personalutgifterna ökar snabbare än den allmänna inkomstnivån på grund av de stora avtalshöjningarna

och löneprogrammen. Inflationen avtar, men prisutvecklingen är fortfarande snabb i år. Utgiftsökningen bromsas upp både av de beslutsbaserade åtgärder som det fattats beslut om i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och i planen för de offentliga finanserna samt av välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder. I prognosen har som välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder beaktats 0,6 miljarder euro för 2024 och 0,2 miljarder euro för 2025 och 2026. Välfärdsområdena föreslår betydligt större anpassningsåtgärder i sina ekonomiplaner för 2025—2026. Välfärdsområdenas investeringar förblir i prognosen på en hög nivå.

Välfärdsområdenas inkomster består i huvudsak av statlig finansiering och avgiftsintäkter från kunderna. Den statliga finansieringen ökar kraftigt 2025, när det underskott som uppkommit i välfärdsområdena 2023 beaktas i den som justering i efterhand. Justeringen i efterhand ökar den statliga finansieringen med 1,46 miljarder euro. Justeringen i efterhand under de följande åren har beräknats med stöd av den reservering som gjorts i planen för de offentliga finanserna och inte i enlighet med kostnadsutvecklingen i kalkylen över utgiftstrycket⁷. Om välfärdsområdenas utgifter utvecklas i enlighet med den presenterade kalkylen över utgiftstrycket, är justeringen i efterhand enligt finansieringslagen 0,1 miljard euro mindre 2026, 0,4 miljarder euro större 2027 och 1,4 miljarder euro större 2028. Välfärdsområdenas avgiftsintäkter förväntas öka snabbt 2024 och 2025 på grund av indexjusteringarna av avgifterna och de avgiftshöjningar som görs som anpassningsåtgärder.

Välfärdsområdenas lånestock var cirka 5,8 miljarder euro vid utgången av 2023. Skuldbeloppet ökar med över 10 miljarder euro fram till år 2028.

Prognosen är förknippad med många risker. Välfärdsområdenas utgifter kan öka till exempel på grund av att priserna stiger mer än väntat eller på grund av lönekonkurrens mellan välfärdsområdena i fråga om personalen. Utgifterna kan också visa sig bli lägre än kalkylen över utgiftstrycket, om välfärdsområdena kan genomföra besparingar och effektivisera sin verksamhet mer än väntat särskilt efter 2024. Utgångspunkten är att välfärdsområdena ska anpassa sin utgiftsutveckling till ramarna för den statliga finansieringen. Detta stöds också av bestämmelserna om välfärdsområdenas ekonomi, bl.a. bestämmelserna om hur snabbt ett underskott ska täckas. Bristen på personal kan också begränsa utgiftsökningen åtminstone på kort sikt.

Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter 2023—2028, md euro

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Omkostnader	28,2	29,3	30,3	31,3	32,3	33,2
förändr., %		3,8 %	3,6 %	3,2 %	3,0 %	3,0 %
Verksamhetsintäkter	4,2	4,6	4,9	4,8	4,7	4,7
förändr., %		11,1 %	5,2 %	-2,4 %	-1,4 %	0,2 %
Verksamhetsbidrag	-24,0	-24,6	-25,4	-26,5	-27,6	-28,5
förändr., %		2,6 %	3,3 %	4,3 %	3,8 %	3,4 %
Statlig finansiering	23,2	24,1	26,2	27,1	27,9	28,0
varav justering i efterhand			1,5	1,4	1,4	0,5
Finansiella intäkter och kostnader	-0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Årsbidrag	-0,8	-0,6	0,6	0,4	0,1	-0,7
Avskrivningar	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7

⁷ I ekonomiska avdelningens prognos för den offentliga ekonomin beaktas statens utgifter, inklusive välfärdsområdenas finansiering, i enlighet med planen för de offentliga finanserna.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
Räkenskapsperiodens resultat	-1,4	-1,2	-0,0	-0,2	-0,5	-1,5
Korrigeringsposter till den interna finansieringen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar i anläggningstillgångar	1,0	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8
Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	-	-	-	-	-	-
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-1,6	-1,7	-0,4	-0,5	-0,8	-1,5
Länestock	5,8	7,0	7,4	7,9	8,7	10,3

6.4. Bedömning av tillräckligheten i fråga om välfärdsområdenas finansiering

Enligt 12 § i lagen om välfärdsområden bedöms det i planen för de offentliga finanserna om välfärdsområdenas finansiering är tillräcklig för skötseln av deras uppgifter både som en helhet och med avseende på varje välfärdsområde (finansieringsprincipen)⁸. Bedömningen föregås av en riksomfattande redogörelse enligt 31 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Redogörelsen utarbetas av social- och hälsovårdsministeriet och i den bedöms om lika tillgång till social- och hälsovård förverkligats och finansieringsnivån är tillräcklig.

Enligt den redogörelse som utarbetades av social- och hälsovårdsministeriet hösten 2023⁹ är det för närvarande för tidigt att dra slutsatser om huruvida enskilda välfärdsområdens finansiering räcker till eller inte. Det finns lagstadgade processer för att säkerställa att finansieringen är tillräcklig, såsom tilläggsfinansiering för ett enskilt välfärdsområde och justering i efterhand i anslutning till välfärdsområdenas totala finansiering. Ministeriet har i sin redogörelse på flera ställen konstaterat utmaningar i anslutning till välfärdsområdenas förändringsprogram: åtgärderna i förändringsprogrammen är inte till alla delar tillräckligt specificerade och ordentligt uppföljda eller till alla delar realistiska. Det finns tämligen stora skillnader mellan välfärdsområdena i fråga om målnivåerna och möjligheterna att genomföra tillräckligt ambitiösa förändringsprogram, och programmen är delvis otillräckliga när det gäller att bemöta de utmaningar som hänger samman med den offentliga ekonomin, tillräckligheten av personal, befolkningens jämlikhet och det ökade servicebehovet.

En förutsättning för att den statliga finansiering som i planen för de offentliga finanserna reserverats för välfärdsområdena ska vara tillräcklig är att välfärdsområdena tillräckligt kan anpassa sina kostnader i förhållande till den förväntade kostnadsutvecklingen. Samtidigt påverkas anpassningsmöjligheterna av välfärdsområdenas skyldighet att säkerställa de lagstadgade tjänsterna. Anpassningsbehovet styrs också av välfärdsområdenas skyldighet att täcka underskott i balansräkningen inom den tidsfrist som lagen förutsätter. Nedan granskas välfärdsområdenas anpassningsbehov i förhållande till skyldigheten att täcka underskott och finansieringens tillräcklighet utifrån uppgifterna om välfärdsområdenas

⁸ Vid granskning av välfärdsområdenas finansiering och om den räcker till avses med kostnader nettokostnader.

⁹ Utredning om hur välfärdsområdenas ansvar för att ordna social- och hälsovård uppfylldes 2023. Enligt 31 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2024:1; <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165367>).

ekonomiplanering och finansministeriets kalkyl över utgiftstrycket för respektive välfärdsområde. Granskningen har gjorts i fråga om välfärdsområdenas ekonomiplaner 2024—2026¹⁰.

Utvecklingen enligt välfärdsområdenas budgetar för 2024 och ekonomiplaner för 2025—2026 och fullgörandet av skyldigheten att täcka underskott

Granskningen av skyldigheten att täcka underskott grundar sig på nettokostnaderna (verksamhetsbidrag, avskrivningar, finansiella intäkter och kostnader) enligt välfärdsområdenas budgetar för 2024 och ekonomiplaner för 2025—2026 och på den statliga finansiering som det fattats beslut om i planen för de offentliga finanserna. I välfärdsområdenas ekonomiplaner är den årliga kostnadsökningen mycket måttlig 2024—2026. På riksnivå ökar kostnaderna med i genomsnitt 1,7 % år 2024, 1,6 % år 2025 och 1,8 % år 2026, men kostnadsutvecklingen varierar beroende på välfärdsområde — en del av välfärdsområdena har bedömt att kostnaderna till och med kommer att minska 2024—2026.

Vid granskningen har kostnaderna enligt uppgifterna i välfärdsområdenas budgetar och ekonomiska planer minskats med 353,6 miljoner euro år 2025 och med 307,2 miljoner euro år 2026 till följd av de uppgiftsändringar som det fattats beslut om i planen för de offentliga finanserna. Minskningen har gjorts utifrån antagandet att uppgiftsändringarna minskar välfärdsområdenas kostnader i motsvarande utsträckning som finansieringsminskningen. På riksnivå ökar kostnaderna med i genomsnitt 1,7 % år 2024, endast 0,2 % år 2025 och 2,0 % år 2026. Kostnadsutvecklingen varierar dock beroende på välfärdsområde.

Vid granskning av skyldigheten att täcka underskott har finansieringen för respektive välfärdsområde beräknats enligt följande: utgångsläget är den statliga finansieringen enligt välfärdsområdenas plan för de offentliga finanserna 2025. Den finansiering som grundar sig på uppgifterna inom social- och hälsovården i varje välfärdsområde har höjts för 2026 på grundval av Institutet för hälsa och välfärds tillväxtprognos för servicebehovet i respektive välfärdsområde samt finansministeriets ekonomiska avdelnings prognos för välfärdsområdesindexet. Finansieringen av räddningsväsendet har höjts i enlighet med välfärdsområdesindexet. I finansieringen har övergångsutjämningsarna i respektive välfärdsområde beaktats. I kalkylerna har man beaktat justeringen i efterhand och uppgiftsändringarna i enlighet med planen för de offentliga finanserna.

I tabellen nedan presenteras räkenskapsperiodens resultat efter välfärdsområde 2023—2026 på grundval av kostnaderna (vilka minskats med kostnadseffekten av de uppgiftsändringar som beslutats i planen för de offentliga finanserna) enligt välfärdsområdenas budgetar och ekonomiplaner och den finansiering som beräknats på det sätt som beskrivs ovan. Resultaten för respektive välfärdsområde presenteras i tabellen per invånare. Av tabellen framgår att välfärdsområdenas resultat på riksnivå förbättras och uppvisar ett överskott 2025. Det att resultatet uppvisar ett överskott beror både på en mycket måttlig kostnadsutveckling enligt ekonomiplanerna och på 1,46 miljarder euro som läggs till finansieringen 2025 vid justering i efterhand. Till följd av den måttliga kostnadsutvecklingen minskar justeringen i efterhand med cirka 0,5 miljarder euro 2026 jämfört med den justering i efterhand på 1,46 miljarder euro som ligger till grund för finansieringen.

¹⁰ En mer omfattande granskning av välfärdsområdenas ekonomiska utsikter 2024—2028 finns på webbsidan: <https://vm.fi/sv/valfardsomradenas-ekonomi>

Täckning av underskott genom en kostnadsutveckling enligt välfärdsområdenas budgetar för 2024 och ekonomiplaner för 2025—2026, euro per invånare

Välfärdsområde	2023	2024	2025	2026	Kumulativt under-/överskott
Helsingfors	44	-7	205	125	368
Vanda och Kervo	-387	-351	117	214	-407
Västra Nyland	-222	-11	186	71	25
Östra Nyland	-362	-160	173	329	-19
Mellersta Nyland	-333	-158	159	197	-135
Päijänne- Tavastland	-243	-164	56	2	-349
Kymmenedalen	-254	-411	218	-100	-547
Södra Karelen	-243	-257	164	316	-20
Egentliga Finland	-245	-173	160	305	47
Satakunta	-271	-268	293	348	101
Österbotten	-248	-191	256	409	226
Birkaland	-252	-44	282	238	224
Egentliga Tavastland	-392	-395	309	328	-150
Södra Österbotten	-262	-187	181	181	-87
Södra Savolax	-390	-379	173	104	-492
Norra Savolax	-284	-149	268	221	55
Norra Karelen	-143	-93	63	-78	-250
Mellersta Finland	-388	-184	230	370	28
Mellersta Österbotten	-336	28	136	39	-133
Norra Österbotten	-202	-145	176	266	95
Kajanaland	-278	-384	354	241	-67
Lapland	-532	-201	512	471	249
Hela landet, euro/invånare	-244	-155	209	209	19
Hela landet, mn euro	-1 360	-864	1 165	1 162	104

Av tabellen framgår att välfärdsområdenas resultat i enlighet med kalkylen fortfarande uppvisar ett överskott på riksnivå 2026, men hälften av välfärdsområdena kan inte täcka underskottet i balansräkningen före utgången av 2026. På riksnivå är välfärdsområdenas kumulativa överskott 104 miljoner euro 2026.

Vid beredningen av budgeten för 2024 och ekonomiplanerna för 2025—2026 har välfärdsområdena haft tillgång till den finansieringskalkyl som publicerats av finansministeriet den 10 oktober 2023 och i vilken en justering i efterhand på 700 miljoner euro beaktats för 2025. Flera välfärdsområden har dock i sin ekonomiplan beaktat den statliga finansieringen som större än vad den är i den ovannämnda kalkylen. Till exempel Vanda och Kervo välfärdsområde har uppskattat att finansieringen för 2025—2026 är cirka 100 miljoner euro mer och Kymmenedalens välfärdsområde 100 miljoner euro mer för 2025 än vad den är i finansministeriets kalkyl från hösten. I dessa välfärdsområden har finansieringsnivån i ekonomiplanen också överskattats med hänsyn till den nyaste uppskattningen av justeringen i efterhand. Detta förklarar delvis också varför dessa välfärdsområden inte i en beräkning enligt tabellen ovan kan täcka underskottet i balansräkningen före 2026.

Vid granskning av kalkylen för respektive välfärdsområde bör man komma ihåg att enligt 115 § i lagen om välfärdsområdena ska ekonomiplanen upprättas så att den är i balans eller uppvisar ett överskott senast vid utgången av det andra året efter budgetåret. Det är möjligt att kostnadsutvecklingen i ekonomiplanerna därför är målinriktad och inte grundar sig på realistiska antaganden. Av den orsaken kan man utifrån kalkylen inte dra några direkta slutsatser om anpassningsåtgärdernas hållbarhet. Anpassningsåtgärdernas konsekvenser för förutsättningarna att ordna välfärdsområdenas lagstadgade uppgifter varierar från välfärdsområde till välfärdsområde. Förutsättningarna påverkas bland annat av underskottet 2023 och det totala beloppet på det därav föranledda anpassningsbehovet samt av skillnaderna mellan välfärdsområdena när det gäller tillgång till och tillräckligt med tjänster före reformen. Dessutom innehåller välfärdsområdenas förändringsprogram ovan beskrivna utmaningar i fråga om deras tillräcklighet och faktiska möjligheter att genomföras, och därför är kostnadseffekterna fortfarande osäkra.

En måttlig kostnadsutveckling förutsätter omfattande anpassningsåtgärder och är osäker med beaktande av kostnadstrycket och det ökande servicebehovet under de närmaste åren. Kostnaderna ökar i synnerhet på grund av löneuppgörelserna och de stigande priserna på varor och tjänster. Med hänvisning till prognossiffrorna i avsnitt 6.3 höjs kostnadsnivån särskilt snabbt 2025 och överskrider välfärdsområdesindexet 2024—2026. Många välfärdsområden planerar att anpassa sin ekonomi genom att minska köp av inhyrd arbetskraft och av tjänster. Detta mål kan visa sig vara utmanande med beaktande av välfärdsområdenas skyldighet att trygga de lagstadgade tjänsterna samt med beaktande av problemen när det gäller tillgången på social- och hälsovårdspersonal, som riktlinjerna i planen för de offentliga finanserna delvis avhjälpes.

Vid bedömningen av fullgörandet av skyldigheten att täcka underskott är det också av betydelse om den snabba kostnadsökningen under övergångsskedet 2023 blir bestående. Om den årliga kostnadsökningen är tillräckligt måttlig, i genomsnitt 1,3 % åren 2024—2026, kommer underskotten att täckas före utgången av 2026. Om kostnadsökningen blir kraftigare än så, kommer underskotten i balansräkningen inte att täckas före 2026.

Uppskattning av kostnadsutvecklingen för respektive välfärdsområde i förhållande till utvecklingen av välfärdsområdenas budgetar och ekonomiplaner

Det anpassningsbehov som den måttfulla kostnadsutveckling som välfärdsområdena strävar efter förutsätter kan åskådliggöras genom att jämföra ekonomiplanutvecklingen med finansministeriets kalkyl över utgiftstrycket för respektive välfärdsområde. Grunden för kalkylen över utgiftstrycket är verksamhetsbidraget för respektive välfärdsområde enligt uppgifterna i bokslutsprognoserna för 2023. Det har höjts i enlighet med Institutet för hälsa och välfärd uppskattning av servicebehovet i respektive välfärdsområde ¹¹ och ekonomiska avdelningens prognos om höjning av välfärdsområdenas kostnadsnivå. Därtill har i denna kalkyl över utgiftstrycket inte inkluderats välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder 2024—2026. Uppgiftsändringarna ingår däremot i enlighet med planen för de offentliga finanserna. Sålunda beskriver kalkylen över utgiftstrycket kostnadsutvecklingen i enlighet med den uppskattade befolkningsstrukturen, den prognostiserade kostnadsutvecklingen och kända uppgiftsändringar i en situation där välfärdsområdena inte alls bromsar upp utgiftsökningen genom egna anpassningsåtgärder.

I tabellen nedan presenteras skillnaden mellan kostnaderna enligt kalkylen över utgiftstrycket och välfärdsområdenas ekonomiplaner i jämförelse med kostnaderna enligt kalkylen över utgiftstrycket

¹¹ <https://thl.fi/sv/teman/ledningen-av-social-och-halsovardstjanster/finansiering-och-kostnader/behovsbaserad-finansiering-av-valfardsomradernas-social-och-halsovardstjanster>.

2024—2026. Ju större procenten i tabellen är, desto mer ska välfärdsområdet vidta anpassningsåtgärder i förhållande till kalkylen över utgiftstrycket för att den kostnadsutveckling som eftersträvas i ekonomiplanen ska uppnås. Samtidigt bör det beaktas att när man utgår från skyldigheten att täcka underskott bestäms anpassningsbehovet av skillnaden mellan den finansiering som välfärdsområdet får och kostnaderna.

Skillnaden mellan nettokostnaderna enligt kalkylen över utgiftstrycket och välfärdsområdenas ekonomiplaner i förhållande till kalkylen över utgiftstrycket

Välfärdsområde	2024	2025	2026
Helsingfors	0,5 %	0,1 %	1,4 %
Vanda-Kervo	1,0 %	5,3 %	10,4 %
Västra Nyland	5,8 %	5,1 %	4,5 %
Östra Nyland	6,8 %	10,0 %	15,0 %
Mellersta Nyland	6,0 %	10,4 %	13,9 %
Päijänne-Tavastland	3,3 %	4,5 %	5,5 %
Kymmenedalen	-1,0 %	6,2 %	4,0 %
Södra Karelen	1,8 %	8,4 %	14,1 %
Egentliga Finland	2,8 %	5,7 %	10,6 %
Satakunta	1,8 %	9,2 %	13,4 %
Österbotten	3,1 %	9,0 %	14,4 %
Birkaland	5,3 %	6,4 %	8,3 %
Egentliga Tavastland	2,4 %	13,2 %	15,9 %
Södra Österbotten	3,4 %	8,2 %	10,9 %
Södra Savolax	2,6 %	8,9 %	10,6 %
Norra Savolax	5,7 %	10,5 %	12,3 %
Norra Karelen	2,7 %	2,2 %	2,0 %
Mellersta Finland	6,2 %	11,6 %	16,7 %
Mellersta Österbotten	8,6 %	8,1 %	8,6 %
Norra Österbotten	3,1 %	7,6 %	11,3 %
Kajanaland	-0,3 %	10,1 %	10,1 %
Lappland	6,8 %	13,4 %	14,5 %
Totalt	3,5 %	7,1 %	9,5 %

I kalkylen över utgiftstrycket ökar kostnaderna på riksnivå med i genomsnitt 5,4 % år 2024, 4,0 % år 2025 och 4,8 % år 2026. På riksnivå är skillnaden mellan kalkylen över kostnadernas utgiftstryck och välfärdsområdenas budgetar och ekonomiplaner cirka 5,5 miljarder euro 2023—2026. Enligt ett sammandrag som gjorts vid finansministeriet eftersträvar välfärdsområdena anpassnings- och effektiviseringsåtgärder på cirka 1,5 miljarder euro på 2026 års nivå, vilket dock inte räcker till för att åtgärda den skillnad på 5,5 miljarder euro som nämns ovan inom tidsfristen i fråga. Sålunda är det ännu viktigare att alla välfärdsområden med framförhållning satsar på att reformera sin verksamhet, så att kostnadsutvecklingen ska kunna anpassas till ramen för den statliga finansieringen och kostnadsökningen är hållbar på lång sikt. Inom flera välfärdsområden bereds ytterligare åtgärder för att anpassa och effektivisera ekonomin och verksamheten.

I planen för de offentliga finanserna grundar sig den justering i efterhand som inkluderats i välfärdsområdenas finansiering på kostnaderna enligt välfärdsområdenas budgetar och ekonomiplaner. Man är dock medveten om att ekonomiplanerna är förenade med betydande osäkerhet kring huruvida välfärdsområdena kan anpassa sin ekonomi som planerat. Utöver detta har det i vissa välfärdsområdens och sektorers ekonomiplaner skrivits in att det finns risk för att erhållandet av tjänster fördröjs och att

lagstadgade tjänster eventuellt äventyras. Å andra sidan har man i välfärdsområdena identifierat ett behov av korrigerande åtgärder, om anslagen inte räcker till.

Granskningen är förenklad och beaktar inte bland annat välfärdsområdenas olika utgångslägen eller de eventuella skillnaderna när det gäller utvecklingen av kostnadsnivån. Ju större det kalkylerade anpassningsbehovet är, desto noggrannare ska beslutsfattarna i välfärdsområdet bedöma anpassningsåtgärderna i förhållande till invånarnas servicebehov. Med utgångspunkt i granskningen finns det risk för att den statliga finansieringen och uppgifterna i ett enskilt välfärdsområde eller i enskilda välfärdsområden inte kan samordnas under ramperioden. Risken påverkas av uppfattningarna om problemen i finansieringsbasen för 2023¹², av det omfattande underskottet 2023, av utgångspunkterna för servicesystemet i välfärdsområdena, av välfärdsområdenas lagstadgade skyldighet att täcka underskott under ekonomiplaneringsperioden, av faktumet att justeringen i efterhand grundar sig på välfärdsområdenas uppgifter i ekonomiplaneringen och de därmed förknippade ovan beskrivna osäkerhetsfaktorerna i förhållande till den förväntade kostnadsutvecklingen samt av att justeringen i efterhand inte riktas på ett sätt som motsvarar de kostnader som uppstått i respektive välfärdsområde. Dessutom har åtminstone tre välfärdsområden redan i sina budgetar för 2024 lyft fram att det finns risk för att det behövs tilläggsfinansiering.

I planen för de offentliga finanserna har riskerna beaktats genom en ramreservering. Under ett separat moment har det också reserverats ett anslag som tekniskt möjliggör behandling av tilläggsfinansieringsprocesserna under finansåret. Därutöver uppfylls kriterierna för utvärderingsförfarandet under ramperioden i flera välfärdsområden. Vid utvärderingsförfarandet bedöms dels välfärdsområdets ekonomiska förutsättningar att klara av sina uppgifter, dels välfärdsområdets förutsättningar att klara av sina uppgifter när det gäller att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster samt läggs det fram ett förslag till åtgärder som behövs för att sanera välfärdsområdets ekonomi och säkerställa förutsättningarna att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningsväsendets tjänster.

7. Den kommunala ekonomin

Den del i planen för de offentliga finanserna som gäller den kommunala ekonomin innehåller en granskning av effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin samt utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin på medellång sikt enligt kommunernas räkenskaper. Den granskning av den kommunala ekonomin som presenteras här kompletteras av programmet för kommunernas ekonomi, som utarbetas separat i samband med planen för de offentliga finanserna.

7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

Regeringen har satt som mål att kommunförvaltningens¹³ saldo enligt nationalräkenskaperna ska vara nära balans eller uppvisa ett litet underskott 2027. För att målet ska nås krävs det att läget inom den kommunala ekonomin förbättras, eftersom kommunförvaltningens saldo i förhållande till bruttonationalprodukten är -0,7 % 2027 enligt kalkylen över utgiftstrycket i de offentliga finanserna.

Enligt regeringsprogrammet förbinder sig staten att kompensera kommunerna för de nya uppgifter och skyldigheter som åläggs dem samt för eventuella utvidgningar av uppgifterna genom att finansiera

¹² Bland annat sammanpassningen av de uppgifter som överförs från det kommunbaserade systemet med kostnaderna, coronapandemins inverkan på servicesystemet och prisutvecklingen.

¹³ Med avvikelse från sektorindelningen i nationalräkenskaperna omfattar denna kommunförvaltning inte Helsingfors stads social- och hälsovärdsverksamhet och räddningsverksamhet, vilka har inkluderats i välfärdsområdenas undersektor.

uppgifterna och skyldigheterna fullt ut eller genom att avveckla andra skyldigheter. Kommunerna kompenseras för de effekter som regeringens ändringar i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna. Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice anvisas en 100-procentig statsandel för mer omfattande uppgifter och skyldigheter samt för nya uppgifter. För att statens finansieringsansvar ska kunna realiseras fullt ut förutsätts det också att konsekvenserna av nya eller mer omfattande uppgifter och skyldigheter för den kommunala ekonomin bedöms på ett realistiskt sätt. Uppmärksamhet bör också ägnas åt de konsekvenser som ändringarna i uppgifterna och skyldigheterna har för de anställda, eftersom pensionsavgångarna bland löntagarna inom kommunsektorn accelererar och sysselsättningsläget varierar i hög grad såväl inom olika branscher som i olika områden.

Trots social- och hälsovårdsreformen råder det inom den kommunala ekonomin fortfarande en strukturell obalans mellan inkomster och utgifter, som hotar att fördjupas under de närmaste åren om inga nya åtgärder vidtas. Kommunerna måste kunna anpassa både servicenätet och verksamheten så att de motsvarar det minskande servicebehovet och den minskande finansieringen. Eftersom kommunernas uppgifter har minskat har kommunerna allt färre möjligheter att anpassa sig till utgifterna, vilket innebär att det finns en risk för att anpassningstrycket i allt högre grad riktas till höjningar av skattesatserna. Differentieringen mellan kommunerna återspeglas i allt högre grad också i en differentiering av kommunernas framtidsutsikter och utmaningar inför framtiden. När barn- och ungdomsåldersklasserna minskar torde det finnas ett allt större behov av samarbete mellan kommunerna i synnerhet när det gäller att ordna utbildningstjänster. Nya sätt att ordna tjänster krävs också för att säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft. Mot bakgrund av dessa utvecklingstrender och de försämrade ekonomiska utsikterna accentueras i kommunerna vikten av noggrann behovsprövning i fråga om investeringar.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomförs en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen och reformen av arbets- och näringsstjänsterna genomförts. I reformen utgår man från målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos avfolkningsskommuner och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem. Man strävar efter att en regeringsproposition ska kunna överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2025 och att den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter den pågående reformen av fastighetsskatten. Syftet är att få byggnadernas och markens beskattningsvärden att bättre motsvara de verkliga värdena. Regeringens proposition ska enligt planerna lämnas våren 2024. Programmet för lokalanvändningen inom den offentliga sektorn inleds våren 2024. Programmet bidrar till att genomföra de föresatser i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering som gäller produktiviteten i och utvecklingen av användningen av lokaler. För att förbättra kommunernas verksamhetsförutsättningar har regeringen hösten 2023 inlett ett program som syftar till att minska omfattningen av kommunernas verksamhet och uppgifter och gallra bland den detaljerade regleringen av tillvägagångssätten.

Kommunerna berörs också av de nya åtgärderna i planen för de offentliga finanserna. Åtgärderna har dock sammantaget en stärkande effekt på den kommunala ekonomin i och med ökningen av statsandelen och lösningen för hur besparingarna kanaliseras.

7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

För statsbidragen till kommunerna anvisas det cirka 5,5 miljarder euro 2025. De kalkylerade statsandelarna uppgår till cirka 4,5 miljarder euro, ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster till 0,5 miljarder euro och de övriga statsbidragen till 0,5 miljarder euro. Vid

ramperiodens slut 2028 uppgår statsbidragen till cirka 5,6 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna utgör 4,5 miljarder euro. I förhållande till planen för de offentliga finanserna hösten 2023 minskas statsandelarna på grund av den uppdatering av överföringskalkylen för social- och hälsovården som i november 2023 gjordes utifrån uppgifterna enligt den slutförda beskattningen för 2022. På grund av uppdateringen görs en permanent och en tidsbunden minskning i statsandelen för basservice åren 2025—2027. De kalkylerade statsandelarna minskas också till följd av att barn- och ungdomsåldersklasserna blir mindre. Besluten i planen för de offentliga finanserna våren 2024 innebär att statsandelarna ökar med ett nettobelopp. Kompensationen för förlorade skatteinkomster minskar däremot eftersom statens åtgärder ökar kommunernas skatteinkomster.

Statsbidrag till kommuners och samkommuners driftsekonomi, miljoner euro, ramären enligt prisnivån 2025¹

	2023 budget +tilläggs- budgetar	2024 budget	2025	2026	2027	2028
Kalkylerade statsandelar	4 021	3 701	4 485	4 383	4 348	4 549
FM	2 772	2 490	3 180	3 172	3 141	3 342
UKM	1 249	1 211	1 305	1 211	1 207	1 207
— varav samkommuner	1 095	1 112	1 098	1 096	1 095	1 095
Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna	851	848	541	569	610	643
Statsunderstöd:	588	631	511	512	492	430
JM	11	32	0	0	12	0
FM	11	11	11	11	11	11
UKM	290	257	262	285	308	308
JSM	4	4	4	4	4	4
KM	44	31	31	31	31	31
ANM	124	213	155	140	81	43
SHM	74	57	32	26	30	20
MM	30	25	15	15	14	13
Statsbidrag sammanlagt	5 460	5 180	5 537	5 465	5 450	5 622

¹⁾ När det gäller UKM:s statsandelar och statsunderstöd har den andel som riktas till kommunerna uppskattats kalkylmässigt.

För statsandelen för kommunal basservice anvisas det 3,2 miljarder euro 2025 och 3,3 miljarder euro 2028. Statsandelen 2025 sjunker med 178 miljoner euro jämfört med planen för de offentliga finanserna hösten 2023. Till statsandelen anvisas ett tillägg på 277 miljoner euro för att lindra den minskning av statsandelen som gjordes i anslutning till justeringen av överföringskalkylen för social- och hälsovården i november 2023.

Finansieringsnivån stiger på grund av reformen av arbets- och näringstjänsterna, som träder i kraft 2025. I samband med reformen överförs anslag på sammanlagt 874 miljoner euro från arbets- och näringsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar till statsandelen för kommunal basservice. Jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna har ovannämnda överföringar på basis av justeringarna minskat med cirka 77 miljoner euro.

Som ett led i de nya anpassningsåtgärderna minskar kommunernas uppgifter och skyldigheter eller alternativt ökar kommunernas avgiftsinkomster så att de offentliga finanserna stärks med 100 miljoner euro från och med 2025. Åtgärdernas innehåll och inriktning preciseras vid den fortsatta beredningen. I

anslutning till denna helhet har det gjorts en teknisk minskning på 25 miljoner euro i statsandelen för kommunal basservice från och med 2025.

Vid dimensioneringen av statsandelen för basservice har det som nya åtgärder beaktats att det läggs till tre årsveckotimmar inom den grundläggande utbildningen. För detta anvisas 8,6 miljoner euro 2025 och 20,6 miljoner euro från och med 2026. Slopandet av kommunernas sysselsättningsskyldighet i fråga om arbetslösa arbetssökande som fyllt 57 år minskar i sin tur statsandelen med 18,7 miljoner euro 2025, 20,8 miljoner euro 2026 och 23 miljoner euro från och med 2027.

Vid dimensioneringen av statsandelen har man också beaktat uppskattningen av den justering av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna som görs utifrån uppgifterna för 2023. Utifrån den minskar statsandelen för basservice med 6,2 miljoner euro. Uppskattningen preciseras när kommunernas bokslutsuppgifter blivit klara inför beredningen av propositionen om statsbudgeten. Indexhöjningen för 2025 (3,1%) är 75 miljoner euro. I enlighet med regeringsprogrammet görs det i indexhöjningen i fråga om statsandelen för kommunal basservice en besparing som motsvarar en höjning på en procentenhet 2024—2027, vilket minskar statsandelen med 23,9 miljoner euro på 2025 års nivå. Nominellt kommer indexbesparingen att minska statsandelen med cirka 110 miljoner euro på 2027 års nivå. Förändringarna i invånarantal och beräkningsfaktorer, i synnerhet de minskade barnåldersklasserna, minskar statsandelen med cirka 9 miljoner euro 2025 och med cirka 85 miljoner euro på 2028 års nivå.

Kompensationen för förlorade skatteinkomster minskar 2025 med 370 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna på grund av slopandet av förvärvsinkomstavdraget och de anpassningsåtgärder som gäller skatterna. Slopandet av förvärvsinkomstavdraget och höjningen av det ersättande arbetsinkomstavdraget beräknas öka intäkterna från kommunalskatten med 340 miljoner euro. Denna ändring ökar de faktiska intäkter som kommunalskattesatsen ger och genomför regeringsprogrammets föresats att minska skillnaden mellan kommunernas nominella och effektiva skattesatser. Kompensationen för förlorade skatteinkomster sänks med motsvarande belopp.

Statsandelarna till kommunerna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde uppgår till cirka 1,3 miljarder euro 2025 och till cirka 1,2 miljarder euro 2028. Indexhöjningen för 2025 (3,1 %) ökar kommunernas och samkommunernas statsandelar med uppskattningsvis 26,8 miljoner euro. Av indexhöjningen av finansieringen av yrkesutbildning 2025 (2,4 %) riktas uppskattningsvis 16,5 miljoner euro till kommuner och samkommuner.

Som ett led i de nya anpassningsåtgärderna minskar finansieringen av yrkesutbildningen med sammanlagt 100 miljoner euro från och med 2025. Det uppskattas att 65 miljoner euro av detta belopp riktas till kommunerna.

Förutsättningarna för sysselsättning av kvinnor med invandrarbakgrund förbättras genom att det skapas en ny verksamhetsmodell för utbildningen. Detta ökar kommunernas finansiering och kostnader med 1,4 miljoner euro. Som en del av den åtgärdshelhet som gäller barn och unga ökas finansieringen av ungdomsarbetet i skolor och vid läroanstalter med 1 miljon euro varje år.

Den lösning i regeringsprogrammet som gäller kanaliseringen av besparingarna inom fondeekonomin beräknas stärka den kommunala ekonomin med 60—70 miljoner euro.

7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Omkostnaderna inom den kommunala ekonomin ökar 2025—2028 i synnerhet på grund av prisökningar. Under ramåren fortsätter servicebehovet inom utbildningen att minska i kalkylen över utgiftstrycket på grund av sjunkande nativitet och mindre åldersklasser, vilket gör att volymökningen i omkostnaderna fortsättningsvis är negativ. Det enda undantaget i den negativa volymutvecklingen i omkostnaderna utgörs av 2025, då ansvaret för ordnande av arbets- och näringsstjänster överförs till kommunerna samtidigt som deras ansvar för finansieringen av arbetslöshetsförmånerna utvidgas. Det minskade servicebehovet inom utbildningen och den minskande finansieringen utmanar kommuner med minskande barn- och ungdomsåldersklasser att anpassa sin verksamhet och sitt servicenätverk. I utvecklingsprognosen har minskningen av servicebehovet på sedvanligt sätt utjämnats något, eftersom möjligheten att anpassa skolnätet är begränsat i många kommuner.

Prisindex för basservicen, som beskriver kostnadsutvecklingen i kommunerna, ändras med i genomsnitt 3,1 % per år under perioden 2025—2028. Personalkostnaderna utgör den största kostnadsposten inom den kommunala ekonomin, och därför har löneuppgörelserna inom kommunsektorn stor betydelse för kostnadsutvecklingen inom den kommunala ekonomin. Åren 2025—2027 förväntas inkomstutvecklingen inom kommunsektorn, till följd av det program för utveckling av lönesystemen som avtalats inom kommunsektorn, vara något snabbare än den allmänna inkomstutvecklingen i ekonomin. Den svaga tillgången på arbetskraft och de strikta behörighetsvillkoren försvårar ordnandet av tjänster och genomförandet av projekt, men kan också leda till en situation där det blir allt svårare att producera tjänster till skäligena kostnader.

De nya anpassningsåtgärder som regeringen beslutade om vid ramförhandlingarna våren 2024 gäller också kommunsektorn. De regeringsbeslut som ingår i utvecklingsprognosen stärker dock den kommunala ekonomin i nettobelopp räknat. Detta genomförs i huvudsak via inkomsterna, men också genom en minskning av kommunernas utgifter. Avvecklingen av kommunernas uppgifter och skyldigheter bedöms förbättra den kommunala ekonomin med cirka 75 miljoner euro när utgifterna minskar med cirka 100 miljoner euro och finansieringen med 25 miljoner euro. Besparingar eftersträvas också genom en minskning av finansieringen av yrkesutbildningen, vilket antas minska utgifterna i motsvarande grad.

År 2025 överförs ansvaret för arbets- och näringsstjänsterna på kommunerna. Ändringen ökar omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med drygt 800 miljoner euro 2025. I och med reformen ökar antalet anställda i kommunerna med cirka 4 000 årsverken, vilket syns som en kraftig ökning av personalutgifterna 2025. Reformen utvidgar kommunens finansieringsansvar när det gäller finansieringen av arbetslöshetsförmånerna, vilket i sin tur återspeglas i en förändring i nivån på understödsutgifterna 2025. Sysselsättningsutvecklingen har till följd av reformen en allt större inverkan på den kommunala ekonomin. De nya understödsutgifterna påverkas i synnerhet av utvecklingen i arbetslösheten, som enligt prognoserna kommer att uppgå till cirka 6,6 % 2025—2028, samt av förändringarna i folkpensionsindex, eftersom folkpensionsindex bestämmer nivån på arbetslöshetsförmånerna. Regeringen har beslutat om en indexfrysning av bland annat sociala förmåner, såsom arbetsmarknadsstödet, stödet för vård av barn och grunddagpenningen 2024—2027.

Det finns betydande skillnader i kommunernas investeringsutsikter. I en del kommuner förutspås investeringarna minska under de närmaste åren, men i synnerhet investeringstrycket i de stora kommunerna håller investeringarna på en hög nivå inom hela den kommunala ekonomin. Kommunerna har fortfarande betydande investeringsbehov bland annat på grund av bygnadsbeståndets ålder,

migrationen och den gröna omställningen. Investeringsarnas andel av bruttonationalprodukten har i kalkylen över utgiftstrycket hållits konstant under granskningsperiodens sista år.

Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

I kalkylen över utgiftstrycket ökar inkomsterna från verksamheten med i genomsnitt 1 % per år 2025—2028. Skatteinkomsterna kvarstår som den viktigaste inkomstkällan inom kommunalförvaltningen, trots att de nästan halverades till följd av social- och hälsovårdsreformen. Regeringen beslutade vid ramförhandlingarna våren 2024 att förbättra kommunalbeskattningens effekt genom att slopa förvärvsinkomstavgiften och i motsvarande grad höja det arbetsinkomstavgift som i första hand görs från statsskatten. Kompensationen för kommunernas förlorade skatteinkomster sänks dock i motsvarande grad som intäkterna från kommunalskatten ökar till följd av ändringen, vilket minskar kommunernas statsandelar. Även om ökningen av skatteinkomsterna 2025—2028 fortfarande är cirka 4,2 %, det vill säga högre än det långsiktiga genomsnittet, innebär den betydligt mindre merinkomster för kommunerna än tidigare. Å andra sidan belastar de snabbt ökade social- och hälsovårdsutgifterna inte längre den kommunala ekonomin.

De statsandelar som kommunerna får ökar med cirka 12,4 % 2025. Ordandet av arbets- och näringsstjänsterna blir ett nytt statsandelsåliggande för kommunerna, och dess finansiering riktas till kommunerna som en statsandel på 100 % via statsandelen för basservice. Dessutom ersätts kommunerna för det ökade finansieringsansvaret för utkomstskyddet för arbetslösa genom en permanent ökning av statsandelen. Regeringen beslutade vid ramförhandlingarna våren 2024 att lindra de minskningar av statsandelen som hänför sig till överföringen av social- och hälsovården genom att öka statsandelarna med något under 300 miljoner euro från och med 2025 i syfte att stärka saldoret för den kommunala ekonomin. Den minskning av statsandelen som görs för avstämningen av överföringskalkylen för social- och hälsovården ökar dock med drygt 150 miljoner euro 2025 jämfört med 2024. På grund av slopandet av förvärvsinkomstavgiften och uppgiftsändringarna minskar dessutom kompensationen till kommunerna för skatteförluster med över 300 miljoner euro jämfört med 2024. Ökningen av statsandelarna bromsas också upp av den indexbroms på en procentenhet 2024—2027 som regeringen redan tidigare fattat beslut om. När andelen retroaktiva minskningar i statsandelarna som hänför sig till överföringskalkylen för social- och hälsovården faller bort och den indexbroms som regeringen tillämpar på statsandelarna upphör, ökar statsandelarna med cirka 8,5 % 2028.

Balansen inom den kommunala ekonomin under ramperioden

På basis av kalkylen över utgiftstrycket ökar obalansen mellan inkomster och utgifter i den kommunala ekonomin, mätt med stöd av verksamhetens och investeringarnas kassaflöde, till cirka -1,1 miljarder euro 2024 och cirka -1,6 miljarder euro 2025. Under 2026 och 2027 försvagas verksamhetens och investeringarnas kassaflöde ytterligare något, till -1,8 miljarder euro 2026 och -2,0 miljarder euro 2027. När de retroaktiva minskningar i statsandelarna som beror på social- och hälsovårdsreformen och indexbromsen under regeringsperioden faller bort, uppgår verksamhetens och investeringarnas kassaflöde till -1,8 miljarder euro 2028. Årsbidragen räcker inte till för avskrivningar eller nettoinvesteringar under ramåren. Den betydande obalansen mellan inkomster och utgifter innebär skatteförhöjningar och en strikt budgetdisciplin inom den kommunala ekonomin under de kommande åren. Efter social- och hälsovårdsreformen har det ekonomiska handlingsutrymmet minskat betydligt inom kommunfältet och en proaktiv planering av servicenätet och vikten av behovsprövning av investeringar accentueras. De problem som gäller tillgången på kompetent arbetskraft, en effektiv användning av fastigheterna, urbaniseringen, den sjunkande nativiteten och den gröna omställningen förutsätter att man finner nya sätt att ordna service, och här accentueras vikten av samarbete mellan kommunerna.

Lånestocken inom den kommunala ekonomin uppgick till cirka 19,6 miljarder euro 2023. De negativa kassaflödena i verksamheten och investeringarna ökar lånestocken till 26,8 miljarder euro i slutet av granskningsperioden.

Den kommunala ekonomins utveckling till 2028, enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Resultatbildning						
1. Verksamhetsbidrag	-14,1	-14,3	-15,7	-16,3	-16,9	-17,5
2. Skatteinkomster	14,6	13,8	14,5	15,1	15,7	16,3
3. Statsandelar, driftsekonomin	3,7	3,4	3,8	3,8	3,9	4,2
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
5. Årsbidrag	4,6	3,1	2,8	2,8	2,8	3,2
6. Avskrivningar	-2,7	-2,8	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2
7. Extraordinära poster, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Räkenskapsperiodens resultat	1,8	0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,1
Finansiering						
9. Årsbidrag	4,6	3,1	2,8	2,8	2,8	3,2
10. Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Korrigeringsposter till den interna finansieringen	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
12. Intern finansiering, netto	4,3	2,9	2,6	2,6	2,6	3,0
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-4,7	-4,9	-5,0	-5,2	-5,4	-5,6
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
15. Investeringar, netto	-4,0	-4,1	-4,2	-4,4	-4,6	-4,8
16. Finansieringsbehov (intern finansiering-investeringar)	0,4	-1,1	-1,6	-1,8	-2,0	-1,8
17. Lånestock	19,6	20,5	21,9	23,5	25,3	26,8
18. Likvida medel	6,6	6,6	6,5	6,4	6,3	6,2
19. Nettoskuld (lån – likvida medel)	13,0	13,9	15,4	17,1	18,9	20,6

8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Det finländska arbetspensionssystemet bygger på flera olika pensionslagar. Pensionerna bestäms i huvudsak på samma grunder oberoende av pensionslag, men finansieringen av utgifterna varierar mellan de olika pensionslagarna. Det finländska arbetspensionssystemet finansieras med årliga arbetspensionsavgifter samt med pensionsmedel som fonderats på förhand och avkastningen från dem. Arbetspensionsavgifter tas ut hos arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansierar staten delvis pensionerna för statligt anställda, företagare, lantbruksföretagare och sjömän. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar, och pensionerna tjänas in på nästan samma sätt. Ålderspensioner som börjar betalas ut multipliceras med en livslängdskoefficient. Syftet med detta är att bromsa de ökande pensionskostnaderna och skjuta upp tidpunkten för pensionering. De löpande pensionerna höjs årligen med arbetspensionsindex som till 80 % påverkas av förändringen i konsumentpriser och till 20 % av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Alla arbetstagare inom den privata sektorn, med undantag för sjömän, omfattas av lagen om pension för arbetstagare, det vill säga ArPL. De arbetstagare som omfattas av ArPL utgör cirka 60 % av arbetskraften. ArPL-pensionerna finansieras i regel genom ett fördelningssystem, det vill säga med arbetspensionsavgifterna för respektive år. Dessutom finansieras en del av pensionerna delvis enligt fonderingsprincipen, det vill säga en del av de betalda arbetspensionsavgifterna fonderas för framtida pensioner och en del används för årets pensioner. Arbetspensionsavgifterna ska ligga på en sådan nivå att både utbetalningen av pensioner och den fondering som lagstiftningen förutsätter kan garanteras. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, det vill säga pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2022 cirka 31,7 %. Den reala diskontoräntan är 2,5 % till och med 2031 och 3,5 % från och med 2032.

Arbetspensionssystemet har en EMU-buffert vars syfte är att under vissa villkor möjliggöra en sänkning av arbetspensionsavgifterna i ett svagt konjunkturläge. På motsvarande sätt har bufferten utökats genom att man i ett gott ekonomiskt läge har tagit ut mer arbetspensionsavgifter än vad som hade behövts. För EMU-bufferten har det fastställts en målsatt nivå som motsvarar 2,5 % av den privata sektorns årliga lönesumma. EMU-bufferten har använts en gång för att sänka arbetspensionsavgifterna, på grund av covid-19-pandemin 2020. När bufferten används måste man komma överens om en senare höjning av arbetspensionsavgiften så att bufferten kan återställas till sin ursprungliga nivå. Man har kommit överens om att avgiftssänkningen 2020 ska kompenseras helt genom en höjning av avgiften 2022—2025.

Företagare, lantbruksföretagare och sjömän har egna pensionslagar. Företagarnas och lantbruksföretagarnas pensioner finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten. Ungefär 9 % av alla försäkrade omfattas av FöPL, det vill säga lagen om pension för företagare. Enligt uppskattningar svarar staten 2024 för cirka 30 % av FöPL-pensionerna och för cirka 86 % av lantbruksföretagarnas pensioner. Av sjömanspensionsutgifterna utgör statens andel 29 %, och resten av utgifterna finansieras med avgiftsinkomsterna.

Pensionslagen för den offentliga sektorn gäller anställda hos kommuner, välfärdsområden, staten, evangelisk-lutherska kyrkan samt Folkpensionsanstalten och Finlands Bank. Något över 20 % av de försäkrade omfattas av pensionssystemet för Kevas medlemssamfund (kommuner och välfärdsområden). Man har försökt avpassa den pensionsavgift som Keva tar ut på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden. Statens pensionssystem omfattar cirka 5 % av de försäkrade. De pensionsavgifter som tas ut hos arbetstagare som är försäkrade inom statens pensionssystem och hos statens arbetsgivare betalas till Statens pensionsfond. Från Statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka statens pensionsutgifter. Under 2024—2028 ökar intäktsföringen med en procentenhet per år från 41 % till 45 %. Resten täcks direkt ur statsbudgeten, ur vilken statens pensionsutgifter betalas i sin helhet.

Ökningen av antalet personer i pensionsåldern har lett till ökade pensionsutgifter. De ökade pensionsutgifterna har i sin tur minskat arbetspensionsanstaltens överskott. Även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna, hålls kapitalinkomsterna på en relativt hög nivå tack vare arbetspensionssektorns förskotts-fondering, och därmed uppvisar sektorn ett överskott. Överskottet har dock minskat klart sedan början av 2000-talet, eftersom överskottet i början av 2000-talet som högst var cirka 4 % i förhållande till BNP, medan överskottet under de senaste åren har varit cirka 1 % i förhållande till BNP. Arbetspensionsanstaltarna inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och deras tillgångar betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna.

År 2023 var arbetspensionssektorns överskott cirka 1,1 % i förhållande till BNP. Förmånsutgifterna ökade betydligt jämfört med året innan, men även avgiftsinkomsterna ökade, dock måttligare än utgifterna. I synnerhet kapitalinkomsterna ökade kraftigt 2023. Även om förmånsutgifterna fortsätter att

öka också under de kommande åren, kommer sektorn ändå att uppvisa ett överskott, framför allt tack vare ökningen av kapitalinkomsterna. Arbetspensionsanstaltens överskott kommer under de närmaste åren att uppgå till drygt 1 %.

Övriga socialskyddsfonder

Till de övriga socialskyddsfonderna hör i huvudsak Folkpensionsanstalten som sköter grundskyddet samt Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som sköter det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet. År 2023 uppgick de totala kostnaderna för förmånsfonderna till cirka 17,9 miljarder euro, varav cirka 16,6 miljarder euro var förmåner som betalas av FPA. De förmåner som betalas av FPA ökade med 1,8 % jämfört med 2022. Mest betalade FPA sjukförsäkringsersättningar (4,7 miljarder euro), pensionsförmåner (2,6 miljarder euro), arbetslöshetsförmåner (1,9 miljarder euro), allmänt bostadsbidrag (1,7 miljarder euro) och barnbidrag (1,3 miljarder euro). Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2023 var cirka 71 %, andelen försäkringsavgifter cirka 23 % och kommunernas andel cirka 4 %. Övriga intäkter utgjorde cirka 3 % av finansieringen.

Det är Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som svarar för skötseln av det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. Det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa finansieras genom obligatoriska arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare (ca 55 %), statsandelar (ca 40 %) och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter (ca 5 %). De förmåner som arbetslöshetskassorna betalade ut uppgick 2023 till något under 1,9 miljarder euro. Sysselsättningsfonden har en konjunkturbuffert för att jämna ut förhållandet mellan utgifter och inkomster till följd av konjunkturväxlingar. För Sysselsättningsfondens konjunkturbuffert har det fastställts ett maximibelopp för nettotillgångarna och nettoskulden som får motsvara högst de årliga utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 6 %. Sysselsättningsfonden visade 2023 ett klart överskott, och överskottet ökade konjunkturbuffertens nettotillgångar med 763 miljoner euro. Sysselsättningsfondens konjunkturbuffert hade nettotillgångar på cirka 2 miljarder euro vid utgången av 2023.

Sektorn för de övriga socialskyddsfonderna uppvisade ett svagt överskott 2023, men från och med 2024 beräknas saldota uppvisa ett underskott. År 2024 minskar sektorns avgiftsinkomster som en följd av att arbetslöshetsförsäkringspremien sänks med 1,4 procentenheter. Utgifterna minskar i sin tur i synnerhet till följd av de sparåtgärder som statsminister Orpos regering stegvis vidtar i fråga om de sociala förmånerna samt på grund av de ytterligare anpassningsåtgärder som det fattats beslut om våren 2024 och som vidtas från och med 2025. I lösningen för kanaliseringen av de besparingar som gäller socialskyddsfonderna 2025–2028 antas arbetslöshetsförsäkringspremien sjunka, samtidigt som sjukförsäkringsavgifterna höjs när statens andelar i sektorns utgifter minskar. De övriga socialskyddsfondernas finansiella balans kommer att växla något från år till år i och med att konjunkturfonderna används.

9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin

I avsnitten 5–8 behandlas varje undersektor till den offentliga ekonomin separat. I avsnitt 9 eftersträvas en sammanfattande granskning av regeringens diskretionära åtgärder och deras verkningar på hela den offentliga ekonomin. Granskningen i detta avsnitt beaktar inte så kallade finansiella operationer, till exempel lån och aktieförvärv.

I nedanstående tabell presenteras den kumulativa effekten på de offentliga finanserna av de beslut om inkomster och utgifter som fattas av statsminister Orpos regering. De åtgärder som försämrar balansen

i de offentliga finanserna har angetts som minusposter och de åtgärder som stärker balansen som plusposter. Effekterna anges i förhållande till den föregående valperiodens sista plan för de offentliga finanserna, det vill säga den tekniska plan för de offentliga finanserna som publicerades den 23 mars 2023.

Anpassning av de offentliga finanserna i enlighet med regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet (bilaga B) innehåller åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 4 miljarder euro beräknat på 2027 års nivå. Helheten innehåller förutom besparingar även utgiftsökningar och åtgärder som ökar inkomsterna.

Konsekvensbedömningarna av åtgärderna har till vissa delar preciserats efter att regeringsprogrammet blev klart. Därtill har konsekvenserna för de olika sektorerna inom den offentliga ekonomin preciserats. Bedömningarna kommer att preciseras ytterligare i samband med beredningen av budgeten och ramarna samt beredningen av regeringspropositioner, men regeringen har förbundit sig till den åtgärdshelhet som anges i bilaga B till regeringsprogrammet.

De ovannämnda riktlinjer för utgifterna som anges i regeringsprogrammet stärker i tabellen de offentliga finanserna med ett nettobelopp på cirka 1,0 miljard euro beräknat på 2024 års nivå. I slutet av valperioden, 2027, uppgår effekten till 3,1 miljarder euro. Det är fråga om en uppskattning som baserar sig på aktuella uppgifter. Tabellen innehåller inte välfärdsområdenas egna utvecklingsåtgärder. Besparingen i anslutning till dem är 0,9 miljarder euro på 2027 års nivå i bilagan till regeringsprogrammet. Om denna besparing beaktas, stärks de offentliga finanserna med 4,0 miljarder euro på 2027 års nivå. Inte heller en minskning av indexhöjningarna av statsandelarna för kommunal basservice med en procentenhet per år stärker i tabellen de offentliga finanserna, eftersom en total förstärkning av dem med som planerat över 100 miljoner euro kräver egna anpassningsåtgärder av kommunerna. I tabellen har man strävat efter att beakta hur inbesparingarna i förmånsutgifterna påverkar skatteinkomsterna. Effekten av indexbesparingarna presenteras med nominella belopp. Granskningen innehåller inte finansiella investeringar. I regeringsprogrammet är dessa föremål för en besparing på 80 miljoner euro på 2027 års nivå. Inom de offentliga finanserna stärks statens och kommunernas finansiella ställning genom att de besparingar som åtgärderna i regeringsprogrammet ger upphov till för socialskyddsfondernas del kanaliseras till att bromsa skuldsättningen.

Som ett led i anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna (utöver ovannämnda 4 miljarder euro) har regeringen dragit upp riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder genom vilka man strävar efter att stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro på 2027 års nivå. Denna helhet ingår inte i granskningen i tabellen.

Ytterligare anpassningsåtgärder

Vid förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna våren 2024 fattade regeringen beslut om nya anpassningsåtgärder för att uppnå de olika målen. Besparingarnas andel i regeringens nya åtgärdshelhet för att stärka de offentliga finanserna är cirka 1,3 miljarder euro på 2025 års nivå och 1,6 miljarder euro på 2028 års nivå.

De besparingar som enligt regeringsprogrammet ska göras i förvaltningens omkostnader ökas ytterligare, och man lättar även på välfärdsområdenas skyldigheter. Bland företagsstöden sänks det regionala transportstödet, och Business Finlands fullmakt att bevilja understöd för annat än FoU-finansiering sänks. Besparingar görs också bland annat i utvecklingssamarbetet och i projektreserveringar för ospecificerade trafikprojekt.

Utöver de besparingar i understöden som det beslutats om i regeringsprogrammet görs det nya besparingar i statsandelarna inom alla ansvarsområden. Dessutom tidigare läggs vissa besparingar som det beslutats om i regeringsprogrammet. Bland annat tidigare läggs besparingarna i utvecklingen av trafikledsnätet, utvecklingssamarbetet, undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd samt understöden för främjande av hälsa och social välfärd.

Nya skattebeslut har beskrivits i avsnittet om skatter.

Det tidsbundna investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet

För investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet har det anvisats ett anslag på sammanlagt 770 miljoner euro. De hittills riktade åtgärderna utgörs huvudsakligen av utveckling av trafikledsnätet och basunderhåll av transportinfrastrukturen.

De inkomster med vilka investeringsprogrammet hittills har finansierats är inte inkomster i den bemärkelse som avses i tabellen. I tabellen används begrepp enligt nationalräkenskaperna, och därmed stärks de offentliga finanserna inte av de finansiella operationerna. I tabellen försvagar investeringsprogrammet därför saldot i de offentliga finanserna.

Välfärdsområdena

Regeringens beslut om utgifter och inkomster i anslutning till välfärdsområdenas uppgifter (inklusive lagstadgade reformer och statsunderstöd och ersättningar som betalas till välfärdsområdena) ingår i tabellen i avsnittet om välfärdsområdenas ekonomi. Det är möjligt att även en del av statsunderstöden för andra utvecklingsprojekt inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde riktas till välfärdsområdena, men dessa har inte beaktats i denna granskning.

Kostnadseffekten av de uppgiftsändringarna enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och denna plan för de offentliga finanserna är en minskning av välfärdsområdenas utgifter med cirka 685 miljoner euro netto 2028. Kostnadseffekten av de uppgifter som under statsminister Marins regeringsperiod anvisats välfärdsområdena och som påverkar denna ramperiod samt av de nya åtgärderna enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och denna plan för de offentliga finanserna är en minskning av utgifterna med sammanlagt cirka 259 miljoner euro netto 2028. Ändringen förklaras framför allt av att finansieringsansvaret för transporterna i anslutning till prehospital akutsjukvård överförs till välfärdsområdena samt av de nya uppgiftsändringar som anges i denna plan för de offentliga finanserna (och förtecknas i avsnitt 6.1).

I avsnittet om social- och hälsovårdstjänster i tabellen över anpassningsåtgärder i bilaga B till regeringsprogrammet ingår välfärdsområdenas egna utvecklingsåtgärder som en egen punkt. Enligt finansministeriets uppskattning är sparpotentialen i anslutning till dem cirka 0,9 miljarder euro på 2027 års nivå. Genom dessa åtgärder strävar man efter att stärka välfärdsområdenas ekonomi genom att effektivisera områdenas funktioner, förnya verksamhetssätten och öka samarbetet mellan områdena. Varje område beslutar självständigt om sina reformer och anpassningsåtgärder, och åtgärdernas sparpotential och tidtabellerna för genomförandet varierar beroende på område. Effekterna av dessa åtgärder har i denna plan för de offentliga finanserna inte beaktats i finansieringen till välfärdsområdena, utan de besparingar som åtgärderna medför realiseras i välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering på basis av en justering i efterhand.

Till välfärdsområdena betalas också statsunderstöd och andra ersättningar. Under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel anvisas 2024—2027 sammanlagt cirka 2,7 miljoner euro per år för tryggnad av social- och hälsovårdstjänster på samiska, för det utvecklingsprojekt som gäller Klient- och patientsäkerhetscentret i Österbottens välfärdsområde samt för de kompetensnätverk som inrättas i

anslutning till Borgå och Raseborgs sjukhus. I anslutning till FoU-satsningarna anvisas 2024—2028 sammanlagt 40 miljoner euro per år för statlig finansiering av forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete, vilket innebär en ökning på 5 miljoner euro per år från och med 2025. Nivån på finansieringen av kompetenscentrumen inom det sociala området sjunker med 1 miljon euro per år. Nivån på finansieringen av skyddshemmen stiger med 1 miljon euro, vilket i någon mån ökar också de ersättningar som betalas till välfärdsområdena.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Genom sin skattepolitik strävar statsminister Orpos regering efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. Utöver de skatteåtgärder som ingår i regeringsprogrammet, av vilka många har genomförts redan 2024, kommer regeringen på grund av det allvarliga läget i de offentliga finanserna att vidta skatteåtgärder som stärker de offentliga finanserna. Regeringen har också fattat beslut om skattelösningar som främjar investeringar.

I enlighet med regeringsprogrammet görs en indexjustering i beskattningsgrunderna för förvärvsinkomster, med undantag för 2025, då det i fråga om de två högsta inkomstgränserna i statens inkomstskatteskala inte görs någon justering. År 2024 ändrades dimensioneringen av indexjusteringen så att en andel som motsvarar sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien med 0,2 procentenheter riktades till staten så att de besparingar som gäller Sysselsättningsfonden kunde styras till att stoppa statens skuldtutveckling. Dessutom lindras beskattningen av arbete stegvis under regeringsperioden med betoning på låg- och medelinkomsttagare, och 2025 införs en barnförhöjning i arbetsinkomstavdraget. Kommunalbeskattningens effektivitet förbättras genom att förvärvsinkomstavdraget slopas och genom att arbetsinkomstavdraget höjs i motsvarande grad.

Den mest betydande anpassningsåtgärden inom den offentliga ekonomin är höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen och skattesatsen för försäkringspremier från 24 procent till 25,5 procent. Dessutom överförs de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent, med undantag för tidningar och tidskrifter, till en skattesats på 14 procent och höjs mervärdesskattesatsen för sötsaker från den nuvarande reducerade skattesatsen på 14 procent till den nya allmänna mervärdesskattesatsen på 25,5 procent.

Under ramperioden görs flera lättnader i beskattningen av trafiken. Punktskatten på drivmedel sänks vid ingången av 2024 för att under ramperioden kompensera den genomsnittliga höjning av bränslepriserna som följer av höjningen av distributionsskyldigheten enligt regeringsprogrammet. Dessutom sänks bränsleskattens koldioxidkomponent och fordonsskattens grundskatt.

Skattesatsen för mark åtskildes från den allmänna fastighetsskattesatsen, och dess nedre gräns höjdes vid ingången av 2024 till 1,30. Höjningen ökar fastighetsskatteinkomsterna i de 245 kommuner där den allmänna fastighetsskattesatsen var lägre än så 2023.

Överlåtelsebeskattningen ändrades vid ingången av 2024 så att överlåtelseskattesatsen i fråga om fastigheter, bostadsaktiebolag och andra värdepapper sänktes och befrielsen från skatt för den som köper sin första bostad slopades.

Vid ingången av 2024 infördes en tilläggsskatt för stora koncerner som grundar sig på ett direktiv av rådet.

Under ramperioden görs dessutom flera mindre skatteändringar som skärper eller lindrar beskattningen, av vilka minskningen av hushållsavdraget och höjningarna av tobaksaccisen är de mest betydande med tanke på skatteintäkterna.

De ändringar som gäller beskattningen och bedömningen av konsekvenserna av ändringarna för statsfinansernas vidkommande behandlas närmare i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomin vidkommande i avsnitt 7.2.

Den kommunala ekonomin

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering anvisas kommunerna inga nya uppgifter eller skyldigheter. Om kommunerna får nya eller mer omfattande uppgifter anvisas full statsandel för uppgifterna och de ändringar i beskattningsgrunderna som staten beslutat om kompenseras kommunerna.

Den största anpassningsåtgärd som regeringen direkt riktar till den kommunala ekonomin är en besparing som motsvarar en höjning på en procentenhet i indexhöjningen av statsandelen för basservice 2024—2027. Till följd av detta minskar statsandelarna gradvis och effekten stiger till cirka 111 miljoner euro 2027. I tabellen har det antagits att kommunerna inte omedelbart anpassar sina utgifter eller höjer sina skatter till följd av indexnedsänkningen. Den kommunala ekonomin stärks dock av höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark vid ingången av 2024. Detta ökar kommunernas skatteinkomster med uppskattningsvis 108 miljoner euro per år. Till statsandelen anvisas dessutom ett tillägg på 277 miljoner euro för att lindra den minskning av statsandelen som gjordes i anslutning till justeringen av överföringskalkylen för social- och hälsovården i november 2023. Som ett led i de nya anpassningsåtgärderna våren 2024 minskar kommunernas uppgifter och skyldigheter eller alternativt ökar kommunernas avgiftsinkomster så att de offentliga finanserna stärks med 100 miljoner euro från och med 2025. Nästan alla andra åtgärder som regeringen riktar direkt till kommunerna har antagits ha lika stor inverkan på kommunernas inkomster och utgifter.

Utöver ovannämnda åtgärder har indexfrysningarna och besparingarna när det gäller socialskyddsförmånerna olika konsekvenser för den kommunala ekonomin. De minskar direkt kommunernas utgifter, men minskar å andra sidan också skatteintäkterna, eftersom man vid granskningen inte beaktar vilka konsekvenser den ökning av sysselsättningen som eftersträvas genom reformerna har med tanke på skatteinkomsterna.

Till följd av regeringens beslut minskar compensationen till kommunerna för förlorade skatteinkomster 2025 med cirka 370 miljoner euro på grund av sloandet av förvärvsinkomstavrdraget och de anpassningsåtgärder som gäller skatterna. På motsvarande sätt ökar dessa åtgärder kommunernas skatteinkomster.

Den sänkning av arbetslöshetsförsäkringspremien och andra socialskyddsavgifter som genomfördes i början av 2024 ökar dessutom kommunernas skatteinkomster och minskar de kommunala arbetsgivarnas betalningsbörda med cirka 300 miljoner euro per år. År 2025 ökar effekten ytterligare med cirka 60—70 miljoner euro i och med lösningen för kanalisering av de besparingar som gäller socialskyddsfonderna. Sammantaget beräknas regeringens åtgärder stärka den kommunala ekonomin med i genomsnitt cirka 0,6 miljarder euro per år under ramperioden.

Den kommunala ekonomin behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Socialskyddsfonderna

Socialskyddsfondernas utgifter och inkomster påverkas i betydande grad av de åtgärder som det beslutats om i regeringsprogrammet. De minskar förmånsutgifterna med cirka 0,5 miljard euro på 2024 års nivå och med cirka 1,4 miljarder euro på 2027 års nivå. Statens och kommunernas betalningsandelar till socialskyddsfonderna minskar 2024 med cirka 0,3 miljarder euro och 2027 med cirka 0,9 miljarder euro. De anpassningsåtgärder som det beslutats om vid vårens ramförhandlingar minskar förmånsutgifterna från och med 2025. År 2025 minskar förmånsutgifterna med cirka 0,2 miljarder euro och 2027 med cirka 0,5 miljarder euro.

Sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremierna 2024 och kanaliseringen av förmånsbesparingarna till staten och lokalförvaltningen har en betydande inverkan på socialskyddsavgifterna. Sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremierna 2024 minskar premieinkomsterna med nästan 1,4 miljarder euro. Dessutom minskar sjukförsäkringspremierna med något under 0,9 miljarder euro 2024. År 2025 minskar arbetslöshetsförsäkringspremierna med cirka 0,8 miljarder euro, och sjukförsäkringspremierna stiger med 0,8 miljarder euro. En del av ändringen beror på lösningen för kanaliseringen av de besparingar som gäller socialskyddsfonderna. Till följd av lösningen minskar de socialskyddsavgifter som andra socialskyddsfonder får, och statens andelar minskar. År 2026 minskar de försäkrades arbetspensionsavgifter enligt antagandena med cirka 0,3 miljarder euro.

Ändringarna i socialskyddsavgifterna påverkar också skatteinkomsterna från förvärvsinkomsterna, intäkterna av samfundsskatten samt betalningsbördan för arbetsgivare inom den offentliga sektorn. I tabellen har man också bedömt deras konsekvenser för statens och kommunernas ekonomi. I kalkylerna har man också beaktat vilka effekter lösningen för kanaliseringen av besparingarna har för socialskyddsfondernas avgiftsinkomster och statens finansieringsandelar.

De sammantagna effekterna på de offentliga finanserna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, miljarder euro

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inverkan på statens anslag, regeringsprogr. bilaga B (inkl. statens bostadsfond)	0,0	0,7	1,9	2,4	3,1	3,2
Investeringsprogram	0,0	-0,4	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Ytterligare besparingar våren 2024, netto			1,2	1,4	1,3	1,4
Övriga beslut som ökar statens anslag	-0,1	-0,2	-0,4	-0,5	-0,5	-0,7
Övriga beslut som minskar statens anslag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Uppskattad effekt på skatteinkomsterna av besparingarna i förmånsutgifterna i bilaga B till regeringsprogrammet	0,0	-0,2	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Beslut som ökar statens skatteinkomster	0,0	0,9	2,4	2,6	2,7	2,7
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,6	-1,2	-1,4	-1,6	-1,6

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Övriga beslut som ökar statens inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Konsekvenserna av ändringarna i socialskyddsavgifterna för skatteinkomsterna och arbetsgivarkostnaderna	0,0	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Effekterna på saldot i statsfinanserna, netto	-0,1	1,0	4,6	5,1	5,6	5,7
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas inkomster (övr.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som minskar välfärdsområdenas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	-0,1	-0,4	-0,6	-0,7
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas utgifter (övr.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som minskar välfärdsområdenas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,1	0,4	0,6	0,7
Effekterna på saldot för välfärdsområdena, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas inkomster (ytterligare åtgärder 2024)	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas utgifter (ytterligare åtgärder 2024)	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster	0,0	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Konsekvenserna av ändringarna i socialskyddsavgifterna för skatteinkomsterna och arbetsgivarkostnaderna	0,0	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Effekterna på saldot för den kommunala ekonomin, netto	0,0	0,4	0,7	0,7	0,6	0,6

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Effekterna av regeringsprogrammet på socialskyddsfondernas utgifter	0,0	0,7	1,4	1,8	2,0	2,0
Effekterna av de ytterligare åtgärderna våren 2024 på utgifterna			0,2	0,4	0,5	0,5
Effekterna av regeringsprogrammet på socialskyddsfondernas inkomster (uppskattning)	0,0	-0,3	-1,0	-1,2	-1,3	-1,3
Effekterna av de ytterligare åtgärderna våren 2024 på inkomsterna			-0,2	-0,4	-0,5	-0,5
Ändringar i socialskyddsavgifterna	0,0	-2,3	-2,3	-2,4	-2,4	-2,5
Effekterna på saldoto för socialskyddsfonderna, netto	0,0	-1,8	-1,9	-1,8	-1,8	-1,8
Effekterna på saldoto för de offentliga samfunden, netto	-0,1	-0,4	3,4	3,9	4,4	4,5
I förhållande till totalproduktionen	0,0 %	-0,1 %	1,2 %	1,3 %	1,4 %	1,4 %

10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Direkta skatter	32,8	32,9	33,9	35,8	37,4	38,9
Skatter på produktion och import	35,5	36,6	38,8	39,7	40,9	41,6
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt ¹	69,4	70,4	73,7	76,5	79,4	81,6
Försäljnings- och avgiftsintäkter	4,6	4,7	4,7	4,8	4,8	4,9
Kapitalinkomster	2,9	3,3	2,9	2,8	2,7	2,8
Övriga inkomster	4,4	4,2	4,3	4,2	4,0	4,1
Inkomster sammanlagt	81,3	82,6	85,6	88,3	90,9	93,4
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	17,5	17,9	17,8	18,2	18,7	19,2
Kapitalutgifter	2,4	2,5	3,3	3,5	3,9	4,3
Subventioner	2,4	2,5	2,4	2,5	2,4	2,4
Sociala förmåner och sociala understöd	5,2	5,4	5,4	5,4	5,5	5,6
Övriga inkomstöverföringar	55,8	57,1	58,7	59,7	60,6	61,3
till övriga offentliga samfund	49,6	51,2	52,9	53,6	54,5	55,1
Bruttoinvesteringar	4,6	5,4	6,9	6,8	7,3	7,2
Övriga utgifter	1,7	0,8	0,5	0,4	0,4	0,4
Utgifter sammanlagt	89,5	91,7	94,9	96,5	98,9	100,4
Konsumtionsutgifter	18,1	18,5	18,4	19,1	19,7	20,4
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	-8,2	-9,1	-9,3	-8,2	-8	-7,1

¹⁾ Inkluderar gåvo- och arvsskatt

Kommunförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Skatter och socialskyddsavgifter	13,1	13,7	14,5	15,1	15,7	16,3
varav kommunalskatt	9	9,6	10,4	10,8	11,2	11,7
samfundsskatt	2	1,7	1,7	1,8	1,9	2
fastighetsskatt	2,1	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6
Försäljnings- och avgiftsinkomster	7,2	7,3	7,4	7,5	7,6	7,8
Erhållna inkomstöverföringar från staten	8,4	8,3	8,7	8,8	8,9	9,3
Övriga inkomster	1,9	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2
Inkomster sammanlagt	30,6	31,3	32,7	33,5	34,4	35,5
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning	23,5	23,9	24,7	25,4	26,2	26,8
Sociala understöd och naturaförmåner	0,9	0,9	1,2	1,3	1,3	1,4
Övriga inkomstöverföringar	1,7	1,7	2,1	2,1	2,1	2,1
Kapitalutgifter	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9	1
Bruttoinvesteringar	5,2	5,4	5,6	5,8	6	6,2
Övriga utgifter	0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Utgifter sammanlagt	32	32,7	34,4	35,4	36,5	37,5
Konsumtionsutgifter	21,1	21,6	22,8	23,7	24,6	25,4
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	-1,4	-1,3	-1,7	-1,9	-2,1	-2

Välfärdsområdena

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Försäljnings- och avgiftsintäkter	6,3	6,5	6,8	7	7,2	7,4
Statlig finansiering	25,7	26,6	28,7	29,6	30,2	30,2
Övriga inkomster	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Totala inkomster	32,2	33,3	35,8	36,8	37,6	37,9
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning	26,2	27,1	27,9	28,7	29,5	30,3
Sociala förmåner och naturaförmåner	6	6,3	6,6	6,9	7,2	7,5
Investeringar	1,4	1,3	1,3	1,2	1,1	1
Kapitalutgifter	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Övriga utgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totala utgifter	33,8	34,9	36,1	37,1	38,2	39,2
Konsumtionsutgifter	26,4	27,4	28,3	29,2	30,1	31,1
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	-1,6	-1,6	-0,3	-0,3	-0,5	-1,3

Arbetspensionsanstalterna

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Kapitalinkomster	5,4	6,8	7,7	8,1	8,5	8,7
Socialskyddsavgifter	26,6	27,3	28,3	29,2	30,4	31,5
varav arbetsgivarnas avgifter	18,0	18,4	19,1	20,0	20,8	21,6

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
de försäkrades premier	8,6	8,8	9,1	9,2	9,6	9,9
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	2,9	3,1	3,1	3,3	3,5	3,7
Övriga inkomster	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0
Inkomster sammanlagt	35,8	38,0	40,1	41,5	43,3	44,9
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3
Sociala förmåner och sociala understöd	29,1	31,2	32,1	33,0	34,1	35,3
Övriga utgifter	2,5	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1
Utgifter sammanlagt	32,7	35,0	36,1	37,2	38,3	39,7
Konsumtionsutgifter	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	3,0	3,0	4,0	4,3	4,9	5,2

Övriga socialskyddsfonder

	2023*	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Kapitalinkomster	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter	7,1	5	5,3	5,7	5,9	6
varav arbetsgivarnas avgifter	3	2	2,4	2,6	2,7	2,8
de försäkrades premier	4,1	3	2,9	3,1	3,2	3,3
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	14	14,6	13,9	13,5	13,5	13,5
Övriga inkomster	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Inkomster sammanlagt	21,3	19,9	19,4	19,5	19,6	19,8
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Sociala förmåner och sociala understöd	17,9	18,4	17,8	17,5	17,4	17,6
Övriga utgifter	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
Utgifter sammanlagt	20,2	20,9	20,2	20	19,9	20,2
Konsumtionsutgifter	3,8	3,8	3,9	3,8	3,9	4
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	1,1	-1	-0,8	-0,5	-0,4	-0,4

Saldot och skulderna för de offentliga samfunden i förhållande till BNP fördelade enligt de centrala sektorerna och enheterna utanför de centrala sektorerna¹

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Offentliga samfund sammanlagt								
Saldo i förhållande till BNP	-2,8	-0,5	-2,5	-3,5	-2,8	-2,2	-1,9	-1,7
Skulder i förhållande till BNP	72,6	73,5	75,8	80,9	82,8	83,4	83,7	84,4

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Centrala sektorer sammanlagt								
Saldo i förhållande till BNP	-2,6	-0,5	-2,3	-3,2	-2,4	-1,9	-1,7	-1,5
Skulder i förhållande till BNP	70,4	71,5	73,7	78,4	80	80,4	80,6	81,2
Utomstående enheter sammanlagt								
Saldo i förhållande till BNP	-0,2	0	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2
Skulder i förhållande till BNP	2,1	2	2,2	2,5	2,8	3	3,1	3,2

¹⁾ Statistikcentralen publicerar enheterna som hör till de offentliga samfundet på webbsidan:
https://www.stat.fi/meta/luokitukset/_linkki/soveltamisp.html

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik

Inkomster och utgifter vid oförändrad politik

	2023* nivå, md euro	2023* % av BNP	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	147,4	53,1	53	53,3	53,1	52,9	52,7
Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	154,4	55,6	56,5	56,1	55,3	54,8	54,5

BILAGA 1	I kalkylerna använda prognoser och antaganden
BILAGA 2	Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna
BILAGA 3	Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna
BILAGA 4	Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna
BILAGA 5	Jämförelse med kommissionens senaste prognos
BILAGA 6	Stabilitetsprogrammet
SÄNDLISTA	Riksdagens centralkansli Republikens presidents kansli Ministerierna
FÖR	Finansutskottets sekretariat
KÄNNEDOM	Statens revisionsverk

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

Använda prognoser och antaganden

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
BNP, volymförändring	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5	1,3	1,1
BNP, prisförändring	5,4	4,8	1,7	2,0	2,3	2,2	2,2
BNP, värde, mn euro	267 687	277 625	282 204	292 428	303 635	314 374	324 618
BNI, värde, mn euro	270 178	277 131	284 129	294 353	305 560	315 899	326 143
Konsumentprisindex, ändring, %	7,1	6,2	1,9	1,3	1,4	1,8	2,0
Inkomstnivåindex, ändring, %	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1	3,0	3,0
Byggnadskostnadsindex, ändring, %	8,2	3,0	-1,1	0,5	0,8	2,4	2,4
Basprisindex för hemmamarknadsvaror, ändring, %	20,3	-2,2	-1,0	0,9	1,2	1,2	1,3
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,2	7,4	7,2	6,7	6,3	6,2
Lönesumma, förändring, %	6,6	4,9	2,7	4,0	4,3	4,1	3,9
Kort ränta, 3 mån., %	0,3	3,4	3,6	2,7	2,2	2,0	2,0
Lång ränta, 10 år, %	1,7	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7
ArPL-index	2691	2874	3037	3086	3137	3191	3256
FPL-index	1674	1805	1911	1938	1961	1988	2024
Prisindex för basservicen, prognos I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	3,7	4,5	2,1	3,1	3,4	3,2	2,7
— indexjustering	2,5	3,8	2,2	3,1	3,4	3,2	2,7
— indexjustering	0,0	0,0					
Universitetsindex (vid budgetering använd prognos)	6,1	3,7	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Yrkesutbildningsindex	7,3	3,0	2,2	2,4	2,4	2,4	0,0
YLE-index	4,0	4,9	3,0	2,6	2,5	2,6	0,0
Välfärdsområdesindex		3,52	2,53	2,72	2,80	2,62	2,70
Arbetslöshetsförsäkringspremie							
— arbetsgivare, genomsnitt	1,51	1,54	0,82	0,43	0,43	0,43	0,43
— arbetstagare	1,50	1,50	0,79	0,40	0,40	0,40	0,40
ArPL-avgift	24,9	24,8	24,8	24,8	24,4	24,4	24,4
— arbetsgivare	17,4	17,4	17,3	17,3	17,3	17,3	17,3
— arbetstagare under/= $\leq$ 53 år	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
— arbetstagare över 53 år	8,65	8,65	8,65	8,65	7,15	7,15	7,15
— lönekoeficient	1,501	1,558	1,637	1,674	1,725	1,770	1,819
Försäkrades sjukförsäkringspremier							
— löntagares dagpenningsspremie	1,18	1,36	1,01	0,78	0,85	0,82	0,81

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
— löntagares och företagares sjukvårdspremie	0,53	0,60	0,51	0,95	0,99	0,99	0,94
— pensionstagares sjukvårdspremie	1,50	1,57	1,48	1,50	1,54	1,54	1,49
Statens arbetsgivaravgifter	18,5	18,6	18,2	18,8	19,1	19,0	19,0
— sjukförsäkringspremie	1,34	1,53	1,16	1,73	1,80	1,76	1,76
— pensionsavgift (StaPL)	17,12	17,11	17,08	17,08	17,25	17,25	17,25
Kommunernas arbetsgivaravgifter	24,3	24,0	22,5	22,6	23,0	23,0	23,0
— sjukförsäkringspremie	1,34	1,53	1,16	1,73	1,80	1,76	1,76
— övriga socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
— arbetslöshetsförsäkringspremie	1,97	1,91	1,01	0,53	0,53	0,53	0,53
— pensionsavgift (KomPL)	20,3	19,8	19,6	19,6	20,0	20,0	20,0

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella ändringar

De strukturella ändringar som ingår i rambeslutet sänker ramnivån för 2025—2027 beroende på året med cirka 0,5—0,7 miljarder euro jämfört med regeringens första rambeslut från hösten 2023. Av tabellen nedan framgår närmare de strukturella ändringarna efter rambeslutet hösten 2023 och deras verkningar på ramnivån för valperioden 2025—2027.

Strukturella ändringar i ramen, mn euro

Moment	Ärende	2024 ¹	2025	2026	2027
Kompletterande budgetprop. 2024, Planen för de offentliga finanserna 2025—2028					
27.10.18	Nytt försvarsmaterielbistånd till Ukraina. Utgifter utanför ramen i enlighet med rambestämmelsen.	20,7	3	8	17
28.89.31	Teknisk ändring. Precisering av den överföring som görs från kommunernas skatteinkomster.	-295,2	-295,2	-295,2	-295,2
28.90.30	Teknisk ändring. Utjämning med avseende på 2023 av de inkomster och kostnader som överförts från kommunerna i samband med social- och hälsovårdsreformen. Den retroaktiva överföring som redan ingått i ramarna neutraliseras i fråga om 2024—2025 och periodiseras på nytt på 2025—2027.	111,9	37,3	-74,6	-74,6
28.90.30	Teknisk ändring. Utjämning med avseende på 2023 av de inkomster och kostnader som överförts från kommunerna i samband med social- och hälsovårdsreformen har preciserats i och med slutförandet av beskattningen för 2022. Utjämningen med avseende på 2023 av de inkomster och kostnader som överförts från kommunerna till välfärdsområdena periodiseras på 2025—2027.		-92,3	-92,3	-92,3

Moment	Ärende	2024 ¹	2025	2026	2027
28.90.30	Teknisk ändring. Konsekvenserna av preciseringen av överföringskalkylen över de inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena på kommunernas statsandelar lindras: Den minskning i statsandelen för 2024 som föranleds av att beskattningen slutförts överförs till åren 2025—2027.	192	-64	-64	-64
Tilläggs- budgetprop. 2024, planen för de offentliga finanserna 2025—2028					
26.20.70	Ändrad tidsmässig fördelning när det gäller byggandet av ett stängsel vid östgränsen.	74	-74		
Planen för de offentliga finanserna 2025—2028					
24.90.66	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om det finansiella bidraget till den europeiska fredsfaciliteten (EPF).		-45,4	24,0	21,3
24.90.66	Tillägg i det finansiella bidraget till den europeiska fredsfaciliteten (EPF). Det nya stödet till Ukraina är utgifter utanför ramen i enlighet med rambestämmelsen.				2,1
26.30.20	Anslagsökning som hänför sig till rescEU-projektet för CBRN-lagerhållning. Genomgångspost, den ersättning som fås av EU-kommissionen i efterskott				
	intäktsförs under moment 12.39.10.		1	1	1
27.10.18	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om finansieringen av Försvarmaktens projekt Flottilj 2020. Resten av tillägget förläggs till 2028—2029.	-307,0	44,4	130,5	80,6
27.10.18	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om beställningsfullmakten UKR 2023. Motsvarande ökning i fråga om 2028.		-6,6		

Moment	Ärende	2024 ¹	2025	2026	2027
28.89.31	Teknisk ändring. Effekterna av de ytterligare åtgärder som fastställdes våren 2024 med avseende på efterfrågan på välfärdsområdenas tjänster.			-3,4	-7,9
28.90.30	Teknisk ändring. Effekten på statsandelen för kommunal basservice som följer av att kommunernas sysselsättningsskyldighet (i fråga om arbetslösa arbetssökande som fyllt 57 år) slopas i enlighet med regeringsprogrammet. Den minskande effekten på statsandelen bör beaktas som en faktor som sänker ramnivån för att inbesparingen i statsfinanserna ska uppnås.	-18,7	-20,8		-23,0
28.99.99 och 29.80.89	Ändrad tidsmässig fördelning av betalning av kapital till Stiftelsen Finlands arkitektur- och designmuseum (som en del av avvecklingen av ramreserveringen).	18	-18		
28.99.99 och 33.10.57	Teknisk ändring. Den ramreservering som anknyter till totalreformen av utkomststödet och som minskar ramutgifterna avvecklas och överförs till ett moment utanför ramen som en inbesparing. Ramnivån höjs på motsvarande sätt så att åtgärden är ramneutral.			20	35
28.99.99	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om beredskapen för ökade FoU-utgifter. Motsvarande ökning i fråga om 2028.	3,8	-63,1		-104,6
29.70.55 och 33.10.54	Teknisk ändring. Återbetalning av bostadstillägget för studerande och slopande av att studerande får allmänt bostadsbidrag. Åtgärden minskar anslaget under moment 33.10.54 utanför ramen och ökar anslaget under moment 29.70.55 inom ramen.	161	357		350
30.01.05	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om Naturresursinstitutets omkostnader (i anknytning till uppföljning av lantbrukets miljöpåverkan, således CAP-planen). Motsvarande ökning gäller följande valperiod.				-2,3

Moment	Ärende	2024 ¹	2025	2026	2027
31.10.77	Anslag som motsvarar EU:s CEF-stöd för trafikledsprojekt. Genomgångspost vars motsvarande ersättning fås i efterskott och intäktsförs under moment 12.31.10.		9,5	26,3	35,1
31.10.77	Planering av utvecklande av huvudbanan Riihimäki—Tammerfors. Projektet är en del av investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet. Ramnivån höjs i linje med utgifterna.		6	6	6
32.01.41	Ändrad tidsmässig fördelning av betalningarna för en kvantdator.	-0,5	0,5		
32.20.41	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar av energistöd.		5,5	-10,9	
32.30.40	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar från den fullmakt som överförts från programmen vid de yttre gränserna.	3,2			-3,2
32.30.42	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar av stöd till utvecklingsprojekt för företag.		1	2	
32.30.64	Ändrad tidsmässig fördelning inom strukturfondsfullmakterna under perioden 2021—2027.		32,9	73,7	26,6
33.10.57	Spareffekten av ändringen när det gäller godtagbara boendeutgifter i utkomststödet är mindre än beräknat. Ändring av grunderna under ett moment utanför ramen.		-7	-7	-7
33.10.60	Teknisk ändring. Folkpensionsanstaltens verksamhetskostnader minskar som en följd av lösningen för hur besparingarna kanaliseras inom fondekonomin.		-17	-17	-17
33.30.60	Teknisk ändring. Sjukförsäkringens statsandelar minskar som en följd av lösningen för hur besparingarna kanaliseras inom fondekonomin.		-450	-465	-480
33.60.36	Nätverksbaserade kompetenscenter i Borgå och Raseborg. Projektet är en del av investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet. Ramnivån höjs i linje med utgifterna.		1	1	1
Sammanlagt		-	-745,2	-481,7	-595,3

¹⁾ I fråga om 2024 har en del ändringar redan beaktats i den kompletterande budgetpropositionen eller i tilläggsbudgetpropositionen och en del kommer att beaktas senare i samband med tilläggsbudgetar. Därutöver har i fråga om 2024 endast de ändringar som har konsekvenser för 2025—2027 beaktats.

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2025—2028 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2025. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder, uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån en uppskattad höjning av pris- och kostnadsnivån.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån jämfört med föregående rambeslut uppgår till sammanlagt cirka 1,6 miljarder euro för 2025, med beaktande av övergången till pris- och kostnadsnivån 2025. Indexfrysningarnas och indexbromsarnas inverkan ingår inte i siffrorna ovan.

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2025, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
15-17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	90,3		
18-19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning på 1,5 % ¹		204,2	
01 och 20 Försvarsmaktens övriga indexbundna utgifter	Föregripande höjning på 1,5 % ²		82,0	
01-14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar		-	
Utgifter för trafiknätet	Konsumentprisindex			24,6
01-14, 20-28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			37,3
30-39 Lagstadgade indexerade statsbidrag till kommuner och samkommuner m.fl.	Statsandelsindex	88,6		
31 Velfärdsområdenas finansiering	Velfärdsområdesindex	674,2		
30-39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Konsumentprisindex			23,0
30 Statlig finansiering för yrkesutbildningen	Yrkesutbildningsindex	24,8		
40-49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			41,8
50-59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex, Arbetspensionsindex, Konsumentprisindex	26,7		
51-52 Statlig finansiering till ev-luth. kyrkan och understöd till ortodoxa kyrkan	Konsumentprisindex	0,4		
56 Statlig finansiering för de nationella konstinstitutionernas verksamhet	Förtjänstnivåindex (2/3) och konsumentprisindex (1/3)	1,7		

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
50-59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Konsumentprisindex			
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	71,2		
50-59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			55,5
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex			7,3
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex	47,3		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	Konsumentprisindex	-		29,5
61-65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66-68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	Enligt gängse priser			
70-79 Realinvesteringar	Konsumentprisindex			3,0
90-99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			17,2
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			7,7
Sammanlagt år 2025		1 025,2	286,2	246,9

¹⁾ I anslagsnivån för anskaffningar av försvarsmateriel görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 %. Därutöver görs i den obundna andelen av beställningsfullmakten för anskaffning av multirollflygplan 2021 en föregripande kostnadsnivåjustering på 1,5 %. I den outnyttjade andelen av den övriga finansieringen för anskaffning av multirollflygplan görs en korrigering av köpkraften på 1,5 % som i efterhand justeras enligt utfallet genom en indexkombination (byggnadskostnadsindex 70 % och producentprisindex för tjänster 30 %). Indexutgifterna för projektet Flottilj 2020 justeras i efterhand i enlighet med utfallet av de index som specificerats i avtalen. Indexen för multirollflygplan behandlas i enlighet med statsrådets upphandlingsbeslut. Beloppen av anslagen för övriga anskaffningar av försvarsmateriel justeras i efterhand så att de motsvarar förändringen i prisnivån (månader sammanlagt/årsförändring) i underindexet C28 (Tillverkning av övriga maskiner) till producentprisindex för industrin.

²⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader) och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringen görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 %. Nivån på dessa anslag justeras i efterhand så att den motsvarar förändringen i prisnivån enligt konsumentprisindex (indexförändringens årsmedelvärde).

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för de offentliga finanserna jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹

	2024	2025	2026	2027
Saldo i de offentliga finanserna, hösten 2023	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
Staten:				
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,4	0,4	0,4	0,4
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
Effekt av beslutade åtgärder på statsbudgeten	0,1	1,0	1,2	1,1
Effekt av andra faktorer*	0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Lokalförvaltningen:				
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Effekt av beslutade åtgärder på statsbudgeten	0,4	0,4	0,4	0,1
Effekt av andra faktorer	0,0	0,3	0,4	0,7
Arbetspensionsfonder:				
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Effekt av beslutade åtgärder på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av andra faktorer	0,1	0,1	0,0	0,1
Övriga socialskyddsfonder:				
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av beslutade åtgärder på statsbudgeten	0,0	-0,3	-0,2	-0,2
Effekt av andra faktorer	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Saldot i de offentliga finanserna, våren 2024	-3,5	-2,8	-2,2	-1,9

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna inte nödvändigtvis vid addering.

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna

I basscenariot för planen för de offentliga finanserna bygger prognosen för 2024—2026 på en oberoende konjunkturprognos uppgjord av finansministeriets ekonomiska avdelning våren 2024. Prognosen för 2027 och 2028 enligt basscenariot bygger bl.a. på en uppskattning av den potentiella produktionstillväxten. Saldot i de offentliga finanserna enligt basscenariot bygger på konjunkturprognosen, regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, statsbudgeten för 2024 som regeringen godkände hösten 2023, planen för de offentliga finanserna för 2025—2028 och tilläggsbudgetarna för 2023 och 2024.

Enligt basscenariot växer den finländska ekonomin med i genomsnitt 1,1 % per år 2024—2028. De internationella riskerna enligt prognosen utvecklas i sämre riktning. Rysslands anfallskrig mot Ukraina kan utvecklas på ett sätt som återspeglar sig snabbt och i bred omfattning på ekonomin. Den snabba räntehöjningen har orsakat problem på finansmarknaden och ökat osäkerheten.

Tillväxten kan bli sämre än beräknat om euroområdet inte återhämtar sig enligt förväntningarna och efterfrågan från den globala ekonomin blir mindre än väntat. Utvecklingen av den globala ekonomin är fortfarande förenad med många riskfaktorer som härrör från tidigare kriser och exceptionellt stora finanspolitiska åtgärder samt effekterna av negativa risker inom geopolitik och miljö som realiserats.

I Finlands nationella ekonomi kan de stigande räntorna och den försämrade sysselsättningen ha större negativa effekter än väntat. Också regeringens anpassningsåtgärder kan ha en större negativ inverkan på efterfrågan än beräknat. Å andra sidan kan hushållen beräknas ha råd att konsumera mer, vilket kan ske om utsikterna för ekonomin blir allmänt bättre. Realiseringen av investeringar är förenad med stora risker i båda riktningarna. För de offentliga finanserna har det gjorts ett antagande att arbetslöshetsförsäkringspremien ändras 2025 enligt åtgärderna i regeringsprogrammet av de besparingar som gjorts i fondeekonomin år 2025 enligt arrangemanget. Om det beslutas att avgifterna ändras på ett annat sätt så påverkar detta saldot för de offentliga samfunden.

I tabellen nedan beskrivs de effekter på arbetslösheten och på saldot och skulden i de offentliga finanserna som en långsammare och en snabbare tillväxt än den i basscenariot skulle leda till. Beräkningarna är förenklade och antagandet i beräkningarna är att den årliga tillväxten i produktionen under perioden avviker en procentenhet i båda riktningarna från basscenariot.

Vid en långsammare tillväxt ökar totalproduktionen långsammare 2024—2028. Arbetslöshetsgraden ökar klart jämfört med basscenariot. Underskottet i de offentliga finanserna är kraftigt under hela prognosperioden och skuldkvoten ökar till närmare 95 procent. Den offentliga ekonomin blir mer sårbar för olika negativa chocker.

En tillväxt som är snabbare än i basscenariot räcker till för att åstadkomma en minskning av de offentliga samfundens skuld 2026. Saldot för de offentliga samfunden uppnår balans till utgången av 2027. I detta scenario minskar arbetslöshetsgraden förhållandevis snabbt. För att den ekonomiska tillväxten ska vara gynnsammare än i basscenariot förutsätts en positiv drivkraft inom den globala ekonomin och en snabbare ekonomisk tillväxt i industriländerna än väntat.

Höjningen av räntenivån har både en ökande och en minskande effekt på underskottet på saldot för de offentliga samfunden i Finland. Ränteutgifterna inom den offentliga ekonomin har varit mycket låga under början av årtiondet, men de har börjat öka snabbt 2023. Å andra sidan förväntas ränteinkomsterna till de arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna också öka. Arbetspensionsfondernas kapitalinkomster beror också på allokeringen av deras innehav.

Enligt en grov uppskattning ökar en höjning av räntenivån med 1 procentenhet de offentliga samfundens ränteinkomster med cirka 0,5 miljard euro 2024, och fram till 2028 har räntorna ökat med uppemot två miljarder euro. En räntehöjning leder på motsvarande sätt till att arbetspensionsfondernas samt kommunernas och statsförvaltningens ränteinkomster ökar. Den offentliga skuldkvoten stiger dock, eftersom arbetspensionsanstalternas överskott inte kan användas till att täcka underskott inom andra sektorer.

Känslighetsanalys

Basscenario	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, förändring, %	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5	1,3	1,1
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,2	7,4	7,1	6,6	6,3	6,1
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,5	-2,5	-3,5	-2,8	-2,2	-1,9	-1,7
Offentlig skuld, % av BNP	73,5	75,8	80,9	82,8	83,4	83,7	84,4
Långsam tillväxt							
BNP, förändring, %	1,3	-1,0	-1,0	0,6	0,5	0,3	0,1
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,2	7,4	7,2	7,1	7,0	7,0
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,5	-3,0	-4,1	-4,0	-4,0	-4,3	-4,8
Offentlig skuld, % av BNP	73,5	75,3	82,1	85,5	88,1	90,9	94,5
Snabb tillväxt							
BNP, förändring, %	1,3	-1,0	1,0	2,6	2,5	2,3	2,1
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,2	7,0	6,4	5,9	5,4	5,0
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,5	-2,5	-3,0	-1,6	-0,4	0,4	1,3
Offentlig skuld, % av BNP	73,5	75,8	79,7	80,1	78,7	76,7	74,7
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP			0,3	0,4	0,5	0,5	0,6
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Förändring i underskottet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP			0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1
Förändring i upplåningsbehovet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP			0,0	0,1	0,2	0,2	0,3

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I tabellen jämförs finansministeriets prognos med kommissionens vinterprognos i fråga om förändringen i bruttonationalprodukten och inflationen. Övriga prognoser jämförs med kommissionens höstprognos.

Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
BNP, förändring, % ¹	-0,4	0,6	1,6	-1,0	0,0	1,6
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	4,3	1,4	1,5	6,3	1,9	1,3
Arbetslöshetsgrad, % ²	7,0	7,2	6,9	7,2	7,4	7,2
Saldo för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-2,4	-3,2	-3,4	-2,5	-3,5	-2,8
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-1,5	-2,2	-2,5	-1,4	-2,1	-1,9
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	74,3	76,9	79,1	75,8	80,9	82,8

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, 2024

²⁾ Prognos, hösten 2023

BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet

Finlands stabilitetsprogram utgör en del av Finlands plan för de offentliga finanserna. Planen för de offentliga finanserna uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013).

Eftersom EU:s finanspolitiska regler håller på att ändras kommer stabilitetsprogrammet i detta sammanhang att vara begränsat och undantagsvis gälla endast till 2026. Finland utarbetar hösten 2024 en första medelfristig finans- och strukturpolitisk plan i enlighet med de nya finanspolitiska reglerna. EU:s nya finanspolitiska regler presenteras nedan i en textruta.

Siffrorna i tabellerna i stabilitetsprogrammet¹⁴ är i fråga om 2023 uppgifter om utfallet¹⁵. I fråga om 2024—2026 presenteras ett målscenario för de offentliga finanserna som baserar sig på regeringens mål och på en oberoende prognos.

Finanspolitiska mål

Det medelfristiga målet

Statsrådet håller Finlands medelfristiga mål (Medium-Term Objective, MTO) för det strukturella saldot i de offentliga finanserna oförändrat på nivån -0,5 % av BNP. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen¹⁶.

I EU:s nya finanspolitiska regler stryks det medelfristiga målet, vilket beaktas i samband med ändringar av den nationella finanspolitiska lagstiftningen. Det nuvarande medelfristiga målet hålls i kraft så länge som det ingår i den nationella finanspolitiska lagstiftningen.

Andra finanspolitiska mål

Målet för statsminister Orpos regerings finanspolitik är att stabilisera den offentliga sektorns skuld i relation till BNP och att skuldkvoten därefter under de kommande valperioderna ska börja minska varaktigt. Regeringen har förbundit sig till att hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 procent år 2024. För att undvika att Finland omfattas av förfarandet vid alltför stora underskott vidtar regeringen som en del av beredningen av tilläggsbudgeten våren 2024 de ytterligare åtgärder som behövs för att balansera de offentliga finanserna. Regeringen genomför bland annat en höjning av den allmänna mervärdesskattesatsen till 25,5 procent senast från och med den 1 september 2024. Den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2024 lämnas i maj 2024. Dessutom har regeringen utöver det åtgärdspaket på 6 miljarder euro som redan beslutats i regeringsprogrammet den 16 april 2024 beslutat om ett nytt åtgärdspaket, som ska stärka de offentliga finanserna med cirka 3 miljarder euro. När detta åtgärdspaket räknas in krymper underskottet i de offentliga finanserna till under 3 procent i förhållande till BNP år 2025. I tabellen nedan presenteras de fleråriga mål för de offentliga finanserna som är förenliga med regeringens planer.

¹⁴ Enligt artikel 4.4 i förordning (EU) nr 473/2013 ska de nationella finanspolitiska planerna på medellång sikt och budgetförslagen ”grundas på oberoende makroekonomiska prognoser och ska ange huruvida budgetprognoserna har framställts eller godkänts av ett oberoende organ”. Enligt artikel 3.2a i förordning (EG) nr 1466/97 däremot ska stabilitetsprogrammet ”baseras på det mest sannolika makrofinansiella scenariot eller på ett försiktigare scenario”.

¹⁵ Uppgifterna baserar sig på de nationalräkenskaper som Statistikcentralen offentliggjorde den 15 mars 2024.

¹⁶ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna, som trädde i kraft den 1 januari 2013.

Fleråriga mål för de offentliga finanserna, % i förhållande till bruttonationalprodukten

	2024	2025	2026
De offentliga samfundens nominella saldo	-3,4	-2,7	-1,9
De offentliga samfundens utgifter	56,5	56,1	55,0
De offentliga samfundens bruttoskuld	80,8	82,3	82,4

Finanspolitiska ministerutskottet följer regelbundet uppfyllelsen av de finanspolitiska målen i regeringsprogrammet. För att de finanspolitiska målen ska nås säkerställer regeringen att de anpassningsåtgärder som överenskommits i regeringsprogrammet framskrider, och beslutar vid behov om alternativa nya besparingar. Regeringen övervakar effektivt genomförandet av de sparåtgärder som man beslutat om för välfärdsområdena i regeringsprogrammet. Regeringen bedömer läget för de offentliga finanserna och huruvida de beslutade åtgärderna för att stärka de offentliga finanserna är tillräckliga följande gång hösten 2024, när regeringen bereder budgetpropositionen för 2025 och den första medelfristiga nationella finans- och strukturpolitiska planen.

Regeringens åtgärder för att nå de finanspolitiska målen

Utöver de åtgärder som beslutades i regeringsprogrammet har regeringen den 16 april 2024 i syfte att nå de finanspolitiska målen beslutat om ytterligare åtgärder som ska stärka de offentliga finanserna med cirka 3 miljarder euro. De största enskilda sparåtgärderna i euro är de åtgärder som minskar statsförvaltningens omkostnader, kommunernas uppgifter och skyldigheter och finansieringen av yrkesutbildningen. Dessutom dämpar man ökningen i kostnaderna för social- och hälsovården och förbättrar förutsättningarna för de välfärdsområden som lider brist på arbetskraft att ordna lagstadgade tjänster. De viktigaste åtgärderna är att personaldimensioneringen inom heldygnsvården för äldre sänks, att skärpningarna i vårdgarantin inom primärvården och mun- och tandvården slopas (vårdgarantin återställs till 2022 års nivå), att kundavgifterna höjs och att vissa tjänster inom socialvården och den specialiserade sjukvården lämnas utanför den offentliga tjänstestrukturen.

De viktigaste skatteåtgärderna är höjningen av den allmänna mervärdesskatte- och försäkringspremieskattesatsen till 25,5 procent, skärpningen av beskattningen av pensionsinkomst, minskningen av hushållsavdraget samt höjningen av miljöskatterna och hälsoskatterna, exempelvis mervärdesskattesatsen för sötsaker och tobaksskatten.

Reformen av de finanspolitiska reglerna

En central del av reformen av EU:s finanspolitiska regler är beredningen av de medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna. En första plan för Finlands del bereds hösten 2024.

De nationella finanspolitiska reglerna och den lagstiftning som gäller dem stärks så att de i allt högre grad stöder skuldhållbarhet. Arbetet med att reformera lagstiftningen har inletts i en arbetsgrupp vid finansministeriet och behandlas i statsrådets finanspolitiska ministerutskott. Utgångspunkten för reformarbetet är att skuldkvoten i de offentliga finanserna ska börja sjunka permanent. Vid beredningen tar man hänsyn till behovet av att säkerställa ett så omfattande parlamentariskt engagemang och så breda målsättningar som möjligt över valperioderna. Även de ändringar som gjorts i EU:s finanspolitiska lagstiftning träder i kraft våren 2024, vilket bör beaktas när den nationella finanspolitiska lagstiftningen revideras. Ändringarna i den nationella lagstiftningen ska ha genomförts senast vid utgången av 2025.

Uppfyllelse av kriterierna avseende underskott och skuldsättning i grundfördraget

Underskottskriteriet

Enligt grundfördraget anses en medlemsstat vara i linje med underskottskriteriet även om referensvärdet på 3 procent överskrids, om underskottets andel av bruttonationalprodukten har minskat väsentligt och kontinuerligt och nått en nivå som ligger nära referensvärdet, eller om referensvärdet endast i ringa grad samt undantagsvis och övergående överskrids. Uppfyllelsen av underskottskriteriet bedöms utifrån utfallsuppgifterna eller regeringens planer.

Enligt det meddelande om landsspecifika rekommendationer som kommissionen antog den 24 maj 2023 avsåg kommissionen dock föreslå att rådet inleder underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023, i enlighet med gällande lagstiftning. Kommissionen upprepade sin avsikt i sitt meddelande¹⁷ den 21 november 2023.

Underskottet i Finlands offentliga finanser var år 2023 2,5 % i förhållande till BNP. Regeringen har gjort ett åtagande om att 2024 hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 procent. Detta åtagande utgör den plan för 2024 som avses i EU-lagstiftningen. De åtgärder som det beslutats om i planen för de offentliga finanserna 2025 räcker till för att minska underskottet i de offentliga finanserna till klart under 3,0 procent år 2025 och hålla underskottet på den nivån.

Finansministeriet bedömer att regeringens planerade underskott kommer att överstiga referensvärdet på 3 procent i fråga om 2024 men dock förbli nära referensvärdet. Genom att underskottet sjunker till klart under 3,0 procent år 2025 förblir överskridningen av referensvärdet för underskottet övergående, enligt finansministeriets bedömning. Att underskottströskeln överskrids kommer dessutom att utgöra ett undantag, då den ekonomiska tillväxten kommer att vara negativ 2024. Dessutom förklaras överskridningen av underskottströskeln av exempelvis de undantagsvis ökade kostnaderna för säkerheten, vilka inkluderar stödet till Ukraina. Eftersom underskottströskeln således endast i ringa mån och undantagsvis och övergående överskrids, kan underskottskriteriet enligt finansministeriets bedömning anses bli uppfyllt våren 2024. Med hänsyn till det prognostiserade underskottet 2024 som tagits fram utifrån en oberoende prognos kan det emellertid inte uteslutas att Finland riskerar att avvika från underskottskriteriet och bli föremål för förfarandet vid alltför stora underskott våren 2025.

Skuldkriteriet

Skuldkriteriet i grundfördraget anses bli uppfyllt även om referensvärdet på 60 % överskrids, om skuldkvoten minskar i tillräcklig utsträckning och närmar sig referensvärdet i tillfredsställande takt. Huruvida skuldkriteriet uppfylls bedöms enbart utifrån utfallsuppgifterna. Kommissionen meddelade redan våren 2023 att den inte kommer att inleda ett förfarande vid alltför stora underskott på grund av avvikelser från skuldkriteriet. Bedömningen av huruvida skuldkriteriet uppfylls och frågan om inledandet av ett förfarande vid alltför stora underskott kommer att förändras väsentligt i EU:s nya finanspolitiska regler, som presenteras nedan i texttrutan.

De offentliga samfundens skuld i relation till BNP har legat över referensvärdet på 60 % sedan 2013. År 2023 var skuldkvoten 75,8 % av BNP. Centrala orsaker till att skuldkvoten har ökat under de senaste åren är de tidigare beslutade upphandlingarna inom försvaret, den långsamma ökningen i skatteinkomsterna till följd av den svaga ekonomiska tillväxten, utgifterna i anslutning till covid-19, det säkerhetspolitiska läget och beredskapen, de ökade åldersrelaterade utgifterna samt de ökade utgifterna

¹⁷ https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/8a8414a2-8284-49af-8a9e-82c6b904afab_en?filename=com_2023_900_en.pdf

för skuldhanteringen. Regeringens viktigaste mål för de offentliga finanserna är att stabilisera skuldkvoten, vilket eftersträvas genom de avsevärda extra åtgärder man nu beslutat om.

Efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och andra finanspolitiska rekommendationer

Finland omfattas fortfarande av den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten och av de krav i den förebyggande delen som gäller framstegen avseende det medelfristiga målet. Dessa krav kommer dock att ändras våren 2024. I stabilitetsprogrammet granskas det hur de landsspecifika rekommendationerna om de offentliga finanserna har iakttagits 2023 och 2024.

I de landsspecifika rekommendationer som rådet antog i juli 2022 rekommenderades Finland att i fråga om de offentliga finanserna ”under 2023 säkerställa att tillväxten i de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken, med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina”; ”vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen”; ”öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel”; efter 2023 bedriva en finanspolitik som syftar till ”att nå en återhållsam finanspolitisk situation på medellång sikt”.

Enligt finansministeriets bedömning ska vid bedömningen av efterlevnaden av den landsspecifika rekommendation som gäller de offentliga finanserna beaktas följande:

— Enligt en oberoende prognos var finanspolitiken blygsamt stimulerande år 2023. Detta tack vare bland annat åtgärder till fördel för beredskapen samt särskilt inriktade, tidsbundna stödåtgärder för hushåll och företag på grund av de höga energipriserna. Dessutom anvisades ett riktat stöd till människor som flyr kriget i Ukraina. Finansministeriets bedömer att Finland i stort sett följde den rekommenderade finanspolitiska inriktningen för år 2023.

— Som ett led i genomförandet av Finlands plan för återhämtning och resiliens har man beslutat om omfattande åtgärder för en grön omställning. För att stärka självförsörjningen på energi och försörjningsberedskapen har Finland beslutat om ett åtgärds paket vars syfte är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och stödja införandet av ny teknik. I den tidigare planen för de offentliga finanserna ingick tillägg för tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden samt för digitalisering i syfte att stimulera investeringar i den gröna omställningen. Även om det slutliga återflödet till Finland minskar används en betydande del av återhåtnings- och resiliensplanen till åtgärder för att främja den dubbla omställningen.

— Målet för statsminister Orpos regerings finanspolitik är att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna och därefter vända skuldkvoten mot en varaktig minskning under de kommande valperioderna. Regeringen har utöver det åtgärds paket på 6 miljarder euro som redan beslutats i regeringsprogrammet beslutat om ett nytt åtgärds paket som ska stärka de offentliga finanserna med cirka 3 miljarder euro. Regeringen har förbundit sig till att hålla underskottet i de offentliga finanserna under 3,5 procent år 2024. De åtgärder som det beslutats om i planen för de offentliga finanserna 2025 räcker till för att minska underskottet i de offentliga finanserna till under 3,0 procent år 2025 och hålla underskottet på den nivån. Enligt finansministeriets bedömning iakttar Finland rekommendationen att efter 2023 bedriva en finanspolitik som syftar till att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt.

Finansministeriet bedömer att Finland har följt den landsspecifika rekommendation om de offentliga finanserna som gäller 2023 och därtill även tagit hänsyn till den undantagsklausul i stabilitets- och tillväxtpakten som gäller 2020—2023.

I de landsspecifika rekommendationer som rådet antog i juli 2023 rekommenderades Finland att i fråga om de offentliga finanserna ”avveckla de gällande krisstödåtgärderna på energiområdet och använda besparingarna för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Om nya ökningar av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder, säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, är finanspolitiskt överkomliga och bevarar incitamenten till energibesparingar; säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 2,2 %; upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen; för perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt; fortsätta med reformen av det sociala trygghetssystemet för att öka effektiviteten i det sociala förmånssystemet, vilket skulle öka incitamenten till arbete och även stödja den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.”

Enligt finansministeriets bedömning ska vid bedömningen av efterlevnaden av den landsspecifika rekommendationen om de offentliga finanserna beaktas följande:

— Enligt finansministeriets nuvarande uppskattning överstiger ökningen av de nationellt finansierade primära utgifterna den ökning på 2,2 % 2024 som rådet rekommenderar, trots regeringsprogrammets omfattande åtgärds paket. Utgiftsökningen inom de offentliga finanserna kommer dock att begränsas 2024 i enlighet med rekommendationen, och de främsta åtgärderna gäller bland annat de olika stöden för boende, ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa, indexfrysningen av förmåner, minskningar av finansieringen för trafikleds projekt och minskningar av finansieringen för utvecklingssamarbete. Enligt finansministeriets bedömning kommer Finland således 2024 att avvika från rekommendationen om ökningen av de primära nettoutgifterna, men Finland har efter hösten 2023 dämpat utgiftsökningen såsom Eurogruppen uppmanade i sitt uttalande. I kommissionens bedömning av den preliminära budgetplanen uppskattades ökningen av de primära nettoutgifterna vara 4,4 %, men i det uppdaterade målscenariot som baserar sig på regeringens ytterligare åtgärder stannar ökningen av utgifterna vid 4,0 procent.

— Alla energistödsåtgärder för 2022 och 2023 har avslutats som planerat och inga nya sådana åtgärder planeras.

— Under perioden genomför regeringen ett omfattande investeringsprogram av engångskaraktär på 4 miljarder euro, av vilket en betydande del inriktas på att stödja ekonomisk tillväxt, infrastrukturprojekt och järnvägstransporter. Via investeringspaketet fördelas dessutom medel till spetsprojekten för ren energi i Finland, till investeringar för effektfullare social- och hälsovårdstjänster, till att avveckla vårdköer och till näringspolitiska ändamål. Investeringspaketet förväntas främja den gröna omställningen, regionernas konkurrenskraft, självförsörjningen i fråga om energi och moderniseringen av järnvägsnätet. Samtidigt upprätthåller investeringspaketet offentliga investeringar och bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt i ett läge där man försöker begränsa ökningen av utgifterna inom de offentliga finanserna.

— Regeringen har utöver de investeringar som anges i regeringsprogrammet den 16 april 2024 beslutat om nya tillväxtåtgärder som syftar till att vända den försvagade tillväxt- och investeringstrenden. Sådana

åtgärder är exempelvis införandet av en skattegottgörelse för stora investeringar i ren omställning. Som en del av tillväxtpaketet stärker regeringen också möjligheterna för statens kapitalplaceringsbolag Tesikoncernen att främja investeringar genom att omfördela statens placeringstillgångar till koncernen till ett belopp av sammanlagt 300 miljoner euro. Omfördelningen är avsedd för direktinvesteringar. Produktivitetstillväxten stöds också bland annat genom ytterligare satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet enligt lagen om FoU-finansiering.

— Enligt målscenariot i stabilitetsprogrammet börjar de offentliga samfundens underskott minska efter 2024. Det betydande åtgärds paket som ingår i regeringsprogrammet säkerställer tillsammans med de ytterligare åtgärderna att Finland efter 2024 fortsätter att följa en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt.

EU:s nya finanspolitiska regler

Ändringarna i EU:s finanspolitiska regelverk håller för närvarande på att färdigställas och förväntas träda i kraft i april—maj. Den nationella finanspolitiska lagstiftningen är under revidering och vid översynen beaktas även ändringarna i EU:s finanspolitiska regelverk. Ändringarna i den nationella lagstiftningen ska ha genomförts senast vid utgången av 2025. När ändringarna har genomförts blir finanspakten en del av unionsrätten.

De referensvärden som fastställs i grundfördraget i fråga om underskottet i de offentliga finanserna (3 % av BNP) och skulden i de offentliga finanserna (60 % av BNP) förblir oförändrade i reformen.

Förebyggande del

I centrum för översynen av den förebyggande delen står de nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna, som ska innehålla en anpassningsbana över minst fyra år för de nominella primära nettoutgifterna i de offentliga finanserna¹⁸ samt strukturella reformer och investeringar. Medlemsstaterna kan ansöka om en förlängning av anpassningsperioden med tre år, i vilket fall de förbinder sig till omfattande tillväxtfrämjande strukturella reformer och investeringar. Framöver fokuserar övervakningen av de offentliga finanserna i huvudsak på att den nettoutgiftsbana för de offentliga finanserna som rådet godkänt för medlemsstaterna följs.

Enligt de reviderade reglerna lägger kommissionen fram en referensbana för nettoutgifterna i de medlemsstater hos vilka den offentliga skulden överstiger 60 % av BNP eller underskottet 3 % av BNP. Banan ska omfatta minst fyra och högst sju år. För utarbetandet av de första finans- och strukturpolitiska planerna sänder kommissionen referensbanorna till medlemsländerna senast den 21 juni 2024. I övrigt sänder kommissionen referensbanan till medlemsstaten senast den 15 januari det år då medlemsstaterna ska lägga fram sina nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer.

Därefter utarbetar medlemsstaterna sina finans- och strukturpolitiska planer. Medlemsstaterna ska föra en teknisk dialog med kommissionen innan planen lämnas in för att säkerställa att planen uppfyller de krav som ställs på den. Den nettoutgiftsbana som anges i planen får i förekommande fall avvika från den referensbana som lagts fram av kommissionen. Medlemsländernas planer och nettoutgiftsbanorna i

¹⁸ Med ”primära nettoutgifter” avses offentliga utgifter efter avdrag för ränteutgifter, diskretionära åtgärder på inkomstsidan, utgifter för EU-program som till fullo täcks av inkomster i form av unionsmedel, nationella utgifter för medfinansiering av program som omfattas av unionsfinansiering, konjunkturbedingade delar av utgifter för arbetslöshetsförmåner samt engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

dem godkänns i rådet utifrån kommissionens bedömningar. Genomförandet av planerna följs upp utifrån årliga rapporter om framstegen.

De landsspecifika rekommendationer som rådet antog i juli ger en uppfattning om de krav som kommissionens ställer på Finland i fråga om ökningen av nettoutgifterna. Enligt rekommendationerna får den nominella ökningen av Finlands nationellt finansierade primära nettoutgifter inte överstiga 2,2 % under 2024. Enligt kommissionen motsvarar detta en årlig förbättring av det strukturella saldot med minst 0,3 procentenheter i förhållande till BNP. Anpassningen har beräknats med hänsyn till den offentliga finansiella hållbarheten i medlemsstaterna och anges som en förändring av de nominella primära nettoutgifterna i linje med det nya ramverkets anda. Efter fjolårets rekommendation har helhetsbilden av ekonomin förändrats, och utvecklingen i de offentliga finanserna har varit svagare än väntat. Våren 2024 flyttades Finland i kommissionens årspublikation som utvärderar skuldållbarheten¹⁹ till den högsta riskkategorin på medellång sikt. På grund av dessa omständigheter torde de krav som gäller ökningen av nettoutgifterna komma att skärpas.

Ett särdrag i de offentliga finanserna i Finland är att underskottet och skuldsättningen utvecklas i olika riktningar. Detta har närmare behandlats i stabilitetsprogrammet, som offentliggjordes hösten 2023. Efter detta beaktas med anledning av de ändrade antagandena i den nya åldranderapporten 2024 för Finlands del under en längre tidsperiod framöver en stock-/flödesjustering (*stock-flow adjustment*) även i den skuldållbarhetsanalys som ligger till grund för kommissionens referensbana. Till följd av denna metodologiska ändring gör kommissionen sin skuldållbarhetsanalys på samma sätt som finansministeriet och exempelvis internationella valutafonden IMF. Förenklat kan man konstatera att kommissionens tidigare metod innehöll ett antagande om att arbetspensionsbolagens överskott minskar den offentliga skulden.

Den korrigerande delen

Förfarandet vid alltför stora underskott på den grunden att underskottskriteriet inte uppfylls förblir nästan oförändrat i de ändrade reglerna. Däremot kommer brott mot skuldkriteriet fortfarande att leda till ett förfarande vid alltför stora underskott när ett medlemsland avviker från den nettoutgiftsbana som rådet har godkänt. Avvikelse från nettoutgiftsbanan övervakas med hjälp av det kontrollkonto som kommissionen inrättar för varje medlemsstat. Den tidigare så kallade 1/20-delsregeln om skuldminskning slopas i regelramen, och i stället används efterlevnad av nettoutgiftsbanan som kriterium för vad som utgör tillräcklig minskning av skuld. Många ändringar i den korrigerande delen föranleds av samordning med den nya förebyggande delen.

Budgetramdirektivet

Ändringarna i direktivet utgör i stor utsträckning samordning av direktivet med den förebyggande delen i budgetreglerna, och syftet med direktivet är att ytterligare stärka det fleråriga perspektivet i den nationella planeringen av de offentliga finanserna. Direktivändringen syftar dessutom bland annat till att utvidga bestämmelserna om oberoende finanspolitiska institutioner och precisera rapporteringskraven, inklusive i fråga om ansvarsförbindelser. Det krav på nationella finanspolitiska regler som redan ingår i direktivet har i Finland genomförts genom att det medelfristiga mål (MTO) för det strukturella saldot som tidigare ingick i den förebyggande delen har tagits in i den nationella lagstiftningen. Eftersom den nya förebyggande delen inte längre bygger på uppställandet eller

¹⁹ Debt Sustainability Monitor 2023: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/e3a23fba-1402-4cc9-b571-7473b5e7842a_en?filename=ip271_en.pdf

övervakningen av detta medelfristiga mål behöver frågan dryftas i samband med revideringen av den inhemska finanspolitiska lagstiftningen.

Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet

Enligt statsrådets bedömning har Finland i stort iakttagit den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten och de finanspolitiska rekommendationer som Finland fick 2023.

Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen (869/2012) ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldot i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet. Statsrådet ska bedöma frågan i samband med övervakningen och den samlade bedömningen av de offentliga finanserna eller efter det att Europeiska unionens råd påpekat saken i sitt yttrande om Finlands stabilitetsprogram.

Bedömning av framstegen i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2023

Enligt de landsspecifika rekommendationer som antogs sommaren 2023 ska Finland år 2024

- 1. avveckla de gällande krisstödåtgärderna på energiområdet och använda besparingarna för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Om nya ökningar av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder, säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, är finanspolitiskt överkomliga och bevarar incitamenten till energibesparingar; säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 2,2 %; upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen; för perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt; fortsätta med reformen av det sociala trygghetssystemet för att öka effektiviteten i det sociala förmånssystemet, vilket skulle öka incitamenten till arbete och även stödja den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna
- 2. fortsätta med ett stabilt genomförande av den reviderade återhämtnings- och resiliensplanen och snabbt slutföra REPowerEU-kapitlet i syfte att omgående inleda genomförandet av det; fortsätta med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i nära komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen
- 3. ta itu med arbetskraftsbrist och kompetensunderskott genom omskolning och fortbildning av arbetskraften och en breddning av den högre utbildningen, särskilt inom sådana utbildningsområden som är de mest efterfrågade på arbetsmarknaden

Framstegen i fråga om de rekommendationer om finanspolitiken som gavs 2023 har bedömts ovan. Framstegen i fråga om de övriga landsspecifika rekommendationer som gäller Finland har behandlats i det nationella reformprogrammet.

Jämförelse med andra prognoser samt känslighetsanalys

Jämförelsen av regeringens mål mot kommissionens senaste budgetprognos presenteras i tabell B nedan och känslighetsanalysen finns i bilaga 4 till planen för de offentliga finanserna. Kommissionens senaste siffror för BNP, inflation och de offentliga finanserna är från november 2023. Till skillnad från

kommissionen inför vårprognosen har finansministeriet haft tillgång till färsk förhandsuppgifter om år 2024.

Finlands plan för återhämtning och resiliens

Finland överlämnade sin plan för återhämtning och resiliens (RRP) till kommissionen den 27 maj 2021. Kommissionen meddelade den 4 oktober 2021 sin bedömning av Finlands plan samt ett förslag till rådets genomförandebeslut i fråga om planen. Rådet godkände planen den 29 oktober 2021. Finland har uppdaterat sin plan två gånger: rådet godkände den 14 mars 2023 en uppdatering med anledning av en minskning av återflödet och den 8 december 2023 en uppdatering med anledning av att REPowerEU-kapitlet fogades till planen.

Tabell 1—3

Tabell A. De offentliga samfundens strukturella saldo, nettoutlåning, utgifter och bruttoskuld. Målscenario och finansministeriets vårprognos, i förhållande till BNP.

	2022	2023	2024	2025	2026
Strukturellt saldo					
— mål			-2,0	-1,8	-1,4
— prognos	-0,4	-1,4	-2,1	-1,9	-1,8
De offentliga samfundens nettoutlåning					
— mål			-3,4	-2,7	-1,9
— prognos	-0,5	-2,5	-3,5	-2,8	-2,2
De offentliga samfundens bruttoskuld					
— mål			80,8	82,3	82,4
— prognos	73,5	75,8	80,9	82,8	83,4
De offentliga samfundens utgifter					
— mål			56,5	56,1	55,0
— prognos	53,6	55,6	56,5	56,1	55,3

Tabell B. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
BNP, förändring, % ¹	-0,4	0,6	1,6	-1,0	0,0	1,6
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	4,3	1,4	1,5	7,2	4,3	1,3
Arbetslöshetsgrad, % ²	7	7,2	6,9	6,8	7,2	7,4
De offentliga samfundens saldo, % av BNP ²	-2,4	-3,2	-3,4	-2,5	-3,5	-2,8
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-1,5	-2,2	-2,5	-1,4	-3,5	-2,8
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	74,3	76,9	79,1	75,8	80,9	82,8

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, 2024

²⁾ Prognos, hösten 2023

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2023 md euro	2022	2023	2024	2025	2026
			förändring per år			
1. BNP	231,2	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5
2. BNP, gängse priser	277,6	6,8	3,7	1,6	3,6	3,8
<i>Komponenter av BNP</i>						
3. Privata konsumtionsutgifter	123,7	1,8	0,4	0,6	1,6	1,5
4. Offentliga konsumtionsutgifter	58,9	-1,0	4,5	0,0	-0,9	0,1
5. Kapitalbildning	51,4	2,5	-4,2	0,0	5,4	2,6
6. Lagerförändring (% av BNP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Export av varor och tjänster	91,3	3,6	-1,7	0,0	3,6	3,1
8. Import av varor och tjänster	91,0	8,4	-7,1	0,8	4,1	2,8
<i>Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten</i>						
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	244,6	1,3	0,3	0,3	1,9	1,4
10. Förändring i lager	0,0	1,9	-3,9	0,0	0,0	0,0
11. Nettoexport	0,3	-1,9	2,6	-0,3	-0,2	0,1

Tabell 1b. Prisindex, utveckling

	2023	2023	2024	2025	2026
		förändring per år			
1. BNP-deflator	5,4	4,8	1,7	2,0	2,3
2. Deflator för privat konsumtion	6,2	4,4	1,7	1,7	1,9
3. Harmoniserat index för konsumentpriser	7,2	4,3	1,3	1,9	2,0
4. Deflator för offentlig konsumtion	5,3	4,1	2,6	3,6	3,4
5. Deflator för investeringar	6,5	4,7	0,3	0,8	1,9
6. Deflator för export	18,6	-4,8	-1,5	1,6	1,8
7. Deflator för import	19,4	-3,3	-1,8	1,5	1,8

Tabell 1c. Arbetsmarknaden, utveckling

	2023 nivå	2022	2023	2024	2025	2026
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 628	2,5	0,3	-0,5	0,6	1,1
2. Sysselsättning, 1 000 arbetade timmar	430	2,6	-0,5	-1,3	0,3	0,9
3. Arbetslöshetsgrad (%)	204	6,8	7,2	7,4	7,2	6,7
4. Arbetsproduktivitet, personer	88,0	-1,1	-1,4	0,5	1,0	0,4
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	537,9	-1,2	-0,6	1,3	1,3	0,6
6. Löntagarersättningar	131,5	6,7	4,7	2,0	4,2	4,4
7. Löntagarersättning per anställd	50,1	4,1	4,3	2,5	3,5	3,2

Tabell 2a. De offentliga samfunden, utsikter

	2023 mn euro	2022	2023 % av BNP	2024	2025	2026
1. De offentliga samfunden totalt	-7 020	-0,5	-2,5	-3,4	-2,7	-1,9
2. Staten	-8 221	-1,6	-3,0	-3,1	-3,1	-2,5
3. Landskapsförvaltningen		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Lokalförvaltningen	-2 982	-0,2	-1,1	-1,0	-0,7	-0,7
5. Socialskyddsfonderna	4 180	1,2	1,5	0,7	1,1	1,3
De offentliga samfunden (S13)						
6. Inkomster sammanlagt	147 404	53,0	53,1	53,0	53,4	53,2
7. Utgifter sammanlagt	154 425	53,6	55,6	56,5	56,1	55,0
8. Nettoutlåning	-7 020	-0,5	-2,5	-3,4	-2,7	-1,9
9. Ränteutgifter	3 113	0,6	1,1	1,2	1,5	1,5
10. Primärt saldo	-3 907	0,1	-1,4	-2,2	-1,2	-0,4
11. Åtgärder av engångskaraktär	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomstslag						
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	82 460	31,0	29,7	29,8	30,2	30,2
12a. Skatter på produktion och import	35 468	13,6	12,8	13,0	13,3	13,1
12b. Inkomstskatter	45 822	17,1	16,5	16,5	16,6	16,8
12c. Kapitalskatter	1 170	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	21 050	12,0	12,2	11,4	11,5	11,6
14. Kapitalinkomster	10 202	2,8	3,7	4,3	4,3	4,2
15. Övriga inkomster (15=16-12-13-14)	33 692	7,2	7,6	7,4	7,4	7,1
16. = 6. Inkomster sammanlagt	147 404	53,0	53,1	53,0	53,4	53,2
varav: Skattegrad (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	103 807	43,3	42,0	41,4	41,8	41,8
Utgiftsslag						
17. Löntagarersättningar + insatsförbrukning	69 244	23,9	24,9	25,1	24,7	24,4
17a. Löntagarersättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	35 699	12,4	12,9	12,9	12,8	12,8
17b. Insatsförbrukning	33 545	11,4	12,1	12,2	12,0	11,7
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	59 036	20,8	21,3	22,0	21,5	21,0
varav arbetslöshetsersättningar	4 080	1,5	1,6	1,5	1,4	1,3
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura	9 382	3,1	3,4	3,5	3,5	3,5
18b. Sociala förmåner, kontant	49 654	17,7	17,9	18,6	18,0	17,5
19. = 9. Ränteutgifter	3 113	0,6	1,1	1,2	1,5	1,5
20. Subventioner	2 785	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
21. Fast bruttoinvestering	11 208	4,2	4,0	4,3	4,8	4,7
22. Kapitalöverföringar	1 340	0,5	0,5	0,2	0,1	0,0
23. Övriga utgifter (23 = 24-17-18-19-20-21)	7 699	2,6	2,8	2,6	2,5	2,5
24. = 7. Utgifter sammanlagt	154 425	53,6	55,6	56,5	56,1	55,0
varav: Offentlig konsumtion	69 903	24,0	25,2	25,5	25,3	25,1

Tabell 2b. Inkomster och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2023 mn euro	2022	2023	2024	2025	2026
1. Inkomster totalt vid oförändrad politik	141 142	53,0	53,1	53,0	53,3	53,1
2. Utgifter totalt vid oförändrad politik	143 418	53,6	55,6	56,5	56,1	55,3

Tabell 2c. Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2023 mn euro	2022	2023	2024	2025	2026
1. Utgifter för EU-program som till fullo motsvaras av inkomster från EU	995	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
1.a varav investeringar som till fullo motsvaras av inkomster från EU	211	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2. Konjunkturbetingad ändring i arbetslöshetsutgifterna	430	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
3. Effekt av diskretionära åtgärder på inkomsterna	-697	-0,1	-0,3	-0,6	0,5	0,1
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	68	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabell 4—9**Tabell 4. Skuldutvecklingen för de offentliga samfunden, % av BNP**

	2022	2023	2024	2025	2026
1. Bruttoskuld, % av BNP	73,5	75,8	80,8	82,3	82,4
2. Förändring i bruttoskulden, procentenheter	0,9	2,3	5,0	1,5	0,1
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter					
3. Primärt saldo	-0,1	1,4	2,2	1,2	0,4
4. Ränteutgifter	0,6	1,1	1,2	1,5	1,5
5. Flödes-/stockjustering	0,4	-0,2	1,5	-1,2	-1,8
varav:					
— Differens mellan statistikföring enligt kontantprincipen och prestationsprincipen	1,3	0,3	0,7	0,1	0,0
— Nettoanskaffning av finansiella tillgångar	3,0	0,9	0,9	1,3	1,4
— varav: privatiseringsinkomster					
— Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxt)	-3,8	-1,4	-0,1	-2,6	-3,2
Implicit räntesats på skuld (= konsoliderade ränteutgifter per skuldnivå året innan * 100)	0,8	1,6	1,7	1,9	1,9
Andra relevanta variabler					
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)					
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)					
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)	12,0				
9. Valutaskuldens andel	0				
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder	7,6				

Tabell 5. Effekt av konjunkturväxlingar på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2022	2023	2024	2025	2026
1. BNP, volymförändring, %	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5
2. Budgetsaldo för de offentliga samfunden	-0,5	-2,5	-3,4	-2,7	-1,9
3. Ränteutgifter	0,6	1,1	1,2	1,5	1,5
4. Åtgärder av engångskaraktär	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
engångsåtgärder på inkomstsidan för de offentliga samfunden					
engångsåtgärder på utgiftssidan för de offentliga samfunden					
5. Potentiell BNP, förändring, %	0,9	0,7	0,5	0,6	0,7

	2022	2023	2024	2025	2026
bidrag:					
— arbetsinsats	0,4	0,3	0,1	0,0	0,0
— kapitalinsats	0,5	0,3	0,3	0,4	0,5
— produktivitet totalt	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
6. Produktionsgap	-0,3	-2,0	-2,5	-1,5	-0,7
7. Konjunkturrelaterad komponent i budgetsaldot	-0,2	-1,2	-1,5	-0,9	-0,4
8. Konjunkturjusterat budgetsaldo (2-7)	-0,4	-1,4	-2,0	-1,8	-1,4
9. Konjunkturjusterat primärsaldo (8+3)	0,2	-0,2	-0,7	-0,3	0,0
10. Strukturellt saldo (8-4)	-0,4	-1,4	-2,0	-1,8	-1,4

Tabell 6. Skillnader i förhållande till det föregående stabilitetsprogrammet

	2022	2023	2024	2025	2026
BNP-tillväxt (%)					
SP 2023 - hösten	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7
SP 2024 - våren	1,3	-1,0	0,0	1,6	1,5
Differens, procentenheter	-0,3	-1,1	-1,2	-0,1	-0,1
Budgetsaldo för de offentliga samfunden, % av BNP					
SP 2023 - hösten	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
SP 2024 - våren	-0,5	-2,5	-3,4	-2,7	-1,9
Differens, procentenheter*	0,3	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP					
SP 2023 - hösten	72,9	74,2	76,8	77,6	77,7
SP 2024 - våren	73,5	75,8	80,8	82,3	82,4
Differens, procentenheter*	0,6	1,7	4,0	4,7	4,6

Tabell 8. Antaganden som ligger till grund för prognosen¹

	2022	2023	2024	2025	2026
3 mån. EURIBOR	0,3	3,4	3,6	2,7	2,2
Obligationsränta 10 år	1,7	3,0	2,8	2,7	2,7
USD/EUR-valutakurs	1,05	1,08	1,08	1,08	1,08
Effektiv nominell växelkurs					
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)					
BNP-tillväxt i EU-28					
BNP-tillväxt på de huvudsakliga exportmarknaderna	4,3	-3,7	2,6	4,0	2,9
Tillväxt för världshandeln	3,7	-3,1	3,0	4,4	3,4
Råolja (USD/fat)	98,7	82,0	80,3	76,3	73,3

¹⁾ Kalkylen på medellång sikt bygger inte på några exakta antaganden. Kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen.

Tabell 9. Effekt av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) på prognoserna i stabilitetsprogrammet - understöd

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster från RRF-understöd (% av BNP)						
RRF-understöd som ingår i inkomstprognoserna	0,01	0,05	0,07	0,20	0,19	0,12

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
RRF-utbetalningar från EU	0,00	0,10	0,08	0,20	0,15	0,19
Utgifter som finansieras med RRF-understöd (% av BNP)						
Löntagarersättningar D.1	0,00	0,02	0,01	0,03	0,03	0,02
Insatsförbrukning P.2	0,00	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02
Socialskyddsavgifter D.62+D.632						
Ränteutgifter D.41						
Subventioner D.3	0,00	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02
Övriga inkomstöverföringar D.7						
UTGIFTER SAMMANLAGT	0,01	0,05	0,07	0,20	0,19	0,12
Fast bruttoinvestering P.51g	0,00	0,00	0,00	0,04	0,04	0,02
Kapitalöverföringar D.9	0,00	0,01	0,01	0,09	0,07	0,05
Investeringar och kapitalöverföringar totalt	0,00	0,01	0,02	0,13	0,11	0,06
Övriga utgifter som finansieras med RRF- understöd (% av BNP) ¹⁾						
Förlorade skatteinkomster						
Övriga åtgärder som påverkar inkomsterna						
Finansoperationer						

¹⁾ Utgifter som inte påverkar utgifterna i nationalräkenskaperna.